

La cara oculta de la ciutat sostenible: renovació de l'espai públic en el cas de la Superilla de Sant Antoni

Treball de Final de Grau de Geografia

Bloc Temàtic: Dinàmiques urbanes, regionals i locals

Nom: Adrián González Margallo

Tutor: Lluís Frago i Clots

Universitat de Barcelona

Facultat de Geografia i Història

Juny del 2022

Agraïments

En primer lloc, donar les gràcies al meu tutor, el Lluís Frago, per tota la ajuda aportada durant l'any per a poder encaminar aquest present treball.

A tots els professors amb els que he pogut coincidir durant aquests quatre anys, ja que sense el coneixement aconseguit a les seves assignatures aquest treball no podria existir actualment.

Al Jesús i al Jordi, per l'interès i esforç mostrat amb les entrevistes, ja que han fet possible la continuïtat del TFG.

A tots els usuaris de la superilla, que de manera desinteressada van acceptar respondre les preguntes que els hi proposava.

A la meva família, per tot el suport donat durant tots aquests anys.

I finalment, als meus amics, que han hagut d'aguantar en innumerables ocasions com compartia cada petit avenç que aconseguia amb el Treball de Final de Grau.

Resum: Les superilles de Barcelona suposen un important projecte de renovació urbà destinat a reduir el paper dels cotxes a la ciutat, creant al mateix temps nous espais de convivència per els vianants. La modificació de l'espai públic genera alhora una reducció de la contaminació, oferint així una ciutat més saludable i sostenible. De totes maneres, existeixen impactes no planificats que provoquen un augment dels preus del lloguer o canvis en el teixit comercial dels barris. En aquest treball, es proposa una anàlisi del cas de la superilla de Sant Antoni, duent a terme un anàlisi de discurs i entrevistes amb diferents actors del barri, per a identificar els impactes que existeixen en aquesta actuació concreta.

Paraules clau: superilla, habitatge, comerç, gentrificació, Sant Antoni, ciutat sostenible.

Abstract: The Barcelona Superblocks are an important urban renovation project aimed at reducing the role of cars in the city, while creating new pedestrian living spaces. The modification of the public space simultaneously generates a reduction in pollution, thereby offering a healthier and more sustainable city. However, there are unplanned impacts that lead to an increase in rental prices or changes in the commercial fabric of neighbourhoods. In this paper, an analysis of the case of the Sant Antoni superblock is proposed, carrying out discourse analysis and interviews with different actors in the neighbourhood, to identify the impacts that exist in this implementation.

Key words: superblock, housing, commerce, gentrification, Sant Antoni, sustainable city.

Índex

1. Llista de figures:	6
2. Introducció	7
3. Objectius	8
4. Sant Antoni en el context de la ciutat de Barcelona	9
5. El projecte Superilla i la seva evolució en el temps	11
6. Marc Teòric	17
6.1. La producció de l'espai i el dret a la ciutat.....	17
6.2. L'espai com una mercaderia i el canvi d'usos	18
6.3. El paper de l'Estat i la regulació de la propietat privada.....	21
6.4. Planificació urbana i la forma de la ciutat.....	22
6.5. Ciutat sostenible	23
7. Metodologia	26
7.1. Anàlisi cartogràfica	26
7.2. Recerca d'hemeroteca i anàlisi de discurs.....	26
7.3. Entrevistes i qüestionaris.....	27
8. Visió cartogràfica del barri de Sant Antoni	29
8.1. L'educació com a zona de transició a la ciutat.....	29
8.2. Els preus dels lloguers canvien creuant només un carrer	30
8.3. Sant Antoni com a contraposició de Ciutat Vella envers la població estrangera	32
8.4. Barri dens amb poques persones per domicili.....	33
9. Anàlisi de discurs a partir de la premsa	36
9.1. La ideologia política és el factor clau per entendre els diferents posicionaments dels partits.....	36
9.2. Política de carrer. L'individu contra el col·lectiu.....	39
9.3. Els actors individuals i aliens com a manera de complementar els discursos.....	43
10. Profundització en els agents socials	46
10.1. Fem Sant Antoni – La ciutadania guanya, però no s'atura.....	46
10.2. Sant Antoni Comerç – “Vam passar d'un barri en blanc i negre a un barri en color” ...	48
11. La percepció dels usuaris envers el nou espai públic	51
12. Discussió de resultats	53
13. Conclusions	57

14. Referències	61
14.1. Fonts administratives.....	61
14.2. Fonts acadèmiques	62
14.3. Fonts periodístiques.....	63
15. Referències de la recerca d'hemeroteca	65
16. Annex - Entrevistes a col·lectius i qüestionaris a usuaris de la superilla	69
16.1. Entrevista 1 - Fem Sant Antoni	69
16.2. Entrevista 2 - Sant Antoni Comerç	76
16.3. Qüestionaris a usuaris de la superilla	80

1. Llista de figures:

Figura 1. *Plànol del barri de Sant Antoni i la seva ubicació a la ciutat de Barcelona. (Pàg. 9)*

Figura 2. *Esquema del model superilles. (Pàg. 11)*

Figures 3 i 4. *Encreuament dels carrers de Tamarit i Borrell. (Pàg. 13)*

Figura 5. *Encreuament dels carrers del Parlament i Borrell. (Pàg. 13)*

Figura 6. *Secció del carrer de Borrell. (Pàg. 13)*

Figura 7. *Superilla de Sant Antoni per fases. (Pàg. 14)*

Figures 8 i 9. *Interior i exterior del Mercat de Sant Antoni. (Pàg. 14.)*

Figura 10. *Espai habilitat per al Mercat del Llibre Dominical al carrer de Borrell. (Pàg. 15)*

Figura 11. *Exemples de mobiliari urbà a la superilla de Sant Antoni. (Pàg. 15)*

Figura 12. *Mapa d'Eixos Verds de l'Eixample. (Pàg. 16)*

Figura 13. *Esquema de la crisi del valor de canvi. (Pàg. 19)*

Figura 14. *Esquema del Rent Gap. (Pàg.20)*

Figura 15. *Esquema de la ciutat jardí. (Pàg. 24)*

Figura 16. *Projecte original de l'Eixample amb jardins a l'interior de les illes. (Pàg. 26)*

Figura 16. *Percentatge de població amb estudis superiors per seccions censals a Sant Antoni a l'any 2021. (Pàg. 29)*

Figura 17. *Percentatge de població amb estudis superiors per barris a Barcelona a l'any 2021. (Pàg. 30)*

Figura 18. *Preu mitjà del lloguer per secció censal a Sant Antoni a l'any 2020. (Pàg. 31)*

Figura 19. *Preu mitjà del lloguer per secció censal a Barcelona a l'any 2020. (Pàg. 31)*

Figura 20. *Percentatge de població estrangera per seccions censals a Sant Antoni a l'any 2021. (Pàg. 32)*

Figura 21. *Percentatge de població estrangera per barris a Barcelona a l'any 2021. (Pàg. 33)*

Figura 22. *Ocupació mitjana per secció censal a Sant Antoni a l'any 2021. (Pàg. 34)*

Figura 23. *Ocupació mitjana per barris a Barcelona a l'any 2021. (Pàg. 35)*

2. Introducció

En el present treball de final de grau es duu a terme una investigació centrada en els processos de renovació urbans de les ciutats, i més particularment en el cas del barri de Sant Antoni, dins del context de la superilla iniciada a l'any 2018.

Les superilles són carrers que, mitjançant elements d'urbanisme tàctic o reformes per obres, s'han transformat en espais dedicats principalment als vianants. Aquest projecte també té com a objectius la consecució d'un espai públic més verd i saludable, així com aportar nous espais de relació social per a les persones que viuen als barris i la ciutat de Barcelona, deixant de banda al mateix temps l'ús del transport privat.

Aquests processos de renovació urbans no existeixen d'una manera aïllada, ja que tenen un impacte important sobre els seu entorn i la població que hi viu. D'aquesta manera, mitjançant aquest treball, es pretén estudiar quines afectacions sorgeixen arran de la implementació d'aquesta superilla a Sant Antoni i de quina manera afecta al veïnat.

Per tant, i explicades les anteriors qüestions, la motivació per a dur a terme aquest treball parteix de la idea de tractar d'entendre d'una manera més profunda de quina forma afecten aquests processos més enllà dels objectius que es plantegen de manera inicial per l'Administració. El projecte de les superilles ha sigut un dels grans protagonistes en la política urbana de Barcelona els últims anys, i per tant és interessant analitzar actuacions urbanes que han aconseguit aquest grau d'importància a la ciutat.

A aquesta justificació l'acompanya al mateix temps una curiositat per els canvis que s'estan desenvolupant a les ciutats. L'elitització dels barris o l'increment constant del lloguers esdevenen aspectes claus per a voler analitzar com projectes com la superilla tenen un paper a jugar en aquestes situacions.

Per a justificar l'elecció del cas de Sant Antoni, tot i que també existeixen superilles a altres indrets de la ciutat, aquest cas és el que està ubicat més al centre de Barcelona. D'aquesta manera, també és important veure com aquests canvis afecten als centres urbans.

També és important remarcar que, per part de l'Administració, s'utilitza un procediment quantitatiu per a analitzar l'èxit o el fracàs de les seves intervencions, reduint aquest resultat a la recollida de grans quantitats de dades i variables per a determinar l'impacte que ha existit. Així mateix, és fa rellevant dur a terme amb aquest treball una anàlisi més orientada al mètode qualitatiu per a poder extreure noves conclusions.

Cal posar en valor al mateix temps que, de manera personal, prèviament a Geografia, s'ha estudiat també el grau de Ciències Polítiques. Aquesta duplicitat de disciplines permet valorar una mateixa qüestió des d'òptiques diferenciades. És per aquesta raó que, a l'anàlisi geogràfica d'aquest treball l'acompanya una valoració política, on els posicionaments ideològics dels diferents actors es posen sobre la taula, duent a terme una interrelació entre política i geografia, tot i que aquesta ja existeix de manera intrínseca.

3. Objectius

Envers els objectius d'aquest treball, de manera general, la investigació està orientada a definir quins han sigut els efectes de la implantació de la superilla de Sant Antoni, i de com aquests han afectat als veïns d'aquest barri.

Al mateix temps, i de manera més específica, es busca respondre els següents factors:

- Definir l'impacte que ha existit cap el mercat de l'habitatge des de la seva aplicació.
- Estudiar si ha existit algun tipus de modificació en el teixit comercial del barri.
- Identificar els canvis i afectacions que s'han experimentat en termes de mobilitat.
- Explicar de quina manera s'ha vist afectada la ciutadania a partir de la creació d'un nou espai públic orientat cap els vianants.

Finalment, la hipòtesi que es proposa és que: tot i que aquestes actuacions urbanístiques siguin orientades a la millora de les vides dels veïns dels barris, existeixen un conjunt d'impactes no planificats que acaben empitjorant en certa mesura les condicions de vida. Aquests impactes es poden traduir en pujades de lloguers i expulsió de veïns cap altres barris o una elitització del teixit comercial orientat a persones amb un nivell adquisitiu superior al que existeix al barri.

En altres paraules, i paradoxalment, les renovacions urbanístiques no servien per a millorar les vides de la població local, sinó per a construir espais públics atractius per a la població que vindrà a viure al barri en un futur, en aquest cas, al barri de Sant Antoni.

4. Sant Antoni en el context de la ciutat de Barcelona

L'àrea d'estudi on s'emmarca aquest treball és el barri de Sant Antoni, al sud del districte de l'Eixample. La seva ubicació es troba enclavada entre els barris del Raval (Districte de Ciutat Vella) i el Poble Sec (Districte de Sants-Montjuïc), i per aquesta raó suposa una contraposició envers altres tipus de trames urbanes irregulars al seu voltant. També existeix una diferenciació entre indicadors socioeconòmics, ja que l'Eixample suposa un nucli important de població de classe mitjana, a diferència de Sants-Montjuïc o Ciutat Vella on existeix una presència molt més important de població de classe obrera.

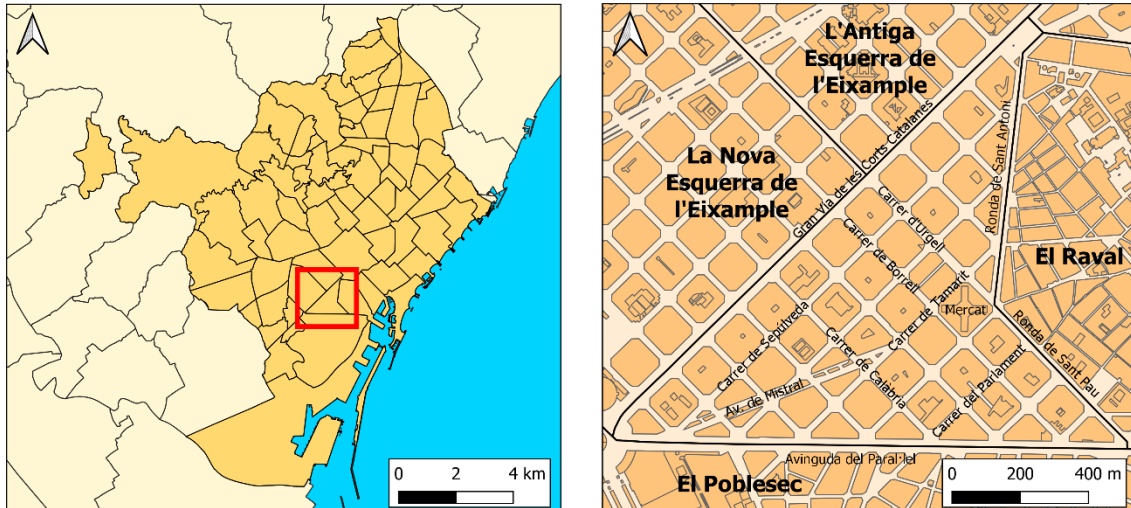

Figura 1. Plànol del barri de Sant Antoni i la seva ubicació a la ciutat de Barcelona.
Font: Elaboració pròpia

El districte de l'Eixample va ser construït a finals del segle XIX, amb motiu del creixement urbanístic que va suposar el Pla Cerdà a la ciutat de Barcelona. Mitjançant aquesta ampliació, es va generar una nova ciutat de trama ortogonal als afores de la ciutat històrica que va ajudar a aglutinar grans quantitats de persones i fer créixer de manera considerable la població de Barcelona (Guàrdia, 2009).

Aquest Pla Cerdà va ser desenvolupat utilitzant el tipus d'expansió urbana anomenada "eixample", que a l'actualitat també dona nom al districte barceloní. Aquest districte també és el més poblat de tota la ciutat, amb més de 260 mil habitants. Per tant, es podria confirmar que avui dia aquesta idea d'ampliar la ciutat per a que sigui habitada per moltes persones segueix vigent.

La ubicació de Sant Antoni es correspondria amb la part esquerra de l'Eixample, tot i que aquesta denominació només l'han adquirida els barris de l'Antiga Esquerra de l'Eixample i la Nova Esquerra de l'Eixample. El nomenclàtor que va donar nom al barri de Sant Antoni sorgeix del convent de Sant Antoni Abad, construït al segle XV pròxim a les muralles de Barcelona. També és interessant afegir que l'actual mercat està construït al costat de les antigues ruïnes del baluard de Sant Antoni, existint la possibilitat de visitar aquest emplaçament (Ajuntament de Barcelona, s.d. a).

Seguint amb aquesta part de l'Esquerra de l'Eixample, la construcció de la nova ciutat va permetre també allotjar nous equipaments, com l'Hospital Clínic, l'Escola Industrial

o el Mercat del Ninot. També es podria afegir l'edifici històric de la Universitat de Barcelona, tot i que la seva construcció va ser l'any 1882, uns pocs anys abans de la urbanització de l'Eixample (Ajuntament de Barcelona, s.d. b).

Recuperant les morfologies urbanes que s'esmenten anteriorment, la ciutat de Barcelona es configura urbanísticament de maneres molt diverses.

Per una banda, la ciutat més antiga és la compresa per els barris del Raval i el Gòtic, caracteritzats per tenir una trama urbana irregular i de tipologia medieval, on els carrers no segueixen un ordre o una planificació establerta. Aquests barris en el passat també estaven rodejats de muralles, tot i que el Raval tenia una funció més orientada a la provisió d'aliment a partir de la gran quantitat d'horts que existien en aquesta localització (Ajuntament de Barcelona, s.d. c)

Més endavant, amb la construcció de l'Eixample, les muralles es destrueixen i s'amplia la ciutat cap a aquesta nova trama ortogonal. En aquest moment estem davant d'una ciutat molt més planificada i que augmenta la seva extensió i població d'una manera remarcable. Aquesta expansió va produir que poc a poc els límits de la ciutat s'apropessin a altres municipis de la Plana de Barcelona. Això va desembocar en l'annexió dels municipis de Gràcia, Sant Martí dels Provençals, Sant Andreu del Palomar, Sant Gervasi de Cassoles, Sants i les Corts a l'any 1897. Anys més tard, al 1904, el municipi d'Horta també es va annexionar a la ciutat, sent acompanyat al 1921 per Sarrià, que seria l'últim municipi que Barcelona absorbiria. Per tant, en aquest punt, les trames urbanes irregulars d'aquest pobles connectarien amb la planificació pautada que presenta l'Eixample (Betevé, 2021; Hernández, 2021).

Finalment, l'arribada del segle XX va permetre un gran creixement urbà de la ciutat de Barcelona, acompanyat per un gran efecte d'explosió urbana que va generar l'aparició d'una ciutat més extensa, els suburbis i l'Àrea Metropolitana. A partir d'aquest moment, Barcelona ja no existeix dins d'unes muralles que tenien una funció delimitadora, sinó que ha aconseguit una zona d'influència envers els municipis i el territori al seu voltant.

A l'actualitat, i amb el focus situat a Sant Antoni, s'ha consolidat com un barri de referència dins de la geografia barcelonina. Això és a causa de la seva proximitat a la centralitat de la ciutat, o per l'existència de nodes urbans reconeguts per la ciutadania, com podria ser el remodelat Mercat de Sant Antoni. L'entorn d'aquest últim emplaçament és seu del mercat dominical de venda i intercanvi de llibres i diferents articles.

En termes demogràfics, amb una superfície de 80,4 hectàrees (0,804 km²), la seva densitat de població és de 473 habitants per hectàrea, per sobre de la mitjana urbana, situada als 161 habitants per hectàrea (Ajuntament de Barcelona, 2021).

Per tant, quan parlem del barri de Sant Antoni, és important tenir en consideració aquestes dades, ja que s'analitzarà un barri amb una quantitat de població important, acompanyada d'una densitat de població també remarcable.

5. El projecte Superilla i la seva evolució en el temps

El projecte de les superilles s'inicia al setembre de l'any 2016, quan es va decidir fer la primera implantació als barris del Poblenou i del Parc i la Llacuna del Poblenou. Aquest inici del projecte va ser fonamentat en l'aplicació d'elements d'urbanisme tàctic destinats a disminuir l'espai utilitzat pels vehicles, creant així espais que puguin ser utilitzats per els vianants.

El projecte inicial de les superilles, seguint la trama ortogonal de l'Eixample, consisteix en dur a terme una conversió d'aquestes illes en forma de quadrícula (1x1), cap a una configuració que les agrupi en una malla de 3x3 illes. Mitjançant aquest canvi, es deixa l'espai interior dedicat principalment pels vianants i les bicicletes, i es desplaça el transport rodat a un paper secundari. Això significa que la majoria d'aquests carrers no existeixen en una dicotomia de calçada i vorera, sinó que són carrers per vianants o de plataforma única, limitats a 10km/h, i que no tenen un desenvolupament continu rectilini pels vehicles. D'aquesta manera es provoca que els vehicles siguin expulsats cap a l'exterior de la superilla, i per tant només veïns o vehicles de càrrega o descàrrega tinguin la necessitat de circular per aquests trams. Per tant, aquests nous espais ja no es poden utilitzar com a zones de pas, sinó que es dissenyen per els vianants o per a que els vehicles duguin a terme activitats concretes, però de manera limitada.

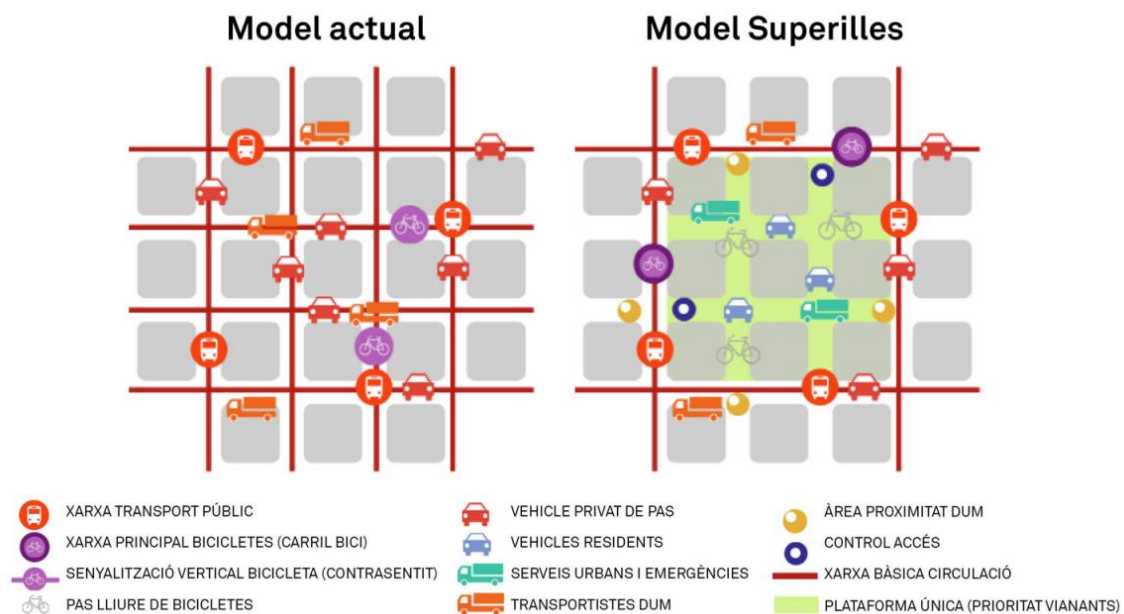

Figura 2. Esquema del model superilles. Font: Ajuntament de Barcelona, 2014.

L'actuació del Poblenou va ser en un inici destinada a tenir una funció de prova pilot, per identificar de quina manera funcionava la implantació de la superilla, i poder entendre quines funcions o tipologies de superilla es podien acabar extrapolant a diferents localitzacions de la ciutat.

L'elecció del Poblenou com a banc de proves pot respondre a diferents particularitats que descriuen el barri. Algunes fan referència a que aquesta zona al llarg del segle XX s'ha caracteritzat per ser una gran zona industrial dins de la ciutat de Barcelona, deixant una mica més de banda les funcions residencials durant moltes dècades. Més endavant, als anys 60, es duu a terme un procés de desindustrialització, provocant que

moltes parcel·les es convertissin en solars. Aquestes zones buides amb el temps han sigut recollides per empreses de tot tipus, sobretot de magatzems, transports o tallers. Actualment, la zona més propera a la Plaça de les Glòries ha experimentat una gran conversió sota el projecte 22@. Aquest projecte consisteix en la potenciació d'empreses i projectes relacionat amb la tecnologia, les TIC o el coneixement. (Ajuntament de Barcelona, s.d. d).

Un altre exemple és la ubicació de la facultat de comunicació de la Universitat Pompeu Fabra, que ha esdevingut un gran node urbà dins d'aquest context de la ciutat. És de fet a carrers propers a aquesta facultat on s'ha ubicat l'esmentada superilla del Poblenou. Per tant, aquest ús residencial reduït es converteix en el laboratori urbà perfecte per experimentar els impactes d'una actuació urbana, sense afectar a una quantitat molt elevada de població.

Tot i així, van existir algunes desavinences amb la població local. Una d'elles va ser l'existència d'una consulta popular d'un grup de veïns que va posar en dubte la funcionalitat d'aquesta superilla del Poblenou. De totes maneres, alguns grups polítics municipals, com les CUP, van manifestar que aquesta consulta s'estava impulsant de manera parcial, sense transparència ni rigor (CUP, 2017).

També van sorgir queixes més recents des de l'AMPA de l'Escola Flor de Maig, situada en plena superilla, on asseguraven que el nou espai urbà tenia deficiències de seguretat per als infants. És per això, que es va demanar una reducció de la velocitat dels vehicles, així com una millor delimitació de l'espai utilitzat per a cada mode de transport (Jassé et al. 2020).

A l'any 2017, i després d'haver-se generat un procés de debat amb el veïnat, les mesures implantades es va consolidar duent a terme una remodelació de l'espai públic molt més permanent i seguint les diferents opinions que van sorgir en aquest procés. (Ajuntament de Barcelona, 2022a)

En comparació amb al projecte vist al Poblenou, altres superilles als barris d'Horta, Hostafrancs o Sant Antoni van adoptar configuracions diferents. Aquests casos no van seguir la malla esmentada de 3x3 (els casos d'Horta o Hostafrancs no ho permeten, a causa de que les seves trames urbanes no s'assemblen a la de l'Eixample, al ser de tipus irregular) sinó que es van transformar carrers importants d'aquests barris en carrers per a vianants. Per tant, sota el nom del projecte de les superilles, zones amb una circulació important de persones i vehicles en aquests barris fan una conversió a carrers on els vianants són els principals beneficiaris d'aquests espais.

En el cas de la superilla de Sant Antoni (Figura 7), aquesta es va desenvolupar en dues etapes. La primera va coincidir amb la finalització de la remodelació del Mercat a l'any 2018, i va consistir en una conversió cap a zones de vianants i millores d'algunes seccions dels carrers del seu entorn, acompanyades de seccions dels carrers de Comte Borrell i Tamarit. L'actuació en aquests dos carrers anteriors va suposar la creació d'una nova plaça a l'Eixample de 1.800 m², aconseguint al mateix temps un entorn que de manera conjunta va destinar 5.000 m² d'espai públic als vianants i als veïns de Sant Antoni (Figures 3 i 4).

Figures 3 i 4. Encreuament dels carrers de Tamarit i Borrell, corresponent a la Fase 1.
Font: Pròpia, 2022.

La segona etapa va consistir en una ampliació d'aquesta superilla l'any 2019 mitjançant la implantació d'elements d'urbanisme tàctic a carrers com Comte Borrell entre carrer de Manso i el Paral·lel, i el carrer Parlament entre els carrers de Viladomat i Ronda de Sant Pau. També es van dur a terme reformes fent ús d'obres als carrers de Comte Borrell entre la Gran Via i Floridablanca, i Tamarit entre Calàbria i Viladomat (Figures 5 i 6).

Figura 5. Encreuament dels carrers del Parlament i Borrell. *Font: Pròpia, 2022.*

Figura 6. Secció del carrer de Borrell. *Font: Pròpia, 2022.*

Aquestes actuacions van permetre que un barri amb una estructura urbanística típica de l'Eixample, on els cotxes han tingut un protagonisme històric, hagi experimentat una metamorfosi on els carrers són destinats de manera principal als vianants i a construir nous espais de socialització pels veïns de Sant Antoni (Ajuntament de Barcelona, 2022b).

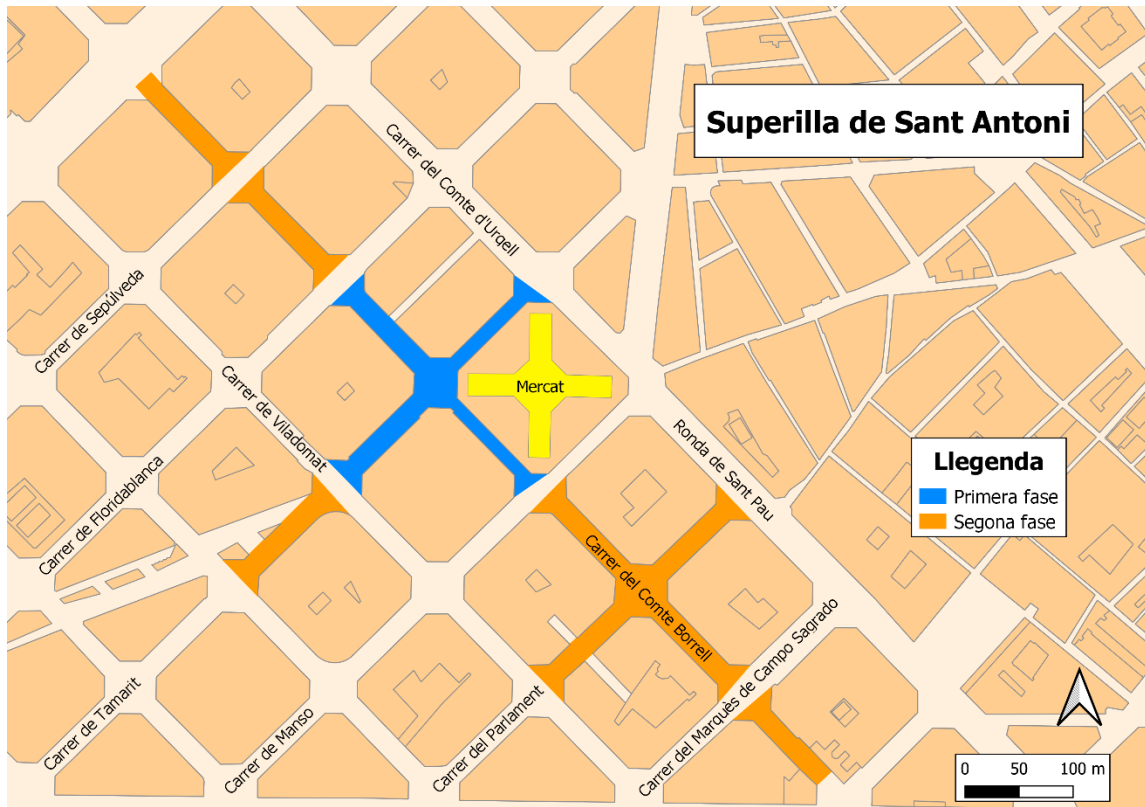

Figura 7. Superilla de Sant Antoni per fases. Font: Elaboració pròpia.

Al mateix temps que aquesta superilla, cal posar remarcar el paper que té el Mercat d'aquest barri, renovat també a l'any 2018 (Figures 8 i 9). Aquesta localització funciona com un node de referència per Sant Antoni que conjuntament amb el seu entorn renovat constitueix una zona important de circulació de persones, així com de convivència de totes aquestes. El paper del mercat no només es limita a la població del barri, sinó que també esdevé un espai de referència per a la resta de les persones de la ciutat, on els diumenges al matí s'organitza de manera periòdica el mercat d'intercanvi de llibres o altres elements de col·lecció (Figura 10). Per tant l'afluència de persones de la resta de Barcelona augmenta en aquesta data senyalada.

Figures 8 i 9. Interior i exterior del Mercat de Sant Antoni. Font: Pròpia 2022.

Figura 10. Espai habilitat per al Mercat del Llibre Dominical al carrer de Borrell.
Font: Pròpia, 2022.

De fet, es podria afirmar al mateix temps que la ubicació del mercat ha sigut determinant per a l'elecció de situar la superilla en aquesta localització concreta del barri. Aquesta qüestió s'evidencia veient que els carrers on s'ha desenvolupat la superilla han sigut els ubicats al voltant d'aquest edifici. Per tant, no es pot entendre la superilla de Sant Antoni sense el seu mercat, ja que són projectes que es van consolidar de manera conjunta i coordinada.

Figura 11. Exemples de mobiliari urbà a la superilla de Sant Antoni. *Font: Pròpia, 2022.*

De cara a un futur proper, també es durà a terme una nova superilla a tot el districte de l'Eixample, amb el nom "Eixos Verds", on un conjunt de carrers passaran a ser vies dedicades per als vianants. Aquesta implantació, projectada per a ser finalitzada l'any 2030, també es connectarà amb la ja existent superilla de Sant Antoni, arribant a tota l'extensió d'aquest districte de Barcelona (Figura 12). En aquest cas, a diferència del projecte del Poblenou, l'espai interior d'aquests eixos verds no es destinarà als vianants, sinó que mantindran les seves funcions i seran els propis eixos verds els que funcionaran com l'espai de superilla.

6. Marc Teòric

En el següent apartat es realitza una contextualització de la teoria acadèmica que existeix sobre la temàtica tractada, identificant al mateix temps els autors i les idees que plantegen

6.1. La producció de l'espai i el dret a la ciutat

Segons Lefebvre, l'espai en sí és un producte, a causa de que és el capitalisme el que produeix, però també és la localització on es produeixen les mercaderies. És per aquesta raó llavors que aquest autor argumenta que l'espai és producte i productor al mateix temps, adquirint un doble rol dins del sistema capitalista (Lefebvre, 1972).

En aquest context, on l'espai es produeix, Lefebvre desenvolupa la seva tesi de la producció de l'espai. Explica que qualsevol societat, i per tant cada diferent mode de producció, produeix el seu propi espai, i en aquest cas el capitalisme no és cap excepció, ja que els espais generats per aquest estaran orientats a reforçar les seves pròpies dinàmiques (Lefebvre 1974, com es referencia a Baringo, 2013).

Per a desenvolupar la seva tesi, Lefebvre divideix l'espai en tres parts: l'espai percebut, relacionat amb les experiències de les persones en el seu dia a dia; l'espai viscut, experimentat a través de símbols, imatges o interaccions viscudes; i l'espai concebut, que és aquell més abstracte, adquirit a través de mapes o plànols i relacionat amb la manera com representem el propi espai.

Lefebvre anomena aquesta tríada com la “Triàctica de l'espai”, i seria un dels pilars que fonamentaria la seva idea d'espai. (Lefebvre, 2013).

Seguint amb aquestes idees, Lefebvre també genera el concepte de “dret a la ciutat”, amb el que defensa la capacitat de les persones que viuen a les ciutats de produir l'espai urbà per a elles mateixes, les seves necessitats i els seus interessos. És a dir, de retornar la propietat de les ciutats per a aquelles persones que hi viuen, rebutjant les privatitzacions i el neoliberalisme que pateixen els espais urbans (Lefebvre, 2017).

L'urbanisme actual de l'Estat capitalista està destinat a mercantilitzar la ciutat, i a assignar a l'espai urbà el rol de producte, prioritant el seu valor dins del mercat capitalista. Aquest fet, iniciat arran de la ciutat industrial, va dur a terme que la burgesia del moment centrés la seva atenció a la inversió immobiliària com a forma d'augmentar la seva riquesa, deixant en un segon pla el valor d'ús dels habitatges.

Per a trencar amb aquesta situació, Lefebvre explica que la classe obrera, actor al que vol interpellar de manera directa quan parla del dret a la ciutat, no té una capacitat d'incidir sobre la configuració de les ciutats, sinó que viu relegada a un paper de consumidor, proporcionat directament pel sistema capitalista, tant de les seves mercaderies com dels espais produïts per agents aliens a ells.

Aquest autor reivindica llavors a la classe obrera com un actor apte i necessari per a participar de la presa de decisions dels canvis urbans, deixant de banda la deriva mercantilitzadora que ha generat el sistema capitalista al llarg de moltes dècades. És a dir, Lefebvre eleva a la classe obrera d'un rol de consumidor a un altre de productor del seu propi espai (Lefebvre, 2017).

6.2. L'espai com una mercaderia i el canvi d'usos

En un primer lloc, quan es parla de la mercantilització de l'espai urbà cal remarcar que aquesta no s'inicia d'una manera primigènia a les ciutats, sinó que prové d'una parcel·lació de l'espai natural destinada al benefici econòmic de les persones que sustentin aquesta nova propietat. “*La empresa más extraña de todas las emprendidas por nuestros antepasados consistió quizá en aislar a la naturaleza y hacer de ella un mercado*” (Polanyi, 1957, com es cita a Harvey, 2014, pàg. 69). Això no implica només que es dugui a terme aquesta apropiació, sinó que s'estableix un nou escenari on la pròpia natura ha sigut mercantilitzada i introduïda en les lògiques del sistema capitalista.

En el moment que s'inicia aquesta **mercantilització de la natura**, on el mateix sòl que trepitgem ha esdevingut una mercaderia, tot allò que es construeix o ocorre sobre aquest sòl també es transforma en subjecte de la mercantilització. L'habitatge, la sanitat o qualsevol tipus de servei públic, al existir dins d'un espai segregat pel mercat capitalista, es transformen en mercaderies. Si es mercantilitza l'espai com a concepte ampli, llavors tot el que existeix dins d'aquest també tindrà el mateix destí (Harvey, 2014; Smith, 1979).

Seguint amb aquest discurs, Harvey continua desenvolupant aquestes idees i indica que en un inici, el factor que defineix l'habitatge és el propi **valor d'ús**, és a dir, la capacitat que té aquell immoble de poder aportar a les persones un lloc on viure, una llar (Harvey 2014).

De fet, aquesta funció és remarcada per Le Corbusier mitjançant conceptes concrets com *la machine à habiter*, on s'emfatitza d'una manera clara que els habitatges són localitzacions destinades a ser habitades, a ser utilitzades per les persones i satisfer les seves necessitats de viure en elles (Choay, 1970).

Tot i així, aquesta funció habitacional perd importància i es desenvolupa cap a altres postures, adquirint una dimensió més enfocada a dedicar l'habitatge per a ser un factor d'estalvi, un actiu que es pot intercanviar per diners en un futur, el que s'anomena el **valor de canvi**. Tot i prioritzar-se aquest valor, el valor d'ús de viure en aquesta localització és encara necessari per a poder mantenir un valor crematístic sobre l'immoble¹.

Aquest valor de canvi pot ser modificat per diversos factors, com pot ser una disminució d'aquest a mesura que existeixi un deteriorament del barri, o un augment quan el seu entorn experimenta millores urbanístiques o de serveis. Per tant, d'aquí apareixen dinàmiques relacionades amb processos com la gentrificació (que es veuran més endavant), però també amb moviments veïnals com els NIMBY (“Not In My Backyard”) enfocats a mantenir el valor de canvi de les seves propietats immobiliàries, mitjançant el rebuig o el desig de destinar certs equipaments o instal·lacions als seus barris.

¹ Cal remarcar que en cap cas els conceptes de valor d'ús i de canvi són presentats per primer cop per Harvey, sinó que han sigut extrets directament des del discurs marxista desenvolupat al segle XIX, i sobre el que es sustenta gran part dels plantejaments proposats per aquest autor (Marx, 1867, com es fa referència a Harvey, 2014).

Després d'aquest ús de l'habitatge com a manera d'estalvi, Harvey indica que, a les últimes dècades, la importància del valor de canvi ha incrementat de manera desmesurada adquirint una nova dimensió destinada a un mercat de compravenda contínua d'habitatges amb un objectiu purament especulatiu.

D'aquí sorgeix una greu problemàtica, que és mercantilitzar l'habitatge, obviant que aquest és un dret fonamental reconegut internacionalment².

També es genera un tipus de mercat de l'habitatge que, així com el sistema capitalista, necessita d'un flux continu de consum per a poder funcionar. En el cas de que no existeixi aquest consum, s'arribarà a situacions de crisi on les bombolles immobiliàries esclaten, conduint a episodis com el vist a l'any 2008, anomenat com a "Gran Recessió".

Aquest escenari és perfectament equiparable a l'estafa de *l'esquema Ponzi*, on la pròpia supervivència del sistema prové d'una entrada constant d'inversors, evitant d'aquesta manera el seu col·lapse.

Harvey (2014) indica que "*durante aproximadamente los últimos treinta años la vivienda se ha convertido en objeto de especulación*" (pàg. 36), per tant, visualitzant aquest viratge dins del sistema capitalista, es consolida la tendència de donar una importància molt superior al valor de canvi dels immobles, deixant en un segon pla el valor d'ús que s'oferia de manera inicial.

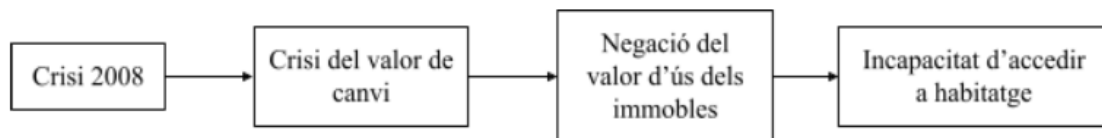

Figura 13. Esquema de la crisi del valor de canvi. Elaboració pròpia a partir de Harvey, 2014.

Ja plantejat com funciona el mercat de l'habitatge dins del sistema capitalista, també es fa de rellevant interès indicar com funcionen dinàmiques dins d'aquest. Una d'elles és la **gentrificació**, definida de manera inicial per Ruth Glass a l'any 1964 (Benach et al. 2018). Aquest procés explica que, en el moment que barris degradats són focus d'intervencions destinades a la millora de l'espai urbà, els preus dels lloguers experimenten un augment important que genera una incapacitat per als veïns d'aquell entorn a pagar-los, provocant al mateix temps una obligació d'aquests a desplaçar-se a altres indrets de la ciutat amb lloguers més assequibles. Aquests barris ja reformats i embellits són llavors ocupats per persones amb més ingressos que poden pagar els nous lloguers, modificant d'aquesta manera un barri que abans era de classe obrera a un de classe mitjana.

El procés de gentrificació va poder ser explicat d'una manera més extensa per Neil Smith quan va presentar la seva teoria del **Rent Gap** (Smith, 1979). Aquest plantejament indica que la diferència que existeix entre la renda actual d'un immoble i la renda potencial que es podria aconseguir amb algun tipus de reforma és l'aspecte

² Article 25 de la Declaració Universal de Drets Humans (ONU, 1948)

principal per explicar la gentrificació. Aquesta diferència és el que genera un interès dels propietaris per a dur a terme reformes per aconseguir extreure majors ingressos d'aquells immobles, resultant en un augment dels preus del lloguer del barri quan aquestes renovacions ja s'hagin efectuat. També cal considerar altres factors que poden generar una plusvàlua sobre els immobles, com poden ser les seves ubicacions, o la proximitat a altres localitzacions concretes que presentin un interès particular.

Per tant, la visió proposada aparta als consumidors com els agents que generen la gentrificació amb les seves preferències individuals i culpabilitza els propietaris, ja que actuen a través de conductes clarament especulatives tractant d'aconseguir el major benefici econòmic sense tenir en consideració les vides de les persones que prèviament vivien en aquests habitatges.

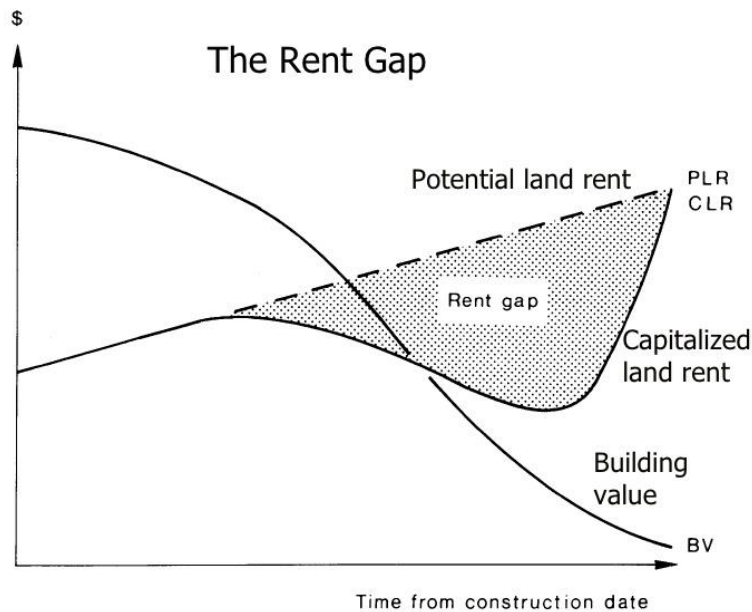

Figura 14. Esquema del Rent Gap. Font: Clark, 1995.

En qualsevol cas,, com s'ha vist anteriorment, per poder parlar de gentrificació es fa necessari que el barri hagi patit una degradació prèvia que servirà com a primer pas per a explicar aquest procés urbà. Per tant, quan parlem de processos de revaloració urbans, no sempre s'han de relacionar amb la gentrificació, perquè en molts casos no es complirien els requisits de manera estricta.

Un exemple podria ser la diferenciació que existeix entre el processos de revaloració dels immobles dels barris del Raval i de Sant Antoni, ja que, tot i que existeixin aquests augments dels preus dels lloguer que poden generar un desplaçament de la població en ambdós casos, només al Raval es compliria el requisit d'haver experimentat una degradació del barri, pel que podríem parlar estrictament de gentrificació (Martínez, 2000). Per una altra banda, en el cas de Sant Antoni, estem davant d'un barri de classe mitjana que no ha vist degradades en cap moment les condicions materials dels seus immobles, per tant, segons la definició exacta de gentrificació no seria encertat parlar de que existeixi un procés gentrificador en aquest barri.

Tot i així, cal remarcar que a actualment el terme *gentrificació* ha sigut popularitzat i utilitzat per una part important de la societat civil, arribant a simplificar-se i a ser esmentada envers qualsevol procés urbà que impliqui un augment dels preus del lloguer i una incapacitat de la població local a accedir el mercat del lloguer d'aquells barris. De

fet, fins i tot articles acadèmics que s'han publicat recentment fan referència al fet de que existeix gentrificació a barris com el de Sant Antoni (López-Gay et al. 2022; Solana et al. 2021), per tant es podria indicar que és un concepte que encara està subjecte a diferents interpretacions, tot i tenir una definició molt pautada des d'un inici.

També cal considerar que en diversos casos la gentrificació pot estar relacionada amb altres processos, com podria ser el de la turistificació (López-Gay, 2016). Per tant, és important entendre de quina manera funcionen les ciutats i les seves particularitats abans de definir quins són els processos urbans que predominen en aquests indrets. Vist això, en diverses ocasions també s'ha explicat que la gentrificació pot mutar, adquirint noves formes com podrien ser la *gentrificació turística* o la *super-gentrificació* (Benach et al. 2018). Tanmateix, en cap cas s'introduirà aquests debats en el treball ja que constitueixen un nivell més avançat dins de la gentrificació, i que tampoc està relacionat directament amb l'objecte d'estudi en qüestió.

6.3. El paper de l'Estat i la regulació de la propietat privada

Quan s'arriba a la funció que adquireix l'Estat en aquestes qüestions, trobem que actualment existeix un anomenat "consens neoliberal", on poc a poc l'agent estatal ha anat deixant de banda la seva funció proveïdora de serveis com la sanitat, l'habitatge o l'educació, per a delegar-la a agents privats que tinguin com a objectiu principal el benefici econòmic a través de l'explotació d'aquest servei (Harvey, 2014).

També dins d'aquest neoliberalisme, s'han afegit organitzacions de gran rellevància com el Banc Mundial, que han assimilat discursos que afavoreixen el benefici dels empresaris, a més d'un enfortiment de la propietat privada.

Tot i així, abans de desaparèixer el bloc socialista als anys 90, l'Estat capitalista seguia mantenint aquesta funció proveïdora a causa de la contraposició que existia amb l'URSS. L'oest es veia obligat a aportar un Estat del Benestar a la seva ciutadania a causa de l'existència d'aquesta dicotomia entre blocs ideològics, que finalment va desaparèixer amb la dissolució de la Unió Soviètica. Aquesta nova hegemonia del sistema capitalista al planeta va generar un abandonament de les polítiques de l'Estat del Benestar per seguir les ideologies neoliberals iniciades als anys 70, deixant l'economia en mans del mercat i els capitals privats (Harvey, 2007).

De totes maneres, per a que el sistema capitalista pugui sobreviure, també necessita de la funció estatal i del seu marc legal per a mantenir la propietat privada. Per tant, l'Estat es desentén d'aquesta provisió de serveis per a les persones, però segueix mantenint un conjunt d'eines que legitimen la supervivència del sistema econòmic imperant.

Aquesta posició ha sigut compartida per més autors a part de Harvey, ja que Milton Santos indicava que, tot i l'avenç del neoliberalisme i de que es parli de la mort de l'Estat, aquest últim segueix mantenint la seva fortalesa per afavorir que el capital actuï en contra del poble. Per tant, encara que el capitalisme s'erigeixi com l'agent que aglutina les funcions que abans realitzava l'Estat, no pot viure sense l'existència i la provisió d'un marc legal que el faci funcionar i sobreviure (Santos, 2004). No s'ha d'oblidar tampoc que aquesta legalitat va acompanyada també d'un monopoli de la violència per part de l'Estat, mitjançant figures com la policia o l'exèrcit, on a multitud

d'ocasions les seves actuacions tenen com a principal objectiu la defensa de la propietat privada i la perpetuació del sistema capitalista.

“[...] esto no quiere decir, ni mucho menos, que sistema de mercado e intervención sean términos que se excluyan mutuamente ya que, durante el tiempo que este sistema no está en funcionamiento, los representantes de la economía liberal deben pedir —y no dudarán en hacerlo— que intervenga el Estado para establecerlo y, una vez establecido, para mantenerlo. Los representantes de la economía liberal pueden, pues, sin incoherencia por su parte, pedir al Estado que utilice la fuerza de la ley e incluso reclamar el uso de la violencia, de la guerra civil, para instaurar las condiciones previas a un mercado autorregulador.” (Polanyi, 1989, pàg. 243).

De fet, Harvey també esmenta que aquesta aliança entre capital i Estat acaba generant un “capitalisme voltor” relacionat amb les “economies de desposseïció”.

Aquest tipus d'economia capitalista està fonamentada en l'acumulació de riquesa a partir de dinàmiques de desposseïció, sent realitzades al mateix temps a través d'activitats il·legals. És per això que s'argumenta que no existeix una legalitat capitalista real que permeti l'acumulació de capital, ja que aquesta acumulació estarà fonamentada en dinàmiques fora de la llei.

Per tant, tot i que l'Estat en un inici sigui el que garanteixi la pervivència de la propietat privada mitjançant el seu marc legal, aquesta propietat ha sigut acumulada a partir de la desposseïció i dinàmiques fora de la llei (Benach et al. 2019; Harvey, 2014).

6.4. Planificació urbana i la forma de la ciutat

Per a comprendre les transformacions urbanes que es viuen a les ciutats cal identificar també quins són els posicionaments que existeixen en relació a l'ús que es fa de l'espai urbà. Aquest espai pot ser identificat de diferents maneres segons la utilitat que es dugui a terme per els ciutadans.

Un primer exemple és la interpretació que realitza de l'espai urbà Le Corbusier, dins de l'urbanisme funcionalista dels anys 30, on els carrers són llocs destinats a ser transitats, és a dir, a ser la localització per on les persones es mouran entre dos espais diferents. Els carrers en cap cas són zones on les persones s'aturaran a realitzar cap tipus d'activitat, sinó que s'han pensat i construït per a que puguin oferir una funció exclusivament destinada al transport, al moviment de persones i mercaderies. Els espais d'estada estaran ubicats a altres indrets de la *Ciutat Radiant*, d'una manera molt més concentrada i separats de les zones de pas. D'aquesta manera, mitjançant la separació dels diferents usos per tota la ciutat, es genera l'anomenada zonificació (Choay, 1970).

Per l'altra banda, Jane Jacobs ofereix una visió totalment diferenciada a la de Le Corbusier, ja que entén els carrers i l'espai urbà com una localització que és i ha de ser utilitzada per les persones que viuen a les ciutats. Els carrers són aquells llocs on comprem a les botigues, mengem i bevem als bars o ens trobem amb persones i establim converses amb elles. Els carrers no poden ser només llocs de pas, perquè són llocs on vivim les nostres vides en contacte amb moltes altres persones que també entenen l'espai urbà de la mateixa manera.

Així doncs, Jacobs explica què per a construir ciutats s'ha d'evitar en tot moment el *zoning* destinat a que cada part de la ciutat tingui una funció determinada, ja que tenint

en ment una interrelació d'usos en el moment que es construeix l'espai urbà, és quan realment es fabriquen les ciutats funcionals. (Choay, 1970; Jacobs, 2011).

Ja en termes d'anàlisi més concretes de la forma urbana, als anys 70 Lefebvre explica que la ideologia és també una eina clau per a entendre aspectes com l'urbanisme. Un exemple seria de quina manera entén la tradició política de dretes l'urbà, ja que es relaciona molt més amb el passat i defensa un immobilisme de la forma urbana. És a dir, que la ciutat es mantingui com ja existeix, lligada al mateix temps a la defensa de la lliure empresa i a les iniciatives privades dels capitalistes.

En canvi, les ideologies d'esquerres tracten de repensar de nou l'urbanisme, intentant explorar possibilitats i maneres de fer mai vistes anteriorment, desafiant les idees dels poders polítics i econòmics existents. (Lefebvre, 1972).

6.5. Ciutat sostenible

Tot i així, encara que pugui existir un posicionament ideològic cap a certes polítiques urbanes, al llarg de les últimes dècades s'ha pogut apreciar que davant l'escenari que ha portat la crisi climàtica i urbana, l'anomenada com a *ciutat sostenible* ha aparegut com una proposta forta per construir la política urbana del segle XXI. Aquest model de ciutat no només planteja que s'han de construir polítiques urbanes fonamentades en la sostenibilitat, sinó que la pròpia ciutat és un dels actors principals per a resoldre la crisi climàtica. És tant aquesta profunditat, que actualment el plantejament de la ciutat sostenible ha sigut completament assimilat per la planificació urbana i pels discursos polítics a les ciutats. “[...] on a global scale, urban planning and sustainability planning are becoming two sides of the same coin.” (Angelo et al. 2020).

Aquestes ciutats sostenibles han adquirit avui dia una importància remarcable segons la manera d'entendre l'ecologisme, així com l'urbanisme. De fet, als Objectius de Desenvolupament Sostenible (ODS) plantejats per l'ONU a l'any 2015 ja es va presentar a l'objectiu 11 amb el nom de “Ciutats i comunitats sostenibles”, evidenciant el tipus de ciutats que es volen assolir en el futur (ONU, 2015).

De totes maneres, encara que les ciutats sostenibles es vegin com una proposta nova i que respon a les necessitats del segle XXI, es pot recordar que s'havien dut a terme plantejaments similars al passat, més particularment a finals del segle XIX amb les ciutats jardí d'Ebenezer Howard.

Aquests tipus de ciutats es caracteritzen per ser nuclis urbans amb una baixa densitat de població, organitzades en forma de corones concèntriques fent ús al mateix temps de grans extensions de parcs i parcel·les, que actualment durien el nom de zones verdes si fossin ubicades a les nostres ciutats contemporànies.

La mobilitat també es planteja des d'una òptica respectuosa amb el medi natural, ja que és duta a terme mitjançant trens i mitjans elèctrics, com els tramvies. Per tant, la contaminació ambiental dins d'aquesta ciutat jardí seria pràcticament inexistent.

De la mateixa manera, el creixement urbà capitalista també es veu afectat amb aquesta morfologia urbana, ja que en aquesta ciutat, limitada a uns 32 mil habitants, en cap cas es permet un creixement més enllà d'aquestes fronteres. Això és a causa de que l'espai no obeeix a les lògiques de la propietat privada destinades a aconseguir un benefici econòmic d'individus particulars com a les ciutats actuals. En canvi, el terreny urbà,

segons aquesta concepció, és una propietat col·lectiva de tota la seva població, i per tant la gestió d'aquesta ciutat està orientada a través dels interessos de tota la comunitat de manera conjunta (Choay, 1970). Per tant, seria un model urbà que es contraposaria totalment amb les ciutats actuals, ja que a avui dia la propietat privada esdevé un dels aspectes claus per entendre el nostre present.

Cal esmentar que aquest model de ciutat jardí va ser pensat per a combinar l'espai de la ciutat amb el del camp, duent a terme una sinèrgia que permetés aconseguir una situació de sostenibilitat. Tot i així, a l'actualitat aquest model s'ha vist tergiversat, i ha evolucionat cap altres morfologies urbanes, com la ciutat difusa que existeix a costa d'una degradació del medi ambient que l'envolta, sent per tant insostenible i contrària a la ciutat jardí (Indovina, 2009).

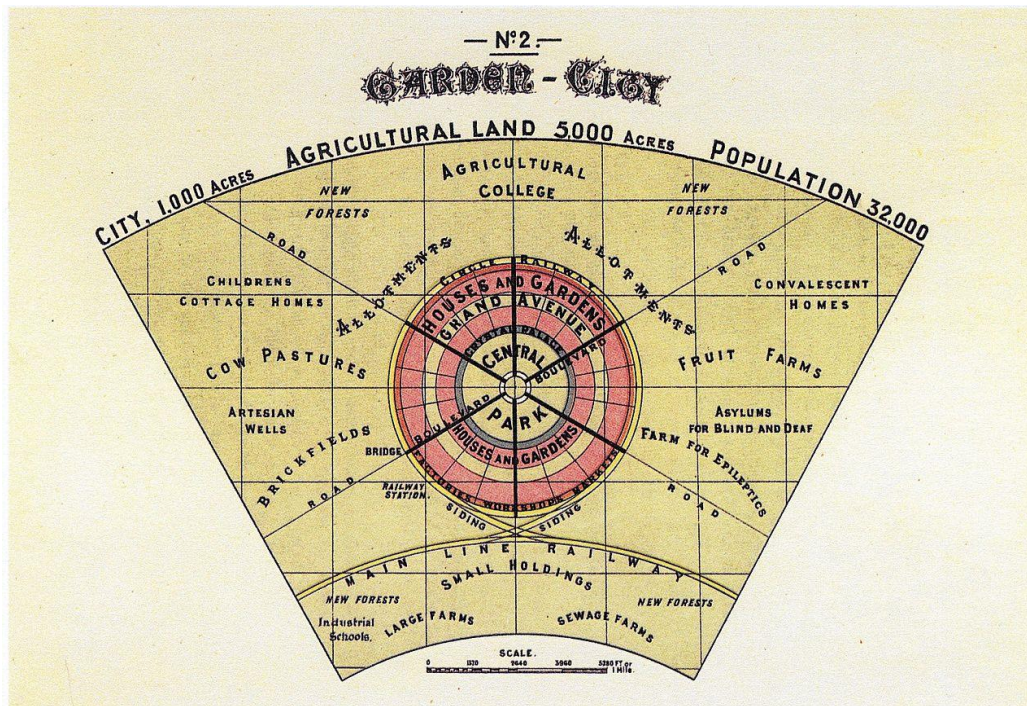

Figura 15. Esquema de la ciutat jardí. Font: Howard, 1898.

Seguint a aquesta ciutat-jardí, cal posar en evidència l'existència de més projectes que han volgut aportar aquest verd a l'àmbit urbà. Sense anar molt lluny, el projecte inicial del Pla Cerdà plantejava que els espais interiors de les illes fossin ocupats per jardins i parcs, duent a terme una barreja d'usos en un espai relativament reduït. Més endavant, amb el projecte desenvolupat i introduït dins de les lògiques capitalistes de l'especulació, aquests espais no es van continuar segons el pla original, apartant aquests jardins a un paper més secundari. Tot i així, a l'actualitat s'està duent a terme una recuperació d'aquests interiors, construint nous parcs en aquests emplaçaments.

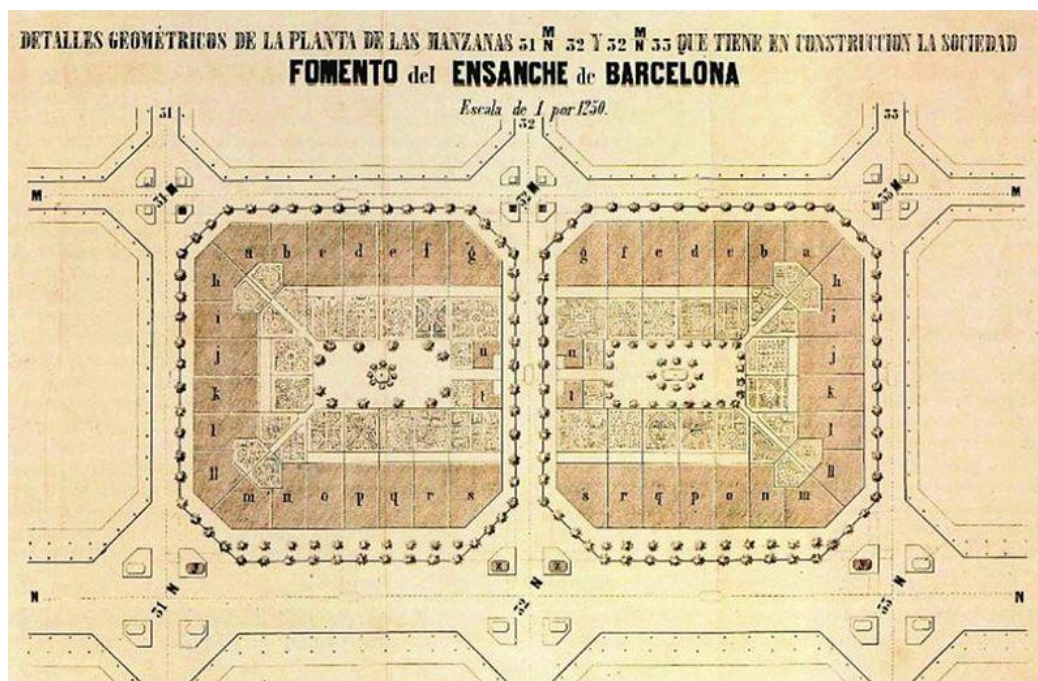

Figura 16. Projecte original de l'Eixample amb jardins a l'interior de les illes. Font: Ticó 2009.

Per tant, quan parlem de les ciutats sostenibles, en cap cas hem de pensar que sigui un plantejament contemporani i nou, sinó que és un concepte que ha patit una evolució des d'aquestes primeres formulacions, però que s'adapta a la perfecció al discurs ecologista dins de l'urbanisme contemporani.

Finalment, i duent a terme una relació amb l'apartat 2 d'aquest Marc Teòric, també cal indicar que el fet de dur a terme canvis urbans relacionats amb aquest tipus de ciutats sostenibles també poden aportar problemàtiques, com l'anomenada *green gentrification* o gentrificació verda. Aquest concepte duu com a element explicatiu de la gentrificació el desenvolupament de zones verdes al barri, o la construcció d'espais urbans relacionats amb la planificació sostenible. El fet que aquest urbanisme verd s'hagi distribuït per la ciutat, també implica que els lloguers es vegin afectats, provocant així processos de revaloració immobiliària, com ja hem vist anteriorment (Benach, 2018).

7. Metodologia

Per a realitzar la recerca d'aquest treball es duu a terme una metodologia estructurada en diverses parts amb plantejaments diferenciats, i que es mostren a continuació:

7.1. Anàlisi cartogràfica

La primera està fonamentada en la realització d'una anàlisi de la zona d'estudi, en aquest cas el barri de Sant Antoni a Barcelona, per a dur a terme una caracterització d'aquesta zona i poder construir un marc mental que serveixi com a guia per entendre quina és l'estructura socioeconòmica del barri.

Aquesta anàlisi es realitza mitjançant eines essencials en la disciplina geogràfica, com són la cartografia i el programari SIG, construint mapes amb dades obtingudes directament de fonts primàries d'informació. El programa informàtic utilitzat en aquest cas és QGIS, caracteritzat per ser de programari lliure i codi obert.

Les dades que es consulten són també diverses, com taxes d'immigració, nivells d'estudis dels veïns o preus mitjans dels lloguers, que ajuden a presentar un escenari més clar de com s'estructura el veïnat de Sant Antoni.

L'escala a la que s'observa el barri és a partir de les divisions per seccions censals, per obtenir així quines diferències o similituds existeixen dins de Sant Antoni. També s'ha de tenir en consideració la disponibilitat de les pròpies dades, ja que les seccions censals en ocasions no ofereixen la mateixa disponibilitat com podria ser en una escala de barris o districtes de Barcelona. Per tant, s'ha adequat aquesta cartografia al tipus d'informació que existeix a les bases de dades.

Vist el context en aquesta escala, també s'ha volgut dur a terme una visualització cartogràfica que permeti relacionar el barri amb el seu entorn i la resta de context urbà. És per això que, la mateixa informació que es projecta a les seccions censals també es considera a nivell de la resta de barris, per a tractar d'identificar les diferències que existeixen entre aquests o entre els districtes de la ciutat de Barcelona.

En relació a les fonts d'informació que es consulten, per les dades de caire demogràfic s'han escollit les existents al Departament d'Estadística i Difusió de Dades de l'Ajuntament de Barcelona, ja que és una font on es pot trobar una disponibilitat considerable en l'escala de seccions censals. Per l'altra banda, pels preus dels lloguers, les dades que s'utilitzen provenen de l'*Índice alquiler de vivienda*, una base de dades construïda pel Ministerio de Transportes, Movilidad y Agenda Urbana, on es poden trobar les dades del mercat del lloguer desagregades per seccions censals.

7.2. Recerca d'hemeroteca i anàlisi de discurs

La següent part de la metodologia està enfocada a realitzar una recerca d'hemeroteca per fer una anàlisi de discurs (Waite, 2005) i comprovar quins són els posicionaments i experiències que existeixen dels diferents actors del barri i la ciutat envers la Superilla de Sant Antoni i els impactes que ha generat.

Els agents que es tenen en consideració són de diferents tipus, tant en relació a partits polítics, agrupacions i plataformes veïnals, així com a altres tipus de grups o

personalitats de Barcelona que s'hagin posicionat en algun moment respecte a aquesta temàtica.

Per aquest motiu, no només es realitza una recerca a les diferents publicacions periodístiques del país, sinó que ha sigut necessari fer una revisió de tots aquells blogs o butlletins de premsa de diferents grups polítics on es manifesten les posicions ideològiques dels diferents agents.

Després de realitzar aquest recull d'informació, es proposa una descripció d'aquests actors, tractant de mostrar quins discursos es posicionen a favor o en contra de l'existència de la superilla de Sant Antoni, dels seus impactes, així com quin tipus de suport pot existir cap al projecte de les superilles a la resta de Barcelona.

7.3. Entrevistes i qüestionaris

Finalment, en la darrera part d'aquesta metodologia es duen a terme un conjunt d'entrevistes a diferents actors del barri, per a respondre des de diferents òptiques socials quin és l'impacte de la implantació de la superilla.

Les temàtiques cap a on s'orienten aquestes entrevistes son les relacionades amb el comerç, el mercat de l'habitatge, l'espai públic o la mobilitat. Per tant, es fa necessari contactar amb grups i col·lectius que tracten de manera directa aquestes qüestions en el seu dia a dia al barri de Sant Antoni, o que els afecti en certa mesura.

Les persones i organitzacions que s'escullen per a realitzar les entrevistes han sigut, per una banda, Jesus Fabà, militant de Fem Sant Antoni, que és una de les principals assemblees que tracten temàtiques molt diverses del barri, com habitatge, comerç o espai públic. La segona entrevista es fa a Jordi Arias, president de Sant Antoni Comerç, que com es comprovarà més endavant a l'anàlisi de discurs, es constitueix com la principal organització comercial del barri de Sant Antoni. Ambdues entrevistes es fan de manera presencial i gravant la conversa, per a poder fabricar una transcripció textual d'aquestes paraules.

Per a contactar amb aquests agents, s'utilitzen com a canals de comunicació les xarxes socials que tenen disponibles, Twitter en aquest cas. Però també mètodes més tradicionals, com el contacte telefònic o el correu electrònic, que en aquest cas han pogut donar un millor resultat que les xarxes socials.

També ha existit l'interès d'entrevistar a algun militant del Sindicat de Llogateres per recollir informació orientada especialment a la temàtica de l'habitatge, però ha sigut impossible establir contacte mitjançant els seus canals de comunicació. Per tant s'ha decidit descartar aquesta entrevista.

Finalment, per acompanyar aquestes dues entrevistes, es realitza un qüestionari *in situ* a diferents usuaris de la Superilla, per a identificar quines opinions generals existeixen a nivell de societat civil, i sobretot d'aquelles persones que no estan organitzades políticament en cap tipus d'agrupació o assemblea. La pràctica que s'ha dut a terme és la de realitzar un qüestionari i parlar de manera directa amb aquelles persones que estan utilitzant l'espai públic, explicant les intencions de l'entrevista i demanant permís per a gravar les seves respostes.

Al mateix temps, en aquesta mateixa jornada, així com altres dies, s'ha anat a la superilla i el mercat per a realitzar treball de camp, identificar la configuració de l'espai públic, i realitzar fotografies que serveixen com a suport visual d'aquest treball.

8. Visió cartogràfica del barri de Sant Antoni

Com ja s'ha explicat prèviament, en aquest apartat es duu a terme una construcció de cartografia per a construir una contextualització de l'estructura sociodemogràfica del barri, relacionant aquest context amb les diferents parts de la ciutat.

Mitjançant aquesta anàlisi, es podrà visualitzar millor l'escenari del barri de Sant Antoni una vegada que desenvolupem els següents apartats.

8.1. L'educació com a zona de transició a la ciutat

En primer lloc, s'analitzen dades que corresponen al grau d'educació dels veïns de Sant Antoni, més particularment el percentatge de persones que tenen estudis superiors, per seccions censals (Figura 16). Aproximadament, l'interval al que correspondria el barri es troba entre el 35 i el 43% de població amb estudis superiors, però s'observa que les seccions censals amb més percentatge són les que es situen més properes a la Gran Via, i per tant a la resta del districte de l'Eixample. Per l'altra banda, quanta més llunyania a aquesta zona, i més proximitat existeixi cap a barris com el Poble-sec o el Raval, més baix és el grau educatiu, amb valors inferiors a 35%. Per tant, amb una anàlisi ràpida de la cartografia, es podria afirmar que les zones amb una relació més directa amb l'Esquerra de l'Eixample aconseguen nivells educatius superiors que la resta de Sant Antoni.

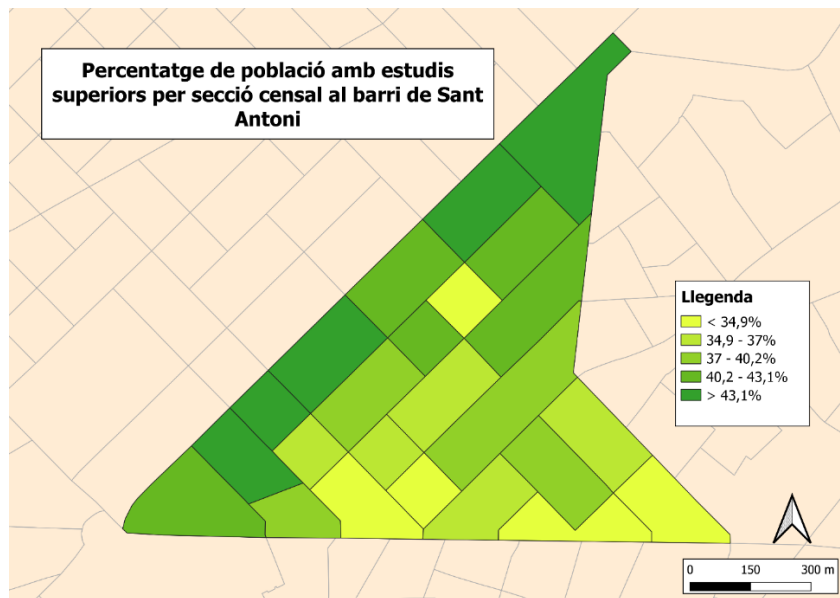

Figura 16. Percentatge de població amb estudis superiors per seccions censals a Sant Antoni a l'any 2021. Font: Elaboració pròpia a partir de dades del Departament d'Estadística i Difusió de Dades de l'Ajuntament de Barcelona.

Quan es visualitzen les dades que corresponen a la resta de barris de Barcelona (Figura 17), el que primer s'identifica és que els nivells educatius més reduïts es troben a les zones perifèriques de la ciutat, sobretot a la franja del Besós, nord de Nou Barris o La Marina del Prat Vermell, amb percentatges per sota del 17% de població amb estudis superiors.

Per una altra banda, les zones amb valors més alts corresponen a barris situats al districte de l'Eixample, Les Corts i Sarrià-Sant Gervasi, confirmant d'aquesta manera una obvia relació entre classe social i accés a l'educació.

Respecte a Sant Antoni, es remarca que es troba en una zona de transició, ja que té un percentatge superior que barris limítrofs de Ciutat Vella o Sants-Montjuïc, però té valors més baixos que barris de l'Eixample amb els que limita al nord. Per tant, tot i que puguem considerar a Sant Antoni com un barri de classe mitjana, es troba a cavall entre aquestes dues realitats en termes d'educació. Dit això, tampoc es pot negar que el barri tingui una posició relativament privilegiada respecte la resta del panorama barceloní.

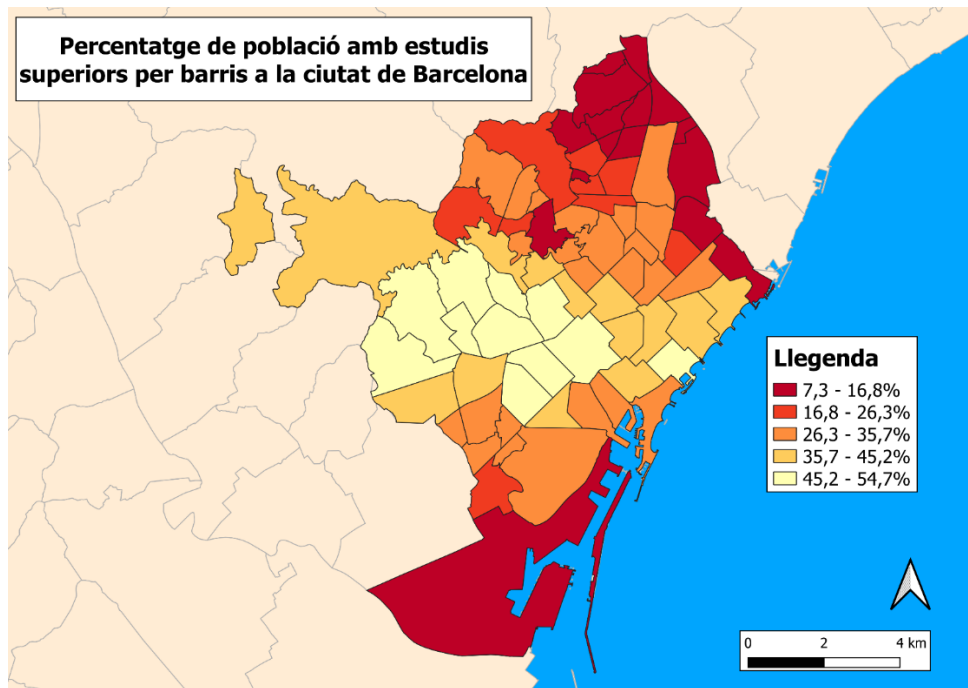

Figura 17. Percentatge de població amb estudis superiors per barris a Barcelona a l'any 2021. Font: Elaboració pròpia a partir de dades del Departament d'Estadística i Difusió de Dades de l'Ajuntament de Barcelona.

8.2. Els preus dels lloguers canvien creuant només un carrer

Envers eñ preu mitjà dels lloguers (Figura 18), de nou es comprova que les rendes més altes, arribant fins al voltant de 950€ al mes, es troben a la part del barri que limita amb l'Eixample, tot i que aquestes zones més cares s'estendrien fins la meitat del barri, agafant el carrer de Tamarit com a referència. Per l'altra banda, sota aquest carrer, ens trobaríem la zona del barri més assequible, amb un abaratiment d'uns 100-150€ en els casos més elevats. També cal evidenciar que, de nou, la secció censal més barata del barri és limítrofa amb el barri del Raval, a la Ronda de Sant Pau, per el que es podria entendre que el contacte amb un barri d'un nivell adquisitiu inferior pot tenir cert grau d'influència sobre els que limiten amb Sant Antoni. Aquesta zona anterior coincideix al mateix temps amb la fase 1 de la superilla, per tant seria interessant quina evolució s'ha experimentat en un futur en aquesta localització.

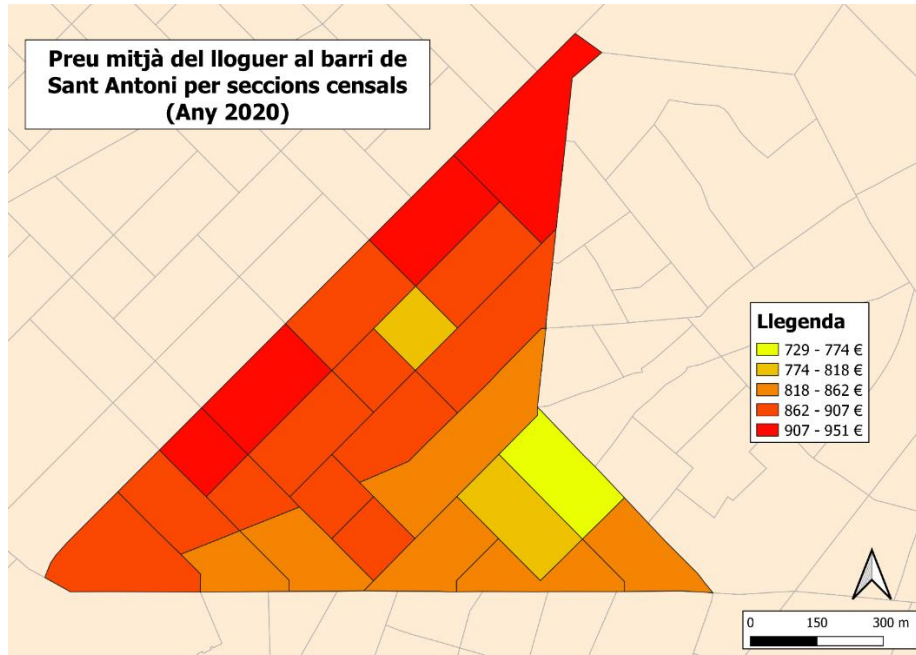

Figura 18. Preu mitjà del lloguer per secció censal a Sant Antoni a l'any 2020. Font: Elaboració pròpia a partir de dades del Ministerio de Transportes, Movilidad y Agenda Urbana.

En el context de relació de Sant Antoni amb la resta de la ciutat (Figura 19), es veu que la ubicació d'aquest barri segueix caracteritzant-se per ser una zona de transició, ja que els lloguers mitjans són superiors als del Raval o el Poble-Sec, però que augmenten a mesura que s'observa la zona de l'Esquerra de l'Eixample, on existeixen lloguers de més de 1300€, en comparació als 600€ de mitjana que trobem al Raval o Sants-Montjuïc.

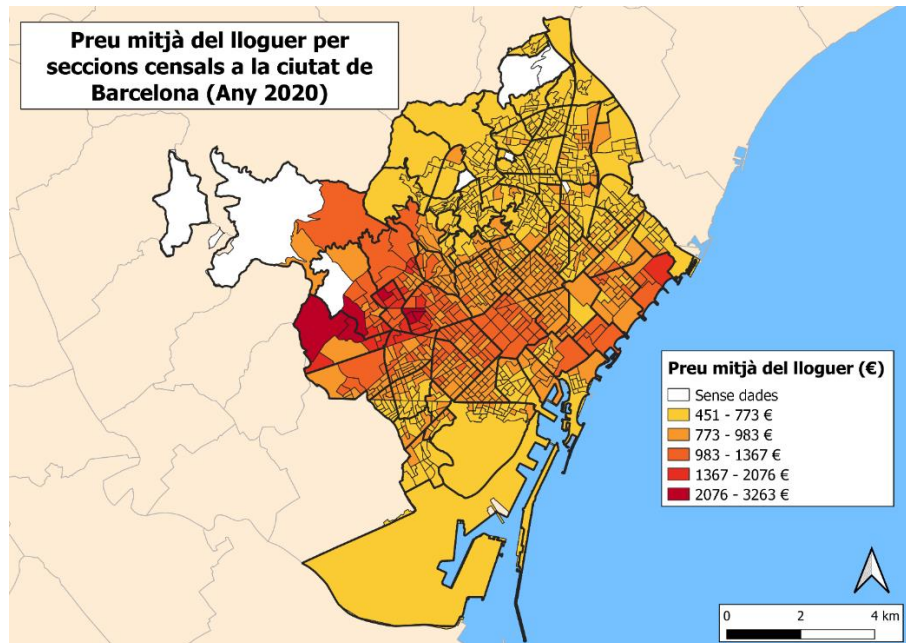

Figura 19. Preu mitjà del lloguer per secció censal a Barcelona a l'any 2020. Font: Elaboració pròpia a partir de dades del Ministerio de Transportes, Movilidad y Agenda Urbana.

8.3. Sant Antoni com a contraposició de Ciutat Vella envers la població estrangera

La següent variable escollida per a explicar de quina manera s'estructura demogràficament Sant Antoni és la relacionada amb el percentatge d'estrangers que viuen en aquest barri.

Segons veiem en el mapa a escala de barri (Figura 20), el percentatge de població estrangera es troba en un marge comprès entre un 21% i un 28%, depenent de la part del barri s'observi. Encara que no es tracti d'una diferència molt marcada, sí que es pot identificar que els carrers més propers a Plaça d'Espanya o Plaça Universitat són les localitzacions que més percentatge de població estrangera té Sant Antoni. Per l'altra banda, la part més central del barri, sobretot la més connectada a la Gran Via, són els indrets on aquest percentatge disminueix. Tot i així, es torna a remarcar que aquestes diferenciacions tampoc resulten molt significatives ja que els percentatges no son molt distants els uns dels altres.

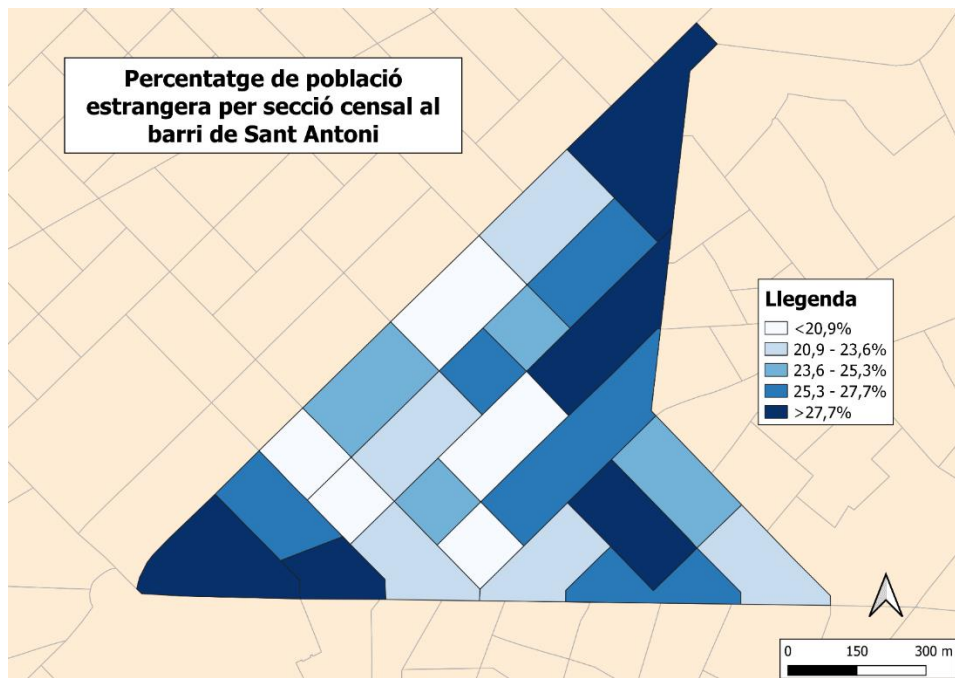

Figura 20. Percentatge de població estrangera per seccions censals a Sant Antoni a l'any 2021. Font: Elaboració pròpia a partir de dades del Departament d'Estadística i Difusió de Dades de l'Ajuntament de Barcelona.

Pel que respecta a la contextualització que s'ha dut a terme amb la resta de la ciutat (Figura 21), es poden identificar diferents qüestions. La primera és que la zona de la ciutat amb una concentració més important de població estrangera és el districte de Ciutat Vella. Per tant, no existeix cap altre barri de la ciutat de Barcelona que superi els seus percentatges.

Seguidament, en relació amb Sant Antoni, s'observa que en aquest cas, el barri sí que es troba en sintonia amb tot el districte de l'Eixample, al que pertany, situant-se al segon percentil més baix, comprovant per tant que existeixen molts més barris amb percentatges d'immigració més elevats.

Finalment, també es pot identificar que a mesura que ens allunyem d'aquestes zones, la proporció de població estrangera comença a disminuir, trobant al mateix temps diverses excepcions, com Ciutat Meridiana, la Trinitat Vella o el Besòs i el Maresme, que tindrien percentatges superiors als del seu entorn.

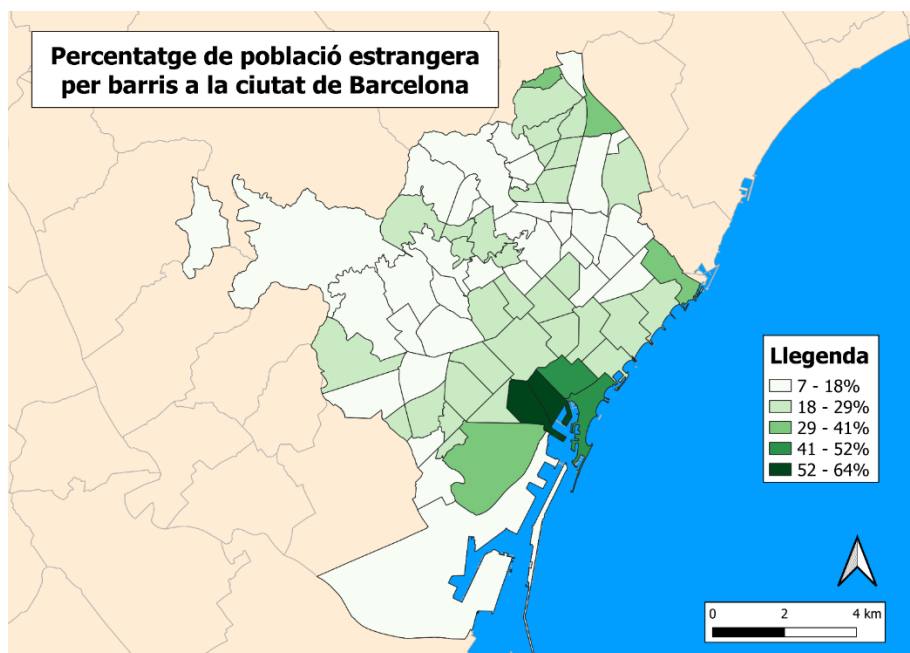

Figura 21. Percentatge de població estrangera per barris a Barcelona a l'any 2021.
 Font: Elaboració pròpia a partir de dades del Departament d'Estadística i Difusió de Dades de l'Ajuntament de Barcelona.

8.4. Barri dens amb poques persones per domicili

Finalment, per acabar d'explicar l'estructura social del barri de Sant Antoni, s'escull com a variable la ocupació mitjana per domicili, és a dir, la quantitat de persones que viuen per cada pis.

En el primer cas, per seccions censals només al barri (Figura 22), s'identifica que la ocupació mitjana al barri es troba entre les 2,24 i les 2,56 persones per domicili, de nou, un canvi no molt diferenciat, però que d'alguna manera també pot donar lloc a certes diferències geogràfiques. Una qüestió que s'aprecia a la cartografia és que la part més propera a la Plaça d'Espanya és la zona on més veïns viuen de manera conjunta als seus domicilis. Per contra, a la zona de Plaça Universitat és una de les parts del barri on existeix una ocupació mitjana més reduïda, acompanyada al mateix temps per la part sud-est del barri, utilitzant el Carrer de Tamarit per a establir aquesta frontera.

De totes maneres, tot i que es pugui establir aquesta diferenciació per localització, es desconeix si el factor explicatiu és la pròpia idiosincràsia de les persones que habiten en aquestes parts per viure més o menys persones en un mateix domicili, o que els habitatges de certes zones tenen una superfície més gran, i per tant poden viure-hi famílies amb una quantitat de membres superior.

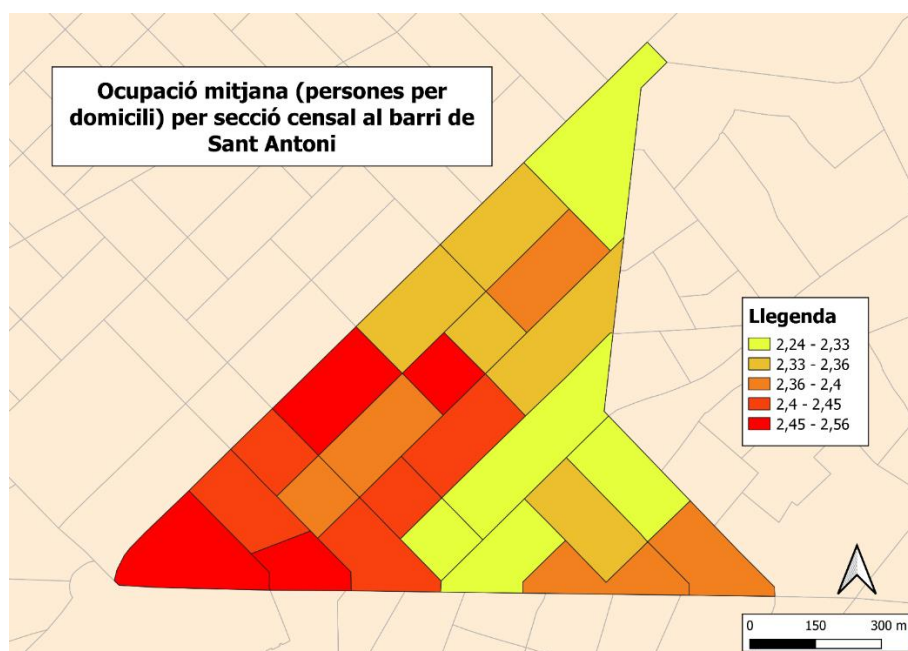

Figura 22. Ocupació mitjana per secció censal a Sant Antoni a l'any 2021. Font: Elaboració pròpia a partir de dades del Departament d'Estadística i Difusió de Dades de l'Ajuntament de Barcelona.

Quan es fa la relació amb la resta de Barcelona (Figura 23), es troba que precisament Sant Antoni, amb la resta de l'Eixample i la part central de la ciutat, es situen al percentil més baix de la llegenda. Per tant, es pot considerar Sant Antoni com un dels barris de la ciutat on menys persones viuen per domicili. A aquesta part central també se li afegeixen els barris de la Barceloneta i de Sant Pere, Santa Caterina i la Ribera, on segurament el factor explicatiu en aquests casos sí que és la pròpia mida dels habitatges (Mondelo, 2007). Tot i així, aquesta reduïda mida dels domicilis del districte de Ciutat Vella no incideix de la mateixa manera en la ocupació mitjana dels barris del Raval o el Barri Gòtic, ja que és precisament aquest segon barri el que tindria una ocupació més alta de tota la ciutat, arribant a una mitjana de 3,5 persones per pis en algunes localitzacions.

Per tant, s'aprecia una contraposició clara del barri Sant Antoni amb el seu entorn directe, en aquest cas el Raval, ja que experimenta una ocupació per domicili molt superior.

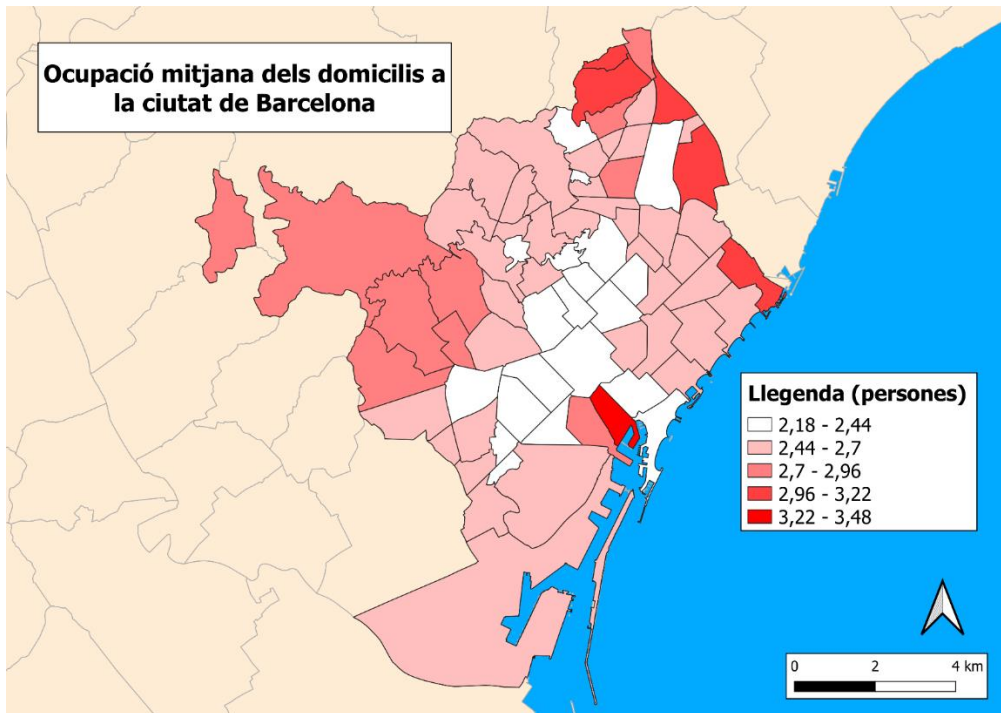

Figura 23. Ocupació mitjana per barris a Barcelona a l'any 2021. Font: Elaboració pròpia a partir de dades del Departament d'Estadística i Difusió de Dades de l'Ajuntament de Barcelona.

9. Anàlisi de discurs a partir de la premsa

A continuació, i recollint totes les fonts incorporades a la recerca d'hemeroteca, es realitza l'anàlisi i descripció dels discursos dels actors polítics de la ciutat. Es tenen en consideració diferents tipus d'agents, des de institucionals, fins a aquells de la societat civil.

9.1. La ideologia política és el factor clau per entendre els diferents posicionaments dels partits

El primer grup que s'analiza és el referent als partits polítics que participen a la ciutat de Barcelona, o que hagin participat en algun moment entre els anys 2016 i 2022. És a dir, des de la primera implantació de la superilla del Poblenou, fins l'actualitat, on ja han aparegut altres superilles com la d'Horta, la d'Hostafrancs o la que escau en aquest treball de final de grau, la de Sant Antoni.

Al llarg d'aquests últims anys, els agents polítics del consistori barceloní han experimentat diferents canvis, per tant es fa essencial mostrar quins són tots aquests actors, explicar els seus canvis i indicar per què s'han tingut en consideració certs partits que no estan a l'actualitat al ple municipal.

En primer lloc, i per ordre de vots a les eleccions de l'any 2019, ens trobaríem amb **Esquerra Republicana de Catalunya (ERC)**, que tot i haver estat el partit que va rebre més vots, la impossibilitat d'aconseguir recolzaments per formar govern el va desplaçar a l'oposició. Tot i així, ha esdevingut un agent important en la presa de decisions de les polítiques urbanes a Barcelona. Un exemple es podria veure a la situació que es va viure al març d'aquest 2022, on davant l'intent de Junts i Ciutadans de vetar la Zona de Baixes Emissions i la Superilla de l'Eixample, ERC es va posicionar amb els partits del govern per a evitar que això passés (Blanchar, 2022). També s'han pogut veure situacions similars en les votacions per aprovar els pressupostos municipals, tot i que en aquest cas el seu posicionament va ser en forma d'abstenció (Congostrina, 2021).

Aquest partit, des d'un inici a l'any 2016 es va mostrar favorable a actuacions com les superilles a la ciutat, amb l'objectiu de repensar l'urbanisme per pal·liar el efectes que produeix la contaminació (Catà, 2016). Segons paraules dels propis regidors, no només serveixen per a incidir en la xarxa viària, en el soroll o en la transformació de l'espai públic, sinó que també han servit com un punt d'inflexió per a fomentar i afavorir el comerç dels indrets que han experimentat aquests canvis amb les superilles (ERC, 2016).

De totes maneres, al llarg dels últims anys en que les superilles s'han desplegat a la ciutat, ERC ha fet una crítica més enllà de la pròpia idea de la superilla, per exemple proposant nous models per a plantejar la superilla del Poblenou (ERC 2017a), o denunciant una manca d'acord i consens entre els agents polítics i la societat civil per a implantar les superilles (ERC 2017b).

Per tant, tot i que de manera teòrica ERC sigui un partit que recolzi aquest tipus de actuacions urbanes, ha esdevingut un actor rellevant per a dur a terme el paper d'oposició enfront l'actual govern de la ciutat i el projecte de les superilles.

Seguidament ens trobem al partit d'esquerres **Barcelona en Comú (BeC)**, que a l'actualitat està experimentant la seva segona legislatura seguida al front de l'alcaldia de Barcelona. Aquest partit ha sigut el principal impulsor d'aquest tipus de polítiques de renovació urbanes, com les superilles, i que han esdevingut la seva punta de llança per a identificar-se com a agents polítics a la ciutat.

Els objectius que ha plantejat aquest projecte han sigut diversos, ja que per una banda, la reducció de la circulació de cotxes a aquests indrets permet, des de la seva perspectiva, aconseguir carrers on la vida social de les persones que hi viuen sigui molt més amable i interactiva. Amb aquesta postura es rebutgen les ciutats dominades per els cotxes que deixen les voreres com a elements destinats únicament a la circulació de persones. El factor de salut és també un argument important en aquesta proposta, ja que a l'actualitat al voltant d'un 11% de les morts a l'Estat espanyol són degudes a la contaminació. Per tant, una reducció de cotxes produïda a través de les superilles també serviria per a combatre aquest problema (Martín, 2021).

Finalment, un altre dels aspectes que acompanyen a defensar aquesta nova proposta de ciutat és la qüestió ecològica, ja que mitjançant la reducció d'emissions contaminants a les ciutats s'afavorirà l'actual escenari que existeix en el combat contra el canvi global (Angelo et al. 2020).

Després trobem al **Partit Socialista de Catalunya (PSC)**, que des de l'anterior legislatura ha format part del govern de coalició amb BeC, per tant ha sigut partícip del plantejament de les superilles (Catà 2016).

Al llarg dels anys també han tingut desavinences amb el plantejament de les superilles i els seus impactes. Un de molt particular, i que interpel·la de manera directa a aquest treball, és el perill de que aquestes intervencions urbanes acabin generant processos de revaloració dels immobles amb la seva consegüent gentrificació³. Indiquen que la creació d'aquests carrers pacificats altera la homogeneïtat que existeix entre carrers a l'Eixample, i que per tant es poden generar diferències remarcables entre els preus dels immobles de diferents carrers (Llabina, 2021). Al mateix temps, tot i existir un recolzament al projecte de BeC, creuen que en cap cas s'ha de fomentar un discurs de lluita contra el cotxe amb aquestes implantacions, per tant fa falta una reformulació dels discursos relacionats amb les pacificacions urbanes (El Periódico, 2022).

El següent partit que s'observa és **Junts per Catalunya** o simplement **Junts**, escissió del Partit Demòcrata Europeu Català (PDeCat), que al mateix temps va ser precedit per Convergència Democràtica de Catalunya que existia en coalició amb Unió formant Convergència i Unió (CiU). Tots ells d'ideologia conservadora i amb línies polítiques

³ Com s'ha vist anteriorment al Marc Teòric, no tots els processos de revaloració immobiliaris i expulsió de veïns es poden catalogar com a gentrificació

similars, i que per tant s'analitza des del 2016 com a CiU, evolucionant fins l'actualitat com a Junts.

Des de l'inici, a l'any 2016, CiU ja havia presentat una posició en contra del projecte de la superilla del Poblenou, tot i estar d'acord amb els objectius darrera del projecte. Plantegen que l'absència d'una circulació de vehicles privats tindria un impacte irreversible contra el comerç del barri (Catà, 2016).

Van denunciar al mateix temps que les superilles generarien situacions de desigualtats socials dins d'un mateix barri, on els veïns de carrers no pacificats esdevindrien ciutadans de segona al no formar part de les transformacions que proposa el govern de la ciutat. Aquesta postura l'han seguit mantenint fins avui ja dins de la formació de Junts. (Junts, 2021a)

Per a Junts, el paper de Barcelona contra el clima no ha de passar en cap cas per la implantació de superilles, ja que la capacitat dels individus per a moure's en transport privat ha de ser preservat. L'alternativa que ofereixen és la de recolzar l'electrificació de la flota de vehicles, ampliant d'aquesta manera els punts de recàrrega elèctrica per la ciutat. Mitjançant aquesta actuació, l'espai públic no patiria una intervenció remarcable i la mobilitat es mantindria igual, només canviant els models energètics dels vehicles (Junts, 2021b). També identifiquen que el que produirien les superilles no seria la disminució dels vehicles privats, sinó el desplaçament d'aquest trànsit cap a altres carrers adjacents, generant al mateix temps un col·lapse d'aquests (Palmer, 2021).

Finalment, a l'any 2022, van esmentar que el plantejament de les superilles suposa un trencament en el consens urbanístic que ha desenvolupat Barcelona al llarg dels últims 40 anys. Així, s'identifica un discurs conservador envers la forma urbana, i es rebutgen noves maneres d'entendre la planificació urbana de la ciutat, defensant el recorregut històric que ha tingut Barcelona les últimes dècades (Junts, 2022).

A les eleccions de l'any 2019, els partits **Ciutadans (C's)** i **Barcelona pel Canvi** (actualment **Valents**), van concórrer de manera conjunta en coalició, és per això que se'ls analitza de manera conjunta al proposar plantejaments ideològics similars, tot i que a l'actualitat aquesta coalició de dretes ha sigut dissolta.

A l'any 2016, C's ja era un dels partits detractors del projecte de les superilles, i van dur a terme propostes conjuntes amb el bloc de dretes de l'Ajuntament per a evitar que la prova pilot al Poblenou es desenvolupés (Catà, 2016).

En diverses ocasions, aquests partits han indicat que en cap cas es pot identificar a les superilles com projectes nous o revolucionaris que solucionen els problemes de la ciutadania, ja que es tracta d'una pacificació com les que ja s'havien realitzat en el passat a districtes com Gràcia o Ciutat Vella. Per això, defensen que pacificar grans zones a la ciutat faria col·lapsar el trànsit, anant en contra de l'ús del vehicle privat com un dels col·lectius més damnificats per aquestes intervencions (Benvenut et al. 2021).

També recentment, han esmentat que el pla de la Superilla Barcelona està enfocat a desmantellar per complet el pla Cerdà, per tant defensen el plantejament que ha tingut

Barcelona les darreres dècades, sense una obertura a noves possibilitats urbanístiques. (Betevé, 2022).

A continuació ens fixarem també en el **Partit Popular (PP)**, de tradició política també conservadora. Aquest partit des de l'inici ha sigut un detractor absolut del plantejament de les superilles, acompanyat de CiU des d'un inici, on afirmaven a l'any 2016 que l'escenari al que s'estava abocant la superilla del Poblenou era precisament el contrari del desitjat, generant carrers desèrtics on l'espai públic viu una absència de vida social (Catà, 2016).

En el cas de la proposta de l'any 2020 d'iniciar la gran superilla al districte de l'Eixample, han defensat que es tracta d'una imposició de BeC cap a la resta de la ciutadania, ja que en cap moment s'ha obert un procediment democràtic on les persones de la ciutat mostressin la seva opinió. Al mateix temps, també proposen una substitució de les superilles a través d'un enfortiment dels diferents mitjans de transport públic per combatre la contaminació, tot i defensar en tot moment la capacitat de fer ús del vehicle privat a la ciutat de Barcelona (Betevé, 2020; Ramírez, 2020).

I finalment la **Candidatura d'Unitat Popular (CUP)**. Tot i que a l'actualitat aquest partit d'esquerres no tingui representació al ple de l'Ajuntament de Barcelona, sí que va estar present a l'etapa inicial de la implantació de les superilles, per tant es fa de rellevant interès identificar també quins eren els posicionaments d'aquest partit.

La CUP, des de l'inici va ser un dels partits que va recolzar aquest projecte de les superilles (Catà, 2016), a causa de que és una proposta que ajuda a reduir el transport privat generador d'emissions contaminants nocives per la salut de les persones i el medi ambient. Al mateix temps, defensen que aquest tipus de projectes fomenten la construcció d'un espai públic destinat a la ciutadania i a la millora de relació dels veïns generant així un enfortiment el teixit social dels barris (CUP, 2016).

Tot i així, van també una esmena a la votació que es s'havia dut a terme per la *Plataforma d'Afectats per la Superilla* al Poblenou. Afirment que tot i que es vengués com un procés plenament democràtic, en realitat es va realitzar sense la participació de la resta de les entitats socials del barri. És per això que tot i que existeixi una defensa del diàleg entre ciutadania i Ajuntament, part d'aquests col·lectius han dut a terme accions sense tenir en consideració la resta de les entitats del Poblenou.

De totes maneres, encara que puguin sorgir aquestes polèmiques que indiquin una absència de consens al barri, en cap cas s'han de deixar de banda les problemàtiques que pateixen el veïns, com l'encariment de l'habitatge, la turisticació o l'expulsió de veïns cap a altres indrets de la ciutat o altres municipis. (CUP, 2017)

9.2. Política de carrer. L'individu contra el col·lectiu.

En relació als actors de la societat civil que han intervingut d'alguna manera en el debat de les superilles, es realitza una diferenciació important, duent a terme una separació entre actors pròpiament del barri de Sant Antoni i actors de caire més ampli que hagin

manifestat les seves visions o hagin intervingut d'alguna manera. Aquesta diferenciació és clau, ja que més endavant, en el moment de realitzar les entrevistes, els actors als que van dirigides estaran directament relacionats amb Sant Antoni.

Una de les principals agrupacions de comerciants al barri és **Sant Antoni Comerç**, que aglutina al voltant d'uns 250 comerços associats, constituint d'aquesta manera l'entitat comercial més important de Sant Antoni.

Des de la implantació de la superilla han sigut uns forts defensors d'aquesta iniciativa, afirmant que els carrers han evolucionat passant d'estar destinats als vehicles privats a ser prioritaris per les persones, factor que beneficiaria al mateix temps al teixit comercial del barri. Tanmateix, aquesta plataforma comercial planteja millores, com l'ampliació de zones de càrrega i descàrrega o un augment de la neteja ja que és una zona que ha vist incrementat el seu ús amb l'arribada de la superilla (López, 2021).

Un altre dels actors, més aviat contraris a la superilla, és l'integrat per diferents agrupacions dins de la patronal **Barcelona Oberta**, que seria una de les entitats comercials de la ciutat que reuneix diferents eixos comercials turístics de la ciutat. En el cas de Sant Antoni, les entitats adherides a aquesta plataforma són per una banda **Som Sant Antoni**, amb més de 170 comerços repartits per tot el barri, fet que la constituïria com la segona agrupació comercial després de Sant Antoni Comerç. L'altre entitat són els **Encants de Sant Antoni**, ubicats dins del renovat mercat, que reunirien al voltant d'un centenar de comerços.

Aquestes plataformes, des de la patronal Barcelona Oberta, arran de tenir una posició contrària a la superilla realitzada per l'Ajuntament, van dur a terme una enquesta al barri que va donar com a resultat que l'existència de la superilla a Sant Antoni va tenir una afectació econòmica negativa, ocasionada per la disminució en l'afluència de persones que afectava la facturació dels comerços.

De totes maneres, segons Sant Antoni Comerç, aquesta enquesta no pot ser tinguda en compte, ja que es desconeix la mostra a la que es va enfocar, contradient també les conclusions d'altres enquestes dutes a terme per l'Ajuntament, o la pròpia percepció positiva que s'aprecia des de les opinions rebudes per l'entitat que aglutina la major part dels comerciants del barri (Castán, 2021). Esmenten al mateix temps que la disminució de vendes a la que Barcelona Oberta fa referència va ser deguda a les afectacions negatives que va suposar la pandèmia, i en cap cas existeixen indicis que puguin atribuir-se a la implantació de la superilla. De fet, abans de l'arribada de la COVID-19, quan es va obrir la superilla de Sant Antoni, es va experimentar un augment d'un 30% dels vianants al barri, disminuint un 40% més tard amb l'arribada de la pandèmia. Per tant són dades que contradirien completament la tesi plantejada per la patronal i la seva enquesta (López 2021; Márquez, 2021a).

L'entitat de defensa del veïnat per antonomàsia és l'associació de veïns, per tant es fa essencial identificar el posicionament de l'**Associació de veïns i veïnes de Sant Antoni** en aquest cas. I és que des de la seva perspectiva, la implantació que s'ha realitzat de la superilla ha sigut un èxit absolut, ja que ha permès construir un espai que és útil per la socialització de la ciutadania, enfortint consegüentment el teixit veïnal. Segons l'Associació, un factor que evidencia aquest fet és la presència constant de persones

grans i infants, ja que són grups socials que molts cops no tenen suficients espais específics dins de la planificació urbanística. Segons aquesta visió, es podria donar per aconseguit un dels objectius principals de la superilla: la dedicació de l'espai públic per a la ciutadania i les seves relacions socials (Castán, 2019).

Un altre agent de rellevància social al barri és **Fem Sant Antoni**, que encara que tinguin un posicionament a favor d'aquest tipus d'actuacions urbanístiques, opinen que el plantejament de les superilles a Sant Antoni es queda mig a camí del que s'hauria d'assolir. Expliquen que, malgrat que la superilla serveixi positivament per a desplaçar el transport rodat i construir nous espais de socialització al barri, aquests es fan en forma de places dures, que poc s'assemblen als reclams d'espais verds que demanen. És per això que potser caldria realitzar un replantejament d'aquests espais cap a zones més verdes de les que existeixen actualment.

Un altre element relacionat amb aquest treball, és el que evidencia aquesta entitat, i és que tot i que les actuacions urbanístiques siguin enfocades a la millora de les vides de la ciutadania, aquestes poden generar dinàmiques al mercat de l'habitatge on els lloguers i els preus de venda dels pisos experimentin una revaloració, que acabi generant escenaris on els veïns es vegin obligats a abandonar el barri, o situacions resultants en processos de gentrificació. D'aquesta manera, des de Fem Sant Antoni, defensen el dret del veïnat a viure allà on pertanyen, sense que les dinàmiques del mercat capitalista els obliguin a desplaçar-se a altres indrets (Fem Sant Antoni, 2018).

De fet, a l'any 2019, ja van denunciar que aquesta situació s'estava produint, tot i que està reforçada amb altres processos urbans com l'especulació immobiliària o la turisticació que està patint la ciutat de Barcelona (Fem Sant Antoni, 2019).

De totes maneres, aquell mateix any també van evidenciar que el paper de la superilla ha aconseguit un dels seus objectius, que és el de dedicar l'espai públic per les persones del barri, ja que l'ús d'aquest per part de la població de Sant Antoni és constant. Per tant Fem Sant Antoni estaria d'acord amb el posicionament vist anteriorment amb l'Associació de veïns i veïnes (Castán, 2019).

Un últim agent del barri que s'aprecia de rellevant interès és el **Sindicat de Llogateres**, que seria l'actor de referència en aquest sector a Sant Antoni, ja que es constituiria com el grup pel qual es canalitzen les demandes d'aquest col·lectiu, defensant el dret a l'habitatge i els lloguers a preus assequibles.

Tot i així, en la recerca que s'ha realitzat, no s'ha aconseguit trobar cap tipus de posicionament del Sindicat envers la superilla, per tant seria interessant profunditzar en futur en el posicionament d'aquest agent, ja que es tracta d'un grup molt especialitzat en la temàtica de l'habitatge al barri.

Deixant de banda els actors del barri, també s'han pogut identificar un conjunt de grups que han manifestat posicionaments diversos envers la superilla de Sant Antoni o el projecte en general.

Un d'aquests és el **Real Automòbil Club de Catalunya (RACC)**, que a finals de l'any 2021 va realitzar un informe analitzant la circulació viària a Barcelona resultant del projecte dels Eixos Verds a l'Eixample. Segons les seves anàlisis, les retencions s'incrementaran un 26% l'any 2023, creixent encara més a un 55% quan el projecte dels Eixos Verds ja s'hagi completat a l'any 2030.

Pel RACC, com es fa evident, perquè és un club enfocat a l'ús de l'automòbil, qualsevol actuació urbanística que entorpeixi el pas del trànsit rodat serà perjudicial per a la seva agrupació. Per tant, esdevé lògic que el posicionament d'aquesta organització sigui contrari al plantejament de les superilles, ja que la proposta està destinada en part a reduir l'ús dels automòbils a la ciutat de Barcelona. És per això que, davant una implantació pràcticament inevitable d'aquesta Superilla Barcelona l'escenari que es planteja és el d'un col·lapse viari a la ciutat, en el cas que existeixi una negativa dels conductors d'automòbils de voler fer ús d'altres mitjans de transport (Márquez, 2021b.)

A aquestes premisses de defensa del vehicle privat també s'afegeix l'organització **Motoristes Barcelona**, que es posiciona en contra del plantejament que s'ofereix amb els Eixos Verds de la Superilla Barcelona. Afirment que són planificacions que no obeeixen a un acord social entre tots els actors polítics i la societat civil, sinó que es tracta d'un projecte imposat des de l'Ajuntament (Arderius, 2020).

Ara bé, en el cas de Sant Antoni sí que ha existit un procés participatiu a través del canal *Decidim.Barcelona*, així com diferents reunions entre l'Ajuntament i els veïns del barri, on s'han pogut intercanviar opinions i perspectives per adequar el projecte de la superilla al veïnat (Decidim.Barcelona, s.d.).

Seguint amb temàtiques de mobilitat, un dels col·lectius que ha participat en el debat social és el sector del taxi, en aquest cas s'explica la posició plantejada per l'**Agrupació Taxi Companys**. Aquest agent indica des d'un inici que sí que creuen que el programa de les superilles pot ser funcional envers els seus objectius, però que s'han de considerar tots els impactes que poden generar. Un d'aquests és l'afectació al taxi, ja que una limitació de la xarxa viària suposaria una barrera molt greu per a un col·lectiu que ofereix un servei porta a porta utilitzat per persones amb mobilitat reduïda, per exemple. És per això, que tot i que existeixi una limitació per els trànsit rodat, creuen que el sector del taxi hauria de tenir cert grau de permissivitat per a entrar a aquests carrers pacificats. Per tant, actuacions urbanes com les superilles, que ja permeten un mínim de circulació de vehicles a l'espai públic, ja satisfarien aquesta agrupació de taxis.

D'una altra banda, afirmen que implantacions com els carrils bus-taxi per tota la ciutat afavoreixen una mínima afectació al sector que representen, ja que recolzen la seva circulació evitant la resta del trànsit (Arderius, 2020).

Pel que fa a **Foment del Treball Nacional**, la patronal empresarial catalana, és notori que va demanar a principis de l'any 2022 la paralització de la Superilla Barcelona, ja que considera que generarà una desincentivació dels desplaçaments cap a la capital catalana, traduint-se en una afectació al comerç de la ciutat. Estimen que entorn a un 20% de la facturació comercial es podria perdre si es continua amb aquesta actuació urbanística, perdent alhora uns 25.000 llocs de treball. En qualsevol cas, no aporten cap informe o investigació d'algun tipus que recolzi aquestes dades.

En la perspectiva mediambiental, defensen que la contaminació incrementarà a causa de les saturacions viàries que s'experimentaran, i que també mostra RACC amb el seu informe.

Finalment, també indiquen que la implantació de la superilla generarà un conflicte social entre els veïns a causa de les desigualtats i diferències que existeixen entre els carrers, com ja s'exposa anteriorment amb el partit Junts (Albalat; 2022; Foment, 2022).

Un altre actor al districte de l'Eixample que ha compartit en diverses ocasions les seves visions d'aquests projectes és **Eixample Respira**, que es posiciona a favor de totes aquelles planificacions urbanístiques que participin d'una reducció dels automòbils i motocicletes a la ciutat. També cal remarcar que en cap cas es tracta d'una expulsió d'aquests, sinó de dur a terme un ús més racional del vehicle privat, evitant el seu excés en favor d'altres mitjans com el transport públic.

Vist aquest recolzament, des d'Eixample Respira també fan una crítica al projecte, i plantegen que les superilles no solucionen el problema de contaminació acústica que pateixen els veïns del districte, ja que existeixen carrers com Aragó, Gran Via de les Corts Catalanes o Balma de Girona que funcionen com a "autopistes urbanes" que aglutinen un percentatge important del trànsit rodat de la ciutat. És per això que, si les superilles es mantenen segons el projecte actual, les problemàtiques relacionades amb la contaminació acústica i ambiental es seguiran mantenint a Barcelona.

D'aquestes emissions remarquen que s'han d'exposar dades que il·lustrin la problemàtica, ja que des de l'Agència de Salut Pública fan una estimació de que uns 1.000 barcelonins moren anualment per la contaminació, el que suposaria un 7% del total de les defuncions.

Finalment malgrat aquesta crítica, afirmen que les superilles són una oportunitat per a recuperar l'espai públic per a les persones, ja que actualment tot i que el vehicle privat suposi només una quarta part dels desplaçaments, ocupa més de la meitat de l'espai dels carrers, existint una desigualtat evident. De fet, evidencien que fins i tot l'espai de les voreres dedicat per a les persones es veu envaït per les motos. Per tant una reestructuració d'aquest espai públic es considera positiu per a generar carrers orientats a la socialització de les persones (Arderius, 2020).

9.3. Els actors individuals i aliens com a manera de complementar els discursos.

En aquest últim apartat s'aporten altres posicionaments exposats per diferents actors que no correspondrien als dos grups visualitzats prèviament, ja que presenten particularitats més enllà del propi barri de Sant Antoni, que es tracten de posicionaments més de caire individual per diferents experts de la planificació urbanística de la ciutat, o d'altres tipus d'organitzacions.

Una personalitat de referència dins de l'urbanisme barceloní de les últimes dècades és **Salvador Rueda**, considerat com l'ideòleg de les superilles, ja que les va proposar al 1987, molt abans de que l'actual Ajuntament les posés en pràctica.

Tot i així, segons ha explicat en diverses ocasions, en cap cas es pot parlar de superilles en el model implantat actualment, a causa de que aquest concepte té un desenvolupament molt més ampli a la ciutat de Barcelona. Això és a causa de que el seu concepte de superilles posa en comú més de 100 variables diferents que, creuades entre sí, creen un sistema interrelacionat on totes es complementen per a originar aquest

model de ciutat, no com a l'actualitat, on només estem davant de pacificacions puntuals, indica.

Per aquest fet, planteja que el projecte de l'Ajuntament es queda a mig camí del que es podria aconseguir amb les seves superilles i que denota una absència d'ambició a l'urbanisme barceloní actual per afrontar les diferents problemàtiques que existeixen a la ciutat (Oliver, 2020).

Una altra personalitat dintre de l'urbanisme de la ciutat és **José Acebillo**, que va ser als anys 80 i 90 un dels actors que va impulsar la transformació urbanística de la ciutat des de l'Ajuntament, coincidint amb la remodelació de Barcelona de cara als JJOO de l'any 1992.

Acebillo ha sigut un dur crític amb el model urbanístic plantejat per BeC, tenint un posicionament clar en contra de les superilles, i amb el pas previ que suposa l'urbanisme tàctic. Aquests projectes els qualifica com "cutres" o "demagògics", ja que no es pot dur a terme una guerra contra el cotxe perquè va en contra de la generació de la riquesa.

Aquesta defensa de la generació de la riquesa també va acompanyada d'una crítica a la mobilitat oferida pel consistori, afegint també la connexió del tramvia. Segons ell suposaria ignorar les dinàmiques a les que la mobilitat està evolucionant, ja que serien cada cop més de caire individual deixant de banda el col·lectiu (El Periódico, 2021).

Per tant, el seu plantejament aniria de la mà amb altres agents analitzats anteriorment com el RACC o Motoristes Barcelona, ja que defensen el suposat dret al vehicle privat.

Seguidament, al 2021 l'**Agència de Salut Pública de Barcelona (ASPB)** va dur a terme un estudi on s'analitzaven els diferents impactes que s'havien observat envers les diferents superilles de la ciutat de Barcelona. Un dels aspectes que es va fixar va ser els efectes d'aquestes actuacions cap a la pol·lució dels barris, i és que l'estudi demostra una baixada de la contaminació a la superilla de Sant Antoni d'entre un 25 i un 17%, segons el tipus de partícules que s'analitzen. La contaminació acústica també es va veure reduïda de manera important.

D'aquesta manera, a l'estudi esmentat extreuen com a conclusions que les superilles generen "*benestar, tranquil·litat, qualitat del son, reducció del soroll, reducció de la contaminació i augment de la interacció social*". De fet, l'estudi també indica una major afluència de persones de la tercera edat a les zones remodelades de Sant Antoni, així com ho va evidenciar l'Associació de veïns i veïnes del barri.

Finalment, es pot remarcar que aquest estudi no va observar de quina manera es va redistribuir la circulació de vehicles que prèviament transitava per aquesta zona, encara que des de l'Ajuntament afirmen que els nivells de trànsit perifèric s'han mantingut estables (Polo, 2021).

Tot i així, aquest últim element també ha sigut analitzat per el **Barcelona Supercomputing Center**, que va dur a terme un estudi per a identificar de quina manera funciona el trànsit a la ciutat, així com els impactes que han tingut en aquest aspecte les superilles.

Indiquen que les actuacions urbanístiques preses a la ciutat, com les superilles o la Zona de Baixes Emissions (ZBE), són insuficients per a afrontar els objectius climàtics proposats des de la Unió Europea, i que per tant fa falta una reducció de la quantitat de vehicles que circulen per a assolir aquesta reducció de la pol·lució que en cap cas es pot aconseguir només amb actuacions aïllades.

Expliquen també que la creació de les superilles podria tenir un efecte rebot i disminuir la contaminació en els punts concrets de les superilles, però que la trasladaria a altres zones de la ciutat. És per això que afirmen que aquestes actuacions urbanístiques no poden ser implantades de manera separada, i que doncs s'ha d'acompanyar d'una reducció del trànsit molt més incisiva (Portella, 2021).

Finalment, tot i veure aquesta incapacitat d'incidir de manera real sobre la contaminació a tota la ciutat, organismes com l'ONU situen els programes de les superilles i els eixos verds com a actuacions urbanes de referència, ja que suposen una reducció de la contaminació, aportant més espais verds a Barcelona, oferint al mateix temps més espai públic per els ciutadans de la ciutat (Rodríguez, 2021).

10. Profundització en els agents socials

A continuació, s'observen els resultats extrets de les dues entrevistes a dos agents presents a l'actualitat del barri en el tema de la superilla. La primera és fa a Jesús Fabà, militant de Fem Sant Antoni i la segona es duu a terme amb Jordi Arias, president de Sant Antoni Comerç i comerciant del barri.

10.1. Fem Sant Antoni – La ciutadania guanya, però no s'atura

Des de Fem Sant Antoni es posen diversos temes sobre la taula. Primerament, la qüestió de l'habitatge és essencial per a poder entendre l'impacte de la superilla. Indiquen que quan es parla de l'augment dels lloguers al barri cal fer una mirada al passat, ja que FSA afirma que 4 anys abans de la renovació del barri, ja existia una revaloració del mercat de l'habitatge que va impactar en els lloguers. Aquest increment ha anat acompanyat al mateix temps d'un augment dels desnonaments (entre un 60 i 70%), expulsant aquests veïns cap altres barris o fins i tot fora de l'AMB. De totes maneres, durant la pandèmia de la COVID-19 es va poder aconseguir un període de 12 mesos on els desnonaments es van aturar. Per una altra banda, aquest canvi també va provocar un augment dels pisos turístics al barri de Sant Antoni.

A partir d'aquí, FSA explica que, tot i que ja existia aquest increment dels preus dels lloguers, l'impacte de la superilla i la remodelació del mercat han sigut claus per a continuar aquesta dinàmica. D'aquesta manera, afirmen que aquestes actuacions sí que han afectat sobre l'increment dels lloguers. Per tant, encara que des d'aquesta organització qualifiquin el projecte de la superilla com a positiu pel barri, no obvien els impactes negatius que es poden generar, com pot ser aquesta revaloració del mercat de l'habitatge.

També cal mostrar altres impactes, com pot ser l'increment de la turistificació al barri a causa d'aquestes renovacions urbanes. Així com s'ha vist amb l'habitatge, la turistificació també era un fenomen present prèviament a la creació de la superilla, per tant, és difícil identificar quina és l'afectació real. Tanmateix, el que és evident i FSA ho demostra amb dades, és que entre l'any 2017 i l'actualitat els pisos turístics al barri han augmentat un 60%. Aquest increment ha tingut com a conseqüència que la turistificació sigui un procés més que afecti sobre l'increment dels lloguers, acompanyant així la renovació del barri i la tendència alcista del mercat de l'habitatge. Això ha implicat que encara que abans de la gentrificació (com ells ho esmenten) es paguessin lloguers d'entre 500 i 600€, actualment aquest escenari ha canviat per arribar a lloguers de fins a 1500€ mensuals. Per tant, es provoca una substitució de la població local per persones d'un nivell adquisitiu més elevat.

Tot i així, al gener d'aquest mateix any, va entrar en vigor el Pla especial urbanístic d'allotjaments turístics (PEUAT), que impedeix l'obertura de més pisos turístics. Aquest fet també ha anat acompanyat al llarg dels anys per un increment dels inspectors per a identificar pisos turístics il·legals, així com la creació d'un portal web on els propis veïns poden comprovar si els pisos turístics de les seves comunitats estan dins de la legalitat, podent denunciar també la seva existència (Ajuntament de Barcelona, s.d. f).

Posteriorment també es posa sobre la taula el comerç amb FSA. En primer lloc ens esmenten que la renovació experimentada al barri ha afectat de manera evident al comerç de proximitat, sobretot a causa de l'increment dels lloguers que la superilla ha generat. Aquesta modificació ha fet tancar negocis del barri, generant al mateix temps una conversió de locals de comerç al detall cap a locals de restauració, sent el carrer del Parlament el principal exemple al barri.

De totes maneres, encara que es pugui visualitzar en alguns carrers aquestes situacions, afirmen que en cap cas el teixit comercial s'ha vist modificat en la seva plenitud, sinó que són casos concrets, explicant a més que el comerç del barri gaudeix d'una bona salut i fortalesa. Per tant, tot i que la superilla signifiqui un canvi urbà de grans dimensions, Sant Antoni ha pogut mantenir la seva essència de barri en relació al seu comerç, indiquen.

Aquesta força s'ha pogut apreciar amb el plantejament que es volia desenvolupar al nou mercat, ja que en un inici estaven planificades 6 ubicacions de locals de degustació al nou emplaçament. Això podria significar que el mercat es transformés en una segona Boqueria, allunyant aquest tipus de consum de la provisió d'aliments que els veïns del barri necessiten. És per això que mitjançant l'acció veïnal es van poder aconseguir reduir aquests locals a només 2, sent merament testimonials al mercat de Sant Antoni.

També és important analitzar la relació del comerç amb el cotxe, i és que des d'aquesta organització afirmen que son rotundament falsos els discursos que defensen que reduir la mobilitat per transport privat perjudica el comerç. Expliquen que existeixen diferents estudis que defensen el contrari, i asseguren que la creació de zones per a vianants afecten de manera positiva al comerç, a més de millorar la qualitat de l'aire i fins i tot la qualitat de vida. Tot i així, expliquen que sí que és cert que el trànsit que abans circulava per on avui existeix la superilla s'ha repartit per carrers propers, no solucionant del tot la problemàtica que existeix amb la mobilitat i el transport privat.

Vist tot això, indiquen que encara que la superilla i la renovació del mercat puguin generar impactes negatius sobre lloguers, turisme o comerç, l'escenari general que s'ha pogut aconseguir amb aquests projectes és en general positiu. Per tant, expliquen que a partir d'aquesta situació, tots els agents han de continuar treballant per acabar de polir aquestes deficiències i seguir millorant la vida de les persones. Per aquesta raó, argumenten que la superilla en cap cas ha de ser un projecte definitiu, sinó que ha d'estar en constant canvi, satisfent les necessitats de la població i tenint com a objectiu a llarg termini la pacificació del barri de manera completa, i no només d'un conjunt de carrers determinats.

Per aconseguir això, esmenten que és essencial el paper que l'Administració de la ciutat ha dut a terme, ja que ha establert en tot moment canals de comunicació i participació amb el veïnat que han ajudat a recollir tot el conjunt de posicionaments que existeixen respecte el projecte. Tot i així, cal evidenciar que la política institucional és completament diferent a la "política de barri", com ells mateixos la defineixen. I és que aquesta segona és la més propera als problemes de la ciutadania, i per tant pot identificar i abordar algunes dinàmiques d'una manera més ràpida i directa que l'Administració. D'aquesta manera, amb aquest argument es proposa una defensa dels agents socials dels barris com a actors imprescindibles en el moment de dur a terme transformacions urbanes que repercutiran directament sobre ells.

Des de FSA expliquen que a les renovacions del mercat i a la creació de la superilla cal afegir al mateix temps el cas de la Ronda de Sant Antoni. Des de fa uns anys, amb la

reubicació del mercat temporal, es va transformar part d'aquesta localització en un carrer per a vianants, ubicant una gran llosa a la part que corresponia antigament a la calçada. Avui dia, FSA, així com un conjunt ampli d'organitzacions veïnals, demanen la consolidació d'aquest espai per a ser destinat no només a la convivència i generar espais verds, sinó també per a que serveixi com a pont de connexió entre Sant Antoni i el Raval. Consideren que per la presència de grans vials destinats als cotxes, l'urbanisme que envolta el barri del Raval funciona a mode de frontera urbana. Per tant, segons expliquen, aquest barri corre el perill de transformar-se en un *gueto*. Llavors, mitjançant la implementació de carrers per a vianants, creuen que és una oportunitat molt important per a poder obrir el barri del Raval a la resta de la ciutat i poder generar un intercanvi cultural entre tota la seva població.

Finalment, i a manera de tancar aquesta entrevista, FSA emfatitza de nou que encara que el projecte de la superilla, conjuntament amb el mercat i la Ronda de Sant Antoni, pugui tenir les seves deficiències, confien en que són defectes que es podran corregir amb el temps, aconseguint un projecte a llarg termini que es pugui consolidar al mateix temps a la totalitat de la ciutat de Barcelona.

10.2. Sant Antoni Comerç – “Vam passar d'un barri en blanc i negre a un barri en color”

Aquesta segona entrevista al president de Sant Antoni Comerç, com es fa evident, és enfocada principalment envers la temàtica comercial, i de com la superilla ha afectat a aquest sector.

En un inici, expliquen que tot i que la valoració en general és positiva, aquesta organització agrupa més de 250 comerços, per tant s'ha de tenir en consideració que poden existir moltes més opinions de les que s'aporten en aquesta entrevista.

No obstant la realitat és una, i és que prèviament a la superilla i la remodelació del mercat, l'augment dels lloguers ja existia, com també s'ha vist amb FSA i l'habitatge. Aquest augment s'atribueix a un esclat *hipster* o de popularització del barri, on persones i comerços molt concrets van arribar a Sant Antoni. De totes maneres, malgrat les inconveniències que van existir, també es va revitalitzar el barri, i això es veu positiu per parts dels comerciants.

Més tard, amb la superilla i el mercat, aquest esclat de vida va incrementar encara més, factor que es va reflectir d'una manera directa en un increment dels lloguers dels locals comercials.

També amb aquests canvis urbans, el sector del comerç al detall es va veure afectat, experimentant una conversió de comerços de barri de tota la vida cap a botigues de marca o disseny, diferenciant-se del comerç de proximitat existent al barri. L'arribada d'aquests comerços concrets s'atribueix de manera clara a la implementació de la superilla per part de Sant Antoni Comerç.

Pel que fa el sector de la restauració, des d'aquesta organització també són conscients de la problemàtica que existeix a carrers com el del Parlament. De totes maneres, afirmen que l'Ajuntament ha dut a terme una regulació correcta envers aquest tema, impedit que es puguin obrir més bars i restaurants amb el nou pla d'usos, evitant així que es generi una sobrecàrrega d'aquest tipus de locals.

Alhora que FSA, indiquen que el teixit comercial de Sant Antoni és molt fort, i que es caracteritza per tenir un grau de resiliència molt gran envers els canvis urbans que ha experimentat al llarg dels anys.

La modificació del tipus de consumidor també es demostra, ja que esmenten que pel fet de ser la superilla un espai més agradable pels vianants, s'ha generat un pol d'atracció al barri, fent arribar més turistes, per exemple. Al mateix temps, amb la remodelació del mercat, la població de fora del barri, així com la de fora de la ciutat de Barcelona, s'ha apropiat més a Sant Antoni per a comprar als seus comerços. Aquest últim fet s'evidencia en algunes de les enquestes que també s'han realitzat a diferents usuaris de la superilla.

Tot i així, Sant Antoni Comerç explica que aquests efectes sobre el comerç es concentren sobretot als carrers on existeix la superilla, perjudicant en part a la resta de comerciants de Sant Antoni. Aquest fet s'ha traduït en queixes dels diferents veïns i botiguers, ja que reclamen que la resta del barri també s'ha de veure beneficiat dels impactes positius que pot aportar la superilla. De fet, el president de l'organització indica que és normal que actualment un comerciant vulgui obrir la seva botiga a la superilla o a prop del mercat, perquè el benefici de la superilla està molt enfocat cap el seu propi context geogràfic.

Durant l'entrevista també es va preguntar sobre els posicionaments i estudis realitzats per organitzacions com Barcelona Oberta o Foment, que s'inclouen al capítol d'anàlisi de discurs d'aquest treball. Expliquen que en tot moment s'han de respectar les opinions provinents del sector comercial, però, en aquest cas, les enquestes aportades per aquestes entitats són dubtoses i tenen configuració possiblement esbiaixada. Sant Antoni Comerç explica que existeix un registre de flux de persones al barri mitjançant telèfons mòbils, demostrant que a partir del nou mercat i la superilla l'afluència d'usuaris ha augmentat de manera important. De fet, segons dades dels TPV (pagaments amb targeta) aportades per l'Ajuntament de Barcelona, les transaccions als comerços de la superilla són superiors en comparació a altres punts del barri, o fins i tot de la ciutat. És per això que afirmen de manera clara que aquest d'estudis d'algunes organitzacions específiques responen a interessos polítics determinants, i que en cap cas busquen explicar la realitat del comerç a Sant Antoni o altres indrets de Barcelona.

En aquesta línia, un dels discursos que feien aquests estudis possiblement esbiaixats era una defensa evident al vehicle privat. Des de Sant Antoni Comerç es posicionen en contra d'aquest tipus d'argumentari, ja que consideren que per les persones és millor viure a un carrer per a vianants, situació que repercuteix al mateix temps de manera positiva al teixit comercial del barri. Afegeixen que la mobilitat al barri es destaca per la seva senzillesa, llavors arguments que defensen la mobilitat a través del cotxe esdevenen absurds, i que per tant es necessita dur a terme un canvi de mentalitat en favor del vianant.

Quan es pregunta també sobre el tipus d'espai públic ideal per els comerciants, esmenten que aquest en part està present al barri de Sant Antoni amb la superilla. Això és a causa de l'existència una presència prioritària del vianant, acompanyada per l'ús puntual del cotxe segons necessitats particulars de comerciants i consumidors. L'única esmena que es podria fer des del comerç és que falta una mica d'ordre en els elements i usos de la via pública, així com millores en neteja, seguretat o civisme.

Finalment, mostrant interès per l'impacte del turisme sobre el teixit comercial, Sant Antoni Comerç explica que en cap cas el turisme ha generat un impacte sobre aquest. De fet, els pocs comerços turístics que s'han intentat impulsar al barri en aquest sentit han fracassat de manera clara, perquè no encaixen a la idiosincràsia comercial del barri, caracteritzada per un comerç de proximitat per les persones de Sant Antoni o la resta de Barcelona, i en cap cas per als turistes.

És per això que, així com Fem Sant Antoni, tot i saber identificar les deficiències que pot aportar el projecte de la superilla, els beneficis que s'aconsegueixen són molt satisfactoris pel sector comercial, i consideren que encara queda molt recorregut pel comerç de proximitat del barri.

11. La percepció dels usuaris envers el nou espai públic

Per una altra banda, també es duu a terme un conjunt d'entrevistes breus a diferents usuaris de la superilla de Sant Antoni, per a identificar quines són les percepcions i sensibilitats que aquests tenen envers temàtiques com l'espai públic o el comerç en aquests carrers.

La primera qüestió que es pot identificar és que, tot i ser una mostra reduïda per a considerar-la com a representativa, la majoria dels usuaris no són veïns de Sant Antoni, sinó que viuen o fora de Barcelona, o al limítrof barri del Poble-sec. Per tant, es pot interpretar que la superilla suposa no només un espai destinat a les persones del barri, sinó també a la resta de l'entorn de Sant Antoni i de Barcelona.

També cal esmentar que les persones enquestades i que no pertanyen al barri es van desplaçar cap a aquests carrers a peu o mitjançant transport públic. Per tant, l'elecció d'aquests suposen l'ús d'una mobilitat que no implica cap tipus de contaminació, coincidint amb els objectius ambientals que suposa la superilla.

Aquests usuaris han apuntat que utilitzen la superilla principalment per seure i descansar, llegir o quedar amb coneguts. Per tant, s'assimila per les persones aquest paper d'estada i convivència que planteja el projecte. Tot i així, també s'esmenta la funció de circular per la superilla en algunes ocasions.

L'ús de la superilla també és freqüent, pràcticament de manera diària pel veïns de Sant Antoni i del Poble-sec, sent també una destinació freqüent per usuaris de fora del context barceloní. Aquesta assiduitat s'explica pels usuaris per qüestions molt relacionades amb l'espai públic. Molts d'ells consideren que la consecució d'espais sense cotxes genera carrers més agradables per caminar o conviure, considerant que, a diferència amb el passat, aquests espais han adquirit més vida, i per tant són molt més còmodes.

L'existència d'una major quantitat d'arbres o espai verd també resulta atractiu per les persones enquestades. Un exemple és l'encreuament dels carrers Tamarit amb Borrell, on s'han plantat un conjunt de nous arbres i plantes al seu centre, en contraposició al trànsit rodat que existia anteriorment, explicava una usuària.

En relació al comerç al detall, la majoria dels enquestats no ha identificat un canvi de tendència on el seu consum hagi sigut enfocat molt més en carrers on la superilla està present. De fet, alguns d'ells consideren que la pacificació d'un carrer en relació a les seves compres és una qüestió bastant irrellevant, i que per tant no ha modificat la seva manera de consumir en aquests comerços.

D'altra banda, com es visualitza a l'entrevista realitzada a Sant Antoni Comerç, s'afirma que segons dades de l'Ajuntament de Barcelona, les transaccions per TPV a la superilla són superiors que a les d'altres punts del barri. És per això que caldria dur a terme més enquestes a usuaris per a recollir experiències més variades, tot i que l'anàlisi quantitativa de l'Administració ja demostra que el comerç d'aquesta superilla s'ha vist beneficiat.

Per la banda de la restauració, la majoria dels usuaris enquestats han explicat que no són consumidors freqüents de bars i restaurant per qüestions econòmiques. De totes maneres, més d'un testimoni dels recollits sí que defensava que la existència d'un carrer

sense cotxes suposava una localització més atractiva per a consumir en terrassa a causa de l'absència de soroll i contaminació.

Per finalitzar amb el comerç, també s'ha defensat que la reobertura del mercat a la localització actual ha suposat un punt d'atracció important per als veïns de Sant Antoni i els barris del voltant. Una usuària afirmava que anys abans de la remodelació, moltes persones no compraven al mercat temporal situat a la Ronda de Sant Antoni, sinó que preferien anar al Mercat de la Boqueria, en particular els veïns de la part més a l'est del Poblesec. Amb la situació actual, aquest escenari s'ha vist modificat i molts veïns d'aquestes localitzacions han decidit canviar els seus hàbits de consum i comprar a Sant Antoni.

Finalment, a mode de conclusió, es va demanar quin marge de millora veien aquestes persones de cara a la superilla. Moltes d'elles van remarcar que existeix una absència important de civisme per part de la resta de persones que utilitzen aquests carrers. Esmenten per una banda que hi ha molta brutícia al terra, acompanyada d'una passivitat per part d'aquests usuaris que no volen solucionar aquesta problemàtica. També expliquen que existeix incivisme per part d'algunes persones que passegen gossos, ja que aquestes utilitzen els espais de vegetació per a que les seves mascotes orinin, fent malbé les plantes.

Una altra crítica que sorgeix és l'existència d'un espai públic que, tot i ser identificat com a zona verda, hagi sigut construït majoritàriament amb ciment, és a dir, en tipologia de "plaça dura". Tot i així, s'esmenta que és millor que sigui d'aquesta manera i no com existia en el passat quan els cotxes eren els que ocupaven més espai als carrers.

També existeixen crítiques més variades com pot ser el disseny de les pèrgoles que envolten el mercat, ja alguns usuaris no creuen que siguin atractives. També s'apunta que ha d'existir una millora del mobiliari urbà, perquè existeixen moltes zones per seure, però són en forma de cadires individuals, evitant d'aquesta manera que les persones que viuen al carrer puguin dormir en aquests bancs, afirmen. I finalment també s'ha assenyalat que podrien existir millores en la il·luminació, a causa de que hi ha zones que es queden fosques a la nit i es perd visibilitat.

12. Discussió de resultats

Amb els resultats desenvolupats, cal dur a terme una anàlisi i una reflexió de tota aquesta informació recollida.

Començant amb l'anàlisi de discurs, existeix un aspecte de gran rellevància quan s'analitzen els actors polítics de la ciutat. El fet que sorgeix amb aquesta observació és que quan es parla de la superilla, existeix una diferenciació entre els posicionaments dels partits d'esquerres i de dretes. Mentre que la dreta es contraposa de manera clara a aquest tipus de projecte, els partits d'esquerres són els principals impulsors i defensors d'aquestes actuacions. Cal evidenciar però, que alguns partits com ERC o les CUP han tingut discursos en contra d'aquest projecte concret. Tot i així, des de la totalitat de l'esquerra es comparteixen els objectius que intenta assolir la superilla, en relació a la reducció de la contaminació i cotxes o a la creació d'espais de convivència per el veïnat.

De la mateixa manera, també s'ha identificat que un dels raonaments que ofereixen els agents de dretes de la ciutat es canalitza a través de la defensa del vehicle privat i de la mobilitat individual. Per tant, es fa incompatible dur a terme una combinació entre mantenir una circulació lliure del cotxe a la ciutat conjuntament amb les superilles. Per l'altra banda, l'esquerra està més lligada a defensar la mobilitat col·lectiva i el transport públic.

Seguidament, continuant amb el discurs dels partits de dretes, també s'ha trobat amb l'anàlisi de discurs que aquests agents introdueixen de manera constant en el seu argumentari el fet de defensar el Pla Cerdà per sobre de les superilles. Aquesta situació denota doncs una possible defensa de la tradició, i al mateix temps una relació amb els ideals conservadors que caracteritzen les seves ideologies. D'aquesta manera, es prefereix l'immobilisme de la ciutat per sobre del canvi de l'espai urbà.

Per tant, mitjançant aquesta dualitat política podem acabar entenent que l'esquerra, amb un plantejament més aviat proper al socialisme, es recolza en construir espais urbans que s'utilitzin de manera col·lectiva amb una mobilitat que segueixi les mateixes idees. Per l'altra banda, la dreta, seguint uns ideals neoliberals, està molt més arrelada a la defensa de l'individu, fomentant l'existència d'un espai públic on la mobilitat per transport privat segueixi vigent.

Aquesta diferenciació ideològica es trasllada al mateix temps als agents socials de la ciutat de Barcelona. Per una banda, les entitats veïnals amb un pensament més identificat amb l'esquerra, són més partidàries de defensar projectes com la superilla, ja que creuen que els aporten més qualitat de vida en diversos aspectes. Per l'altra banda, organitzacions més conservadores, com Foment del Treball, han exposat un discurs molt més immobilista amb aquest canvi de l'espai urbà, argumentant també que existirà un impacte sobre el comerç sobretot en relació a l'afluència de consumidors.

En qualsevol cas, duent a terme una comparació d'arguments amb els entrevistats, des de Sant Antoni Comerç afirmen que el plantejament que aquests agents ofereixen és completament erroni. Indiquen que existeixen sistemes de recompte d'usuaris i de transaccions econòmiques a la superilla de Sant Antoni, i que en cap cas les dades demostren un perjudici sobre el comerç a aquest emplaçament, sinó tot el contrari.

En aquest sentit, cal exposar la fotografia completa de l'impacte de la superilla sobre el comerç i és que és una realitat que ha existit un modificació de part dels comerços de venda al detall al barri amb aquesta actuació urbana. Alguns d'aquests canvis han implicat l'aparició de nous tipus de comerços de disseny o de marca. Sant Antoni Comerç explica que sense la superilla, aquests negocis que no existien amb anterioritat en cap cas haguessin arribat al barri.

Aquesta situació ve acompanyada al mateix temps d'una substitució del comerç de proximitat per locals de restauració, sent el carrer Parlament el màxim exponent d'aquesta conversió dins de l'espai de la superilla. De totes maneres, amb l'impuls del Pla d'Usos el mateix any de la implementació de la superilla, es va dur a terme una limitació en l'obertura de nous establiments de restauració, frenant així la propagació d'aquests bars i restaurants (Ajuntament de Barcelona, 2018).

No obstant, segons s'aprecia a l'entrevista amb Sant Antoni Comerç, indiquen que tot i que existeixin aquestes experiències, el teixit comercial de Sant Antoni segueix mantenint la seva fortalesa i resistint a aquests canvis comercials. Al mateix temps, aquests canvis s'han concentrat principalment en el propi context de la superilla. Per tant, es podria afirmar que no només la superilla té una afectació sobre el comerç del barri, sinó que aquest impacte es desenvolupa de manera molt específica a l'àmbit d'actuació urbana que implica la superilla de Sant Antoni.

Així mateix, un dels factors que cal tenir també en compte és que la superilla no existeix d'una manera aïllada, sinó que va acompanyada de la remodelació del mercat també a l'any 2018. Aquesta ubicació genera un pol d'atracció on persones tant del barri com de fora d'aquest van a comprar. Durant la realització de les entrevistes als usuaris de la superilla, també es recullen experiències que indiquen que moltes persones de la resta de l'Eixample, així com persones del Poble-sec, escullen com a opció de compra el mercat de Sant Antoni. Per tant, aquesta localització, acompanyada de la remodelació que suposa també la superilla, s'ha erigit com un node urbà de gran importància a la ciutat de Barcelona, suposant una de les centralitats més remarcables en aquesta part de la ciutat. D'aquesta manera, es fa impossible entendre la superilla de Sant Antoni sense considerar el paper que hi juga el propi mercat, atès que segurament l'existència d'aquest hagi determinat el possible èxit d'aquest projecte urbà.

Des de Sant Antoni Comerç expliquen al mateix temps que l'existència d'aquestes dues actuacions suposa que el barri resulti més atractiu, i que sigui pol d'atracció no només de persones d'altres barris, sinó també de turistes que visiten la ciutat de Barcelona. Tanmateix, remarcant la resiliència del comerç del barri, plantegen que en cap cas aquesta situació ha evolucionat cap a un escenari de turisticació, a causa de que el comerç del barri no s'ha vist modificat en favor de locals orientats al turisme. Per tant, tot i que existeixi aquesta atracció de turistes per les pròpies reformes que s'han desenvolupat, no es veu una afectació profunda, més enllà de l'assistència més voluminosa d'aquestes persones al barri.

De totes maneres, cal indicar que durant les jornades de treball de camp que es van realitzar, en cap cas es va identificar una presència important de turisme, a diferència del que es pot visualitzar a barris propers de Ciutat Vella.

Si es canvia el focus d'aquesta discussió i es situa sobre la temàtica de l'habitatge, apreciem al mateix temps diversos factors. S'identifica que, mitjançant la informació recollida a l'anàlisi de discurs, existeixen un conjunt d'agents tant institucionals com

socials que van explicar abans de la implementació de la superilla que aquesta podia generar en un futur processos gentrificadors al barri (com hem vist al Marc Teòric, quan es parla de gentrificació ho podem entendre també com un procés de revaloració immobiliària que expulsi veïns, sense que existeixi una degradació de les condicions materials dels seus immobles). Aquests impactes, segons la informació recollida, en cap cas són una mostra empírica de que en un futur es produiran aquestes revaloracions, sinó que són alertes que llencen aquests actors per a tractar d'evitar aquests impactes. És a partir de l'entrevista que es duu a terme amb Fem Sant Antoni que s'afirma de manera clara, no només que ja existia un procés de revaloració abans de la superilla, sinó que amb l'arribada d'aquests canvis urbans s'han incrementat encara més els preus dels lloguers, expulsant al mateix temps veïns fora del barri.

Per tant, seguint aquesta experiència esmentada per Fem Sant Antoni, es podria afirmar que els avisos que existien abans de la implantació de la superilla tenien un fonament, a causa de que han acabat existint a l'actualitat.

Duent a terme una observació a la cartografia referent a l'habitatge (Figura 18), s'aprecia un fet remarcable, a l'any 2020. La secció censal amb el lloguer més assequible de tot Sant Antoni estava situada dins del context que suposa la primera fase de la superilla. Per tant, a diferència dels impactes que s'han esmentat anteriorment sobre el comerç, podria significar que la superilla no té uns efectes de proximitat directa sobre el preu dels lloguers, sinó que serveix per a crear un context de revaloració a tot el barri conjuntament, així com s'esmenta a l'entrevista de Fem Sant Antoni.

Tot i així, caldria considerar que aquestes dades han sigut recollides durant l'any que va aparèixer la pandèmia de la COVID-19, i que per tant no mostrarien quin és l'escenari real durant la resta d'anys. Al mateix temps, aquest tipus de cartografia amb una informació recollida per seccions censal actualment només està disponible fins l'any 2020, pel que seria interessant tornar a fer aquesta mateixa anàlisi amb dades futures i veure de quina manera ha seguit evolucionat geogràficament el preu dels lloguers al barri.

Els canvis morfològics viscuts al barri de Sant Antoni amb la implementació de la superilla, com ja s'ha vist, han fet aparèixer una gran diversitat d'opinions a favor i en contra. En qualsevol cas, duent a terme l'anàlisi més proper amb les entrevistes i les enquestes a peu de carrer, es pot considerar que els posicionaments que s'han recollit, tant dels agents socials com dels usuaris, han sigut absolutament positius. Les pacificacions han servit llavors per a crear nous espais d'estada i de convivència al barri, que no només existeixen per si mateixos, sinó que conjuntament amb el treball de camp dut a terme, es comprova efectivament un ús actiu per la ciutadania, tant de Sant Antoni com de barris propers de l'Eixample o el Poble-sec.

Des de l'Agència de Salut Pública expliquen que, un dels factors que defineixen l'èxit de la superilla de Sant Antoni és que és un espai utilitzat per moltes persones de la tercera edat. Això és degut a que, típicament a l'urbanisme, els espais que es construeixen a les ciutats tenen com a destinataris les persones de mitjana edat, deixant de banda els col·lectius formats per gent gran o infants. Per tant, si la superilla esdevé una localització utilitzada per la majoria dels col·lectius de la ciutat, significa que s'ha pogut aconseguir un espai públic plural i que té en consideració les diferents necessitats de la ciutadania.

Al mateix temps, tots aquests actors socials són conscients dels impactes que poden existir en termes de revaloració d'immobles i locals comercials, així com una possible

mutació del teixit comercial que finalment no ha sigut tant important, com afirma Sant Antoni Comerç.

També cal evidenciar que existeix una predisposició dels agents socials a encarar una revisió constant d'aquest projecte, estudiant una possible introducció de places toves, en contraposició a les places dures de ciment que existeixen actualment. També es considera dur a terme una continuació de la superilla a la resta del barri. Fem Sant Antoni explica que l'objectiu principal que es vol aconseguir a llarg termini és la completa pacificació del barri, amb l'evolució de l'actual superilla cap a un hipotètic "superbarri".

Les conseqüències d'aquestes pacificacions es tradueixen al mateix temps en una reducció de la contaminació, tant ambiental com acústica, segons l'Agència de Salut Pública. Seguint llavors una valoració empírica d'estudis d'aquesta organització, es demostraria que la superilla, en efecte, té un impacte directe sobre la contaminació que es genera al barri, consolidant espais urbans més saludables per a les persones. Tot i així, segons el Barcelona Supercomputing Center, cal tenir en compte que la situació actual només suposa un desplaçament d'aquest trànsit a altres vies de circulació, sobretot a les perifèries de la superilla. És per això que s'ha de valorar que una actuació urbana per si mateixa no pot servir per a reduir el trànsit de la ciutat, sinó que han d'existir de manera coordinada altres polítiques, com una reducció del parc de vehicles privats. D'aquesta manera, no només es podria dur a terme una reducció de la contaminació i una millor habitabilitat a les superilles, sinó que seria un impacte general a tot el municipi.

Finalment, és en aquest context més ampli del municipi en el que s'analitza el barri de Sant Antoni amb l'anàlisi cartogràfica. La reflexió que es treu és que, precisament la ubicació de la superilla al barri de Sant Antoni està definida per una sèrie de variables concretes que caracteritzen el barri. Una d'elles és que Sant Antoni és una localització molt relacionada amb la centralitat de Barcelona, sent una de les superilles amb una major proximitat al centre de la ciutat. Seguidament, recuperant els indicadors socioeconòmics referents al nivell d'estudis o preu mitjà del lloguer, veiem que estem davant d'un barri de classe mitjana, a diferència del seu entorn proper, com pot ser el districte de Ciutat Vella.

13. Conclusions

En aquest treball es duu a terme una investigació de caire qualitatiu on, a través d'una anàlisi de discurs i la realització d'entrevistes a diferents actors, s'identifiquen quins impactes han existit al barri de Sant Antoni a partir de la implantació de la superilla i la renovació del mercat. D'aquesta manera, s'extreu un conjunt de conclusions que es presenten a continuació en aquest capítol.

La conclusió que s'identifica en relació amb l'habitatge, és que ha existit un augment dels preus dels lloguers arran de la implantació de la superilla al barri de Sant Antoni, encara que aquest increment ja existia abans de l'any 2017. A partir de les entrevistes s'ha pogut afirmar que la superilla efectivament ha impactat sobre aquest mercat de l'habitatge.

Al mateix temps, cal posar en evidència que el fet que es produeixi aquesta situació parteix de la base de que la superilla s'ha aplicat sense una interrelació de polítiques que ajudin a regular els impactes que poden existir amb aquesta actuació urbana. En el moment que es duu a terme aquesta actuació urbana sense una limitació dels preus dels lloguers, per exemple, el barri només podrà evolucionar a una situació on el preu dels seus habitatges es revalorin, produint-se processos similars als gentrificadors, formulats per Glass o Smith.

Cal tenir en consideració que, tal com s'identifica al Marc Teòric amb Harvey i Santos, l'Estat està orientat a defensar la propietat privada. Per tant, si la superilla és un projecte impulsat per aquest mateix Estat, seria contradictori que aquest agent dugués a terme una regulació del mercat de l'habitatge, ja que aniria en contra de la seva pròpia praxi. D'aquesta manera, dins d'un context capitalista com l'actual, no es podria dur a terme aquesta limitació sobre els lloguers, necessitant d'un viratge del sistema polític i econòmic per a pal·liar aquests impactes.

Així doncs, dins d'aquest mateix context, la superilla ha suposat un element que participa del procés de revaloració immobiliària del barri, prioritant el valor de canvi d'aquests habitatges, i desenvolupant encara més una especulació amb aquests immobles.

Per una altra banda, amb el comerç s'ha pogut evidenciar que ha existit un impacte sobre el teixit comercial del barri al mateix temps. Així com s'ha vist amb l'habitatge, el barri ja va experimentar un augment dels lloguers dels locals comercials abans de la implantació de la superilla. Seguint aquesta dinàmica, no només s'ha identificat que aquests increments han continuat més endavant, sinó que la superilla és un dels factors explicatius de la situació actual. Aquest fet ha sigut acompanyat per altres situacions, com una certa elitització del teixit comercial o una conversió del comerç al detall cap a locals de restauració. Tanmateix, aquest últim s'ha pogut frenar mitjançant el Pla d'Usos de Sant Antoni. Aquests dos últims impactes es visualitzen sobretot en carrers on s'ha ubicat la superilla, i per tant són fenòmens que no s'estenen per la resta del barri.

També es pot afirmar que, malgrat aquests impactes, el teixit comercial de Sant Antoni manté encara la seva fortalesa i resisteix enfront d'aquestes dinàmiques de mercat.

Dintre d'aquesta tesi, i considerant també l'atracció turística que genera la existència de la superilla, la resiliència del sector comercial del barri també ha permès que en cap

moment hagi existit una turisticació al comerç de Sant Antoni. Per tant, alguns impactes que potser sí que es podrien trobar a altres indrets de la ciutat més afectats per aquest fenomen, no s'aprecien a Sant Antoni, que ha pogut mantenir la majoria del seu comerç de proximitat.

En relació amb la configuració de l'espai públic i el seu ús, es pot acabar afirmant que la superilla ha aconseguit un dels seus objectius, que és el de crear un espai no només de pas per als vianants, sinó també d'estada i de convivència. S'ha visualitzat a partir d'entrevistes i del treball de camp que la superilla és utilitzada per persones de diferents edats i característiques, transformant-se així en un espai plural i destinat a dur a terme funcions allunyades de la circulació del vehicle privat. D'aquesta manera, la superilla s'apropa molt més al tipus d'espai públic que ofereix Jane Jacobs, en contraposició als carrers de circulació que planteja Le Corbusier.

La creació d'aquests nous espais en forma de superilla pot acabar tenint un impacte general a tota la ciutat, sobretot en matèria de visió urbanística de l'espai públic. Poc a poc, aquest tipus d'iniciatives s'estenen cada cop més per Barcelona, així com per altres ciutats del món, en forma d'urbanisme tàctic de manera inicial, existint l'exemple de ciutats com San Francisco, Nova York o Montreal. Cal esmentar que moltes d'aquestes actuacions potser tenen una similitud més gran amb el projecte de Barcelona "Obrim Carrers", encara que amb el temps alguns projectes s'han acabat consolidant amb reformes més importants.

Aquest nou viratge de l'urbanisme s'adequa a les reflexions que ofereix Hillary Angelo, ja que esmenta que al segle XXI, l'anomenada com a ciutat sostenible s'ha introduït de ple en la planificació urbana de les ciutats. D'aquesta manera, l'urbà esdevé com a un dels protagonistes per a solucionar la crisi ambiental, sent la planificació urbana el canal per on es manifesten aquestes solucions.

Ara mateix, Barcelona és una de les ciutats que més ha assimilat aquest tipus de discursos, i és un agent de referència dins de la creació de ciutats sostenibles, així com de les planificacions urbanes fonamentades en aquests mateixos plantejaments, i sent un exemple el projecte de les superilles.

Per una altra banda, al llarg d'aquest treball també s'han trobat elements relacionats amb el Dret a la Ciutat de Lefebvre, on la classe obrera és interpel·lada per a ser productora del propi espai on viu. La "política de barri", esmentada a les entrevistes, planteja un discurs fonamentat en aquesta tesi, i defensa que és la pròpia ciutadania la que ha de dur a terme una participació política activa per aconseguir un espai urbà que estigui orientat a satisfer les necessitats de la ciutadania. Per tant, tot i que les superilles siguin projectes impulsats des de l'administració, es fa de rellevant importància l'apropiació que diferents agents socials han fet sobre aquesta, fent-la seva, i modificant-la per adequar-la a les seves situacions concretes.

Vist tot l'anterior, es podrien identificar les superilles com projectes purament d'esquerres? Segurament no, ja que tot i ser impulsades per partits d'aquesta ideologia, al final són un tipus d'actuació que ja ha existit en el passat en èpoques on no primaven les esquerres. Les superilles ofereixen les pacificacions com una alternativa per a construir un nou tipus d'espai públic on els vianants tinguin més protagonisme, però no profunditzen més enllà d'aquesta premissa. De fet, com ja s'ha vist anteriorment, l'existència de la superilla ha suposat increments en els lloguers dels habitatges i dels locals comercials, perjudicant d'aquesta manera el veïnat de Sant Antoni. Per tant,

actualment, la superilla es podria emmarcar com un projecte impulsat per l'esquerra, però en cap cas limitar-lo només a aquesta ideologia.

Al mateix temps, els objectius que proposen les superilles passen també per una dinamització i un benefici del comerç dels barris on s'implanten, comerços que, per cert, no deixen de formar part del sector privat, sent molt relacionats amb el concepte de la propietat privada que defensa l'Estat i el sistema capitalista.

Tot i així, sí que és cert que el rebuig al cotxe va de la mà amb una contraposició a l'individualisme neoliberal, per tant, en aquest cas és factible que un projecte d'aquestes característiques pugui ser relacionat més amb l'esquerra que la dreta.

Aquesta diferenciació ideològica la veiem també projectada a altres ciutat de l'Estat Espanyol, com la iniciativa de Madrid Central, on un ajuntament de posicionament ideològic d'esquerres va iniciar una actuació que desafjava les praxis tradicionals, per a desenvolupar un projecte que s'orientava en direcció a explorar noves tipologies de ciutat. Al mateix temps, els discursos de la dreta es van posicionar clarament en contra, ja que defensaven idees relacionades amb el conservadorisme i l'immobilisme de la forma urbana, així com amb la defensa de l'individualisme i del vehicle privat.

Per tant, i continuant les conclusions extretes en aquest últim capítol, es pot confirmar la hipòtesi plantejada a l'inici d'aquest treball. Això és a causa de que tot i que l'actuació urbana de la superilla tingui com a objectiu millorar la vida de les persones, existeixen un conjunt d'impactes que no es consideren, i tampoc s'han habilitat eines per a solucionar-los. La pujada dels preus dels lloguers en el context econòmic al que pertany el projecte es fa inevitable, a causa de que no ha existit en cap cas una limitació del preu dels habitatges. Al mateix temps, aquesta revaloració ha generat un procés d'expulsió de veïns, demostrant llavors que l'actuació de la superilla, tot i ser destinada a les persones que viuen al barri, ha generat precisament l'escenari contrari, allunyant-los de Sant Antoni.

A aquest fenomen s'afegeix també l'increment dels lloguers dels locals comercials, evidenciant al mateix temps un impacte sobre el teixit comercial del barri.

D'aquesta manera, i com a conclusió final, es remarca que les actuacions urbanes com la superilla no poden existir d'una manera aïllada envers el seu entorn, sinó que s'han d'analitzar des de totes les òptiques possibles, amb l'objectiu d'evitar que la ciutadania rebi els impactes que aquestes reformes poden generar.

Al mateix temps, es podria afirmar que, tot i que la majoria dels objectius plantejats s'hagin pogut assolir, potser el referent a la matèria d'habitatge ha quedat poc desenvolupat, encara que s'han pogut aconseguir uns resultats i conclusions que aporten viabilitat a la investigació. Per tant, encara que no s'assoleixi aquest objectiu en la seva totalitat, en cap cas queda sense desenvolupar o absent de contingut al treball, però es podria ampliar en estudis posteriors en un futur.

Tenint en consideració també les limitacions temporals d'aquest treball, cal tenir en ment cap a quins escenaris es podria haver desenvolupat aquesta investigació en cas de poder dedicar molt més temps i recursos. Una de les possibilitats per a reorientar aquest treball seria la de dur a terme més entrevistes en profunditat a diferents actors, sobretot en matèria d'habitatge, per pal·liar l'absència d'interès per part del Sindicat de

Llogateres que ha sigut un dels principals obstacles que s'han trobat en la realització del treball.

Davant d'aquest inconvenient, l'adaptació a aquesta situació ha suposat que l'entrevista a aquest agent es substituís per enquestes a peu de carrer a usuaris de la superilla, aconseguint d'aquesta manera quines són les percepcions de l'espai públic de la ciutadania. Encara que aquesta segona opció no sigui la que es desitjava en un inici, es valora positivament el resultat que s'ha pogut aconseguir amb aquesta metodologia.

Per finalitzar aquest treball, i posant el focus a futures investigacions, seria interessant substituir aquestes entrevistes per la realització d'una metodologia qualitativa de grup focal. Mitjançant aquesta tipologia, no només es podrien aconseguir posicionaments i experiències dels diferents agents de manera individual, sinó que amb la interacció entre ells, es podria arribar a trobar consensos i punts en comú que no s'havien considerat inicialment. Tot i així, cal valorar que si ja suposa una dificultat el fet de dur a terme entrevistes individuals, reunir tots aquests agents en un moment concret ho seria encara més.

Al mateix temps, observant les conclusions que apareixen amb aquest treball, també es podria dur a terme una anàlisi quantitativa més en profunditat dels ítems que s'expliquen. Aquests podrien ser l'evolució dels preus dels lloguers dels habitatges i els locals comercials o la quantificació de la població expulsada per la revaloració dels immobles. També es podria fer un treball de camp més exhaustiu on es realitzi una catalogació del tipus de comerç que existeix a la superilla, identificant si predomina un comerç de proximitat o els locals de marca i elititzats que s'esmentaven a les entrevistes.

Per tant, el present treball en cap cas arribaria a un carrer sense sortida, i existirien diverses línies d'investigació a les que dirigir-se per a poder seguir ampliant aquests coneixements.

14. Referències

14.1. Fonts administratives

- Ajuntament de Barcelona. (2014). Pla de Mobilitat Urbana. Disponible a: <https://www.barcelona.cat/mobilitat/ca/qui-som/pla-de-mobilitat-urbana> (Consultat el 27/04/2022).
- Ajuntament de Barcelona. (2018). El Pla d'Usos de Sant Antoni preservarà la identitat comercial del barri. Disponible a: https://www.pladebarris.barcelona/es/noticia/el-pla-dusos-de-sant-antoni-preservara-la-identitat-comercial-del-barri_618953 (Consultat el 27/04/2022).
- Ajuntament de Barcelona. (2021). Densitat de població (hab/ha). Disponible a: https://ajuntament.barcelona.cat/estadistica/catala/Estadistiques_per_territori/Barri/Medi_urba/Territori/Superficie/a2021/S0403.htm
- Ajuntament de Barcelona. (2022). Superilla del Poblenou. Disponible a: <https://ajuntament.barcelona.cat/superilles/ca/content/poblenou> (Consultat el 27/04/2022).
- Ajuntament de Barcelona. (2022). Superilla de Sant Antoni. Disponible a: <https://ajuntament.barcelona.cat/superilles/ca/content/sant-antoni> (Consultat el 27/04/2022).
- Ajuntament de Barcelona. (s.d.). Història de Sant Antoni. Disponible a: <https://ajuntament.barcelona.cat/eixample/ca/el-districte-i-els-seus-barris/sant-antoni/historia-de-sant-antoni> (Consultat el 31/05/2022).
- Ajuntament de Barcelona. (s.d.). Història de l'Antiga Esquerra de l'Eixample. Disponible a: <https://ajuntament.barcelona.cat/eixample/ca/el-districte-i-els-seus-barris/lantiga-esquerra-de-leixample/historia-de-lantiga-esquerra-de-leixample> (Consultat el 31/05/2022).
- Ajuntament de Barcelona. (s.d.). Història del Raval. Disponible a: <https://ajuntament.barcelona.cat/ciutatvella/es/el-distrito-y-sus-barrios/el-distrito-y-sus-barrios/el-ral/historia-del-ral> (Consultat el 31/05/2022).
- Ajuntament de Barcelona. (s.d.). Història del Poblenou. Disponible a: <https://ajuntament.barcelona.cat/santmarti/ca/el-districte-i-els-seus-barris/el-poblenou/historia-del-poblenou> (Consultat el 31/05/2022).
- Ajuntament de Barcelona. (s.d.). Superilles creix a l'Eixample. Disponible a: <https://ajuntament.barcelona.cat/superilles/ca/superilla/eixample> (Consultat el 09/06/2022)
- Ajuntament de Barcelona. (s.d.). Cercador de pisos. Disponible a: <https://meet.barcelona.cat/habitatgesturistics/> (Consultat el 09/06/2022)

14.2. Fonts acadèmiques

- Angelo, H. Wachsmuth, D. (2020) Why does everyone think cities can save the planet? *Urban Studies*, Vol. 57(11), 2201–2221. Disponible a: <https://journals.sagepub.com/doi/full/10.1177/0042098020919081>
- Baringo, D. (2013). La tesis de la producció del espai en Henri Lefebvre y sus críticos. *Quid 16. Revista del Àrea de Estudios Urbanos*, Núm. 3, pàg. 119-135. Disponible a: <https://dialnet.unirioja.es/servlet/articulo?codigo=5593337>
- Benach, N. Albet A. (2018). La gentrificació como una estrategia global. *Papers: Regió Metropolitana De Barcelona: Territori, estratègies, Planejament*, Núm. 60, p. 17-23, Disponible a: <https://raco.cat/index.php/PapersIERMB/article/view/339237>
- Benach, N. Albet, A. (2019). *David Harvey. La lògica geogràfica del capitalismo*. Icaria Editorial.
- Choay, F. (1970). *El urbanismo. Utopías y realidades*. Editorial Lumen
- Clark, E. (1995). The rent gap re-examined. *Urban Studies*, 32(9), 1489-1503. Disponible a: <https://journals.sagepub.com/doi/abs/10.1080/00420989550012366>
- Guàrdia, M. (2009). La ciudad del XIX y el pensamiento moderno. *Metropolis. Revista de información y pensamientos urbanos*. Num. 76. Pàg. 58-60. Disponible a: <http://www.anycerda.org/congres/documentacio/postmetropolis/docs/A/A21.pdf>
- Harvey, D. (2007). *Breve historia del neoliberalismo*. Ediciones Akal.
- Harvey, D. (2014). *Diecisiete contradicciones y el fin del capitalismo*. Traficantes de sueños.
- Howard, E. (1898). *Garden Cities of To-morrow*. Swan Sonnenschein & Co.
- Indovina, F. (2009). Ciudad Difusa y Archipiélago Metropolitano. *Ciudades - Comunidades e Territórios*. Núm. 18. Pàg. 13- 28. Disponible a: <http://hdl.handle.net/10071/3324>
- Jacobs, J. (2011) *Muerte y vida de las grandes ciudades*. Capitán Swing
- Lefebvre, H. (1972). *La Revolución Urbana*. Alianza Editorial.
- Lefebvre, H. (2013). *La Producción del espai*. Capitán Swing.
- Lefebvre, H. (2017). *El derecho a la ciudad*. Capitán Swing
- López-Gay, A. (2016) “Actualmente hay más gentrificadores que nunca” / *Entrevistat per Carla Palenzuela i Javier Sánchez*. Gentrificity. Disponible a: <https://gentrificity.wordpress.com/2016/05/01/actualmente-hay-mas->

[gentrificadores-que-nunca/](#)

- López-Gay, A; Ortiz, A; Solana, A. M. (2022). Vivienda, cambio poblacional y desplazamiento en un barrio en proceso de gentrificación. El caso de Sant Antoni (Barcelona). *EURE-Revista Latinoamericana de Estudios Urbano Regionales*, Vol. 48 Núm. 143 (2022). Disponible a: <https://ddd.uab.cat/record/248898>
- Martínez, S. (2000). *El retorn al centre de la ciutat. La reestructuració del Raval entre la renovació i la gentrificació* [Tesi de doctorat]. Universitat de Barcelona. Disponible a: <http://hdl.handle.net/2445/42009>
- ONU. (1948). Declaración Universal de Derechos Humanos. Disponible a: https://www.ohchr.org/sites/default/files/UDHR/Documents/UDHR_Translations/spn.pdf
- ONU. (2015). Objetivos de Desarrollo Sostenible. Disponible a: <https://www.un.org/sustainabledevelopment/es/cities/>
- Polanyi, K. (1989). *La Gran Transformación*. Ediciones de La Piqueta.
- Santos, M. (2004). *Por otra globalización: del pensamiento único a la conciencia universal*. Convenio Andrés Bello.
- Smith, N. (1979). Toward a Theory of Gentrification. A Back to the City Movement by Capital, not People, *Journal of the American Planning Association*, Núm. 45:4, pag. 538-548. Disponible a: <https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/01944367908977002>
- Solana, A. M; Ortiz, A; López-Gay, A. (2021). "Me están echando de mi casa": repercusiones personales y sociales de la inseguridad residencial en Barcelona. *Papers: revista de sociologia*, Vol. 106, Núm. 1, pàg. 139-162. Disponible a: <https://ddd.uab.cat/record/235523>
- Ticó, T. (2009). El nom dels carrers i la numeració de les cases. Disponible a: https://issuu.com/anycerda/docs/el_nom_dels_carrers
- Waitt, G. (2005). Doing Discourse Analysis. *Qualitative Research Methods in Human Geography*. Pàg. 163-191. Disponible a: <https://ro.uow.edu.au/scipapers/3936>

14.3. Fonts periodístiques

- Betevé. (19 de maig 2021). L'annexió de Sarrià a Barcelona. Disponible a: <https://beteve.cat/va-passar-aqui/sarria-barcelona-annexio/> (Consultat el 31/05/2022).
- Hernández, S. (19 d'abril 2021). Història dels sis municipis agregats a Barcelona el 1897. *Betevé*. Disponible a: <https://beteve.cat/va-passar-aqui/historia-municipis-agregats-barcelona-1897/> (Consultat el 31/05/2022)

- Jassé, A. Arilla, J. (2020). L'AMPA de l'Escola Flor de Maig reclama més manteniment i seguretat a la superilla. Disponible a:
<https://beteve.cat/societat/escola-flor-maig-reclama-seguretat-superilla/>
(Consultat el 09/06/2022)
- Mondelo, V. (03 de juliol 2007). Los micropisos se “afincan” en Barcelona. *El Mundo*. Disponible a:
<https://www.elmundo.es/elmundo/2007/07/03/suivienda/1183455358.html>
(Consultat el 31/05/2022)

15. Referències de la recerca d'hemeroteca

- Albalat, J.G. (29 de gener 2022). Foment alerta de que les 'superilles' de l'Eixample de Barcelona portaran a l'atur a 25.000 treballadors. *El Periódico*. Disponible a: <https://www.elperiodico.cat/ca/barcelona/20220129/foment-barcelona-superilles-ajuntament-13165114> (Consultat el 14/04/2022).
- Arderius, E. (Anfitriona) (11 de novembre 2020). Bàsics - La superilla de l'Eixample, a debat: favorables i contraris al pla. *Betevé*. Disponible a: <https://beteve.cat/basics/debat-superilla-eixample-barcelona-favorables-contraris/> (Consultat el 14/04/2022).
- Benvenuty, L; Montilla, R. (29 d'octubre 2021) La oposició carga contra la hoja de ruta de Colau. *La Vanguardia*. Disponible a: <https://www.lavanguardia.com/local/barcelona/20211029/7825527/oposicion-carga- hoja-ruta-colau.html> (Consultat el 13/04/2022).
- Betevé. (15 de novembre 2020). El PP reclama consultar els barcelonins sobre la “idoneïtat” d’una gran superilla a l’Eixample. Disponible a: <https://beteve.cat/politica/pp-reclama-consultar-barcelonins-superilla-eixample/> (Consultat el 12/04/2022).
- Betevé. (17 de febrer 2022). Ciutadans ataca Valents: “És un agrupament de trepes i trànsfugues”. Disponible a: <https://beteve.cat/basics/ciudadans-ataca-valents-partit-transfugues-trepes-ajuntament-barcelona/> (Consultat el 13/04/2022).
- Blanchar, C. (26 de març 2022). ERC salva a Colau ante el pleno de Barcelona por el veto a los coches contaminantes. *El País*. Disponible a: <https://elpais.com/espana/catalunya/2022-03-26/erc-salva-a-colau-ante-el-pleno-de-barcelona-por-el-veto-a-los-coches-contaminantes.html> (Consultat el 13/04/2022).
- Candidatura d’Unitat Popular (CUP). (24 de novembre 2016). Superilla: Reduir al trànsit privat però per a garantir les necessitats i els usos veïnals!. Disponible a: <http://santmarti.cup.cat/noticia/superilla-reduir-al-transit-privat-pero-garantir-les-necessitats-i-els-usos-veïnals> (Consultat l’11/04/2022).
- Candidatura d’Unitat Popular (CUP). (01 de juny 2017). La “Superilla” i la “participació veïnal” al Poblenou. Disponible a: <http://santmarti.cup.cat/noticia/la-superilla-i-la-participacio-veïnal-al-poblenou> (Consultat l’11/04/2022).
- Castán, P. (26 de juliol 2019) Los usos ociosos de la supermanzana dividen al vecindario en Sant Antoni. *El Periódico*. Disponible a: <https://www.elperiodico.com/es/barcelona/20190726/supermanzana-superilla-botellon-sant-antoni-mercado-reforma-urbanismo-picnic-bancos-7556672> (Consultat el 14/04/2022)

- Castán, P. (20 de juliol 2021). El comerç de Sant Antoni clama per millores a la superilla. *El Periódico*. Disponible a: <https://www.elperiodico.cat/ca/barcelona/20210720/comerc-sant-antoni-clama-millores-11926685> (Consultat el 13/04/2022).
- Catà, J. (21 de setembre 2016). Sanz ratifica la 'supermanzana' de Poblenou. *El País*. Disponible a: https://elpais.com/ccaa/2016/09/21/catalunya/1474480783_960501.html (Consultat l'11/04/2022).
- Congostrina, A. (23 de desembre 2021). Colau aprueba los presupuestos de Barcelona gracias al partido de Manuel Valls y la abstención de ERC. *El País*. Disponible a: <https://elpais.com/espana/catalunya/2021-12-23/colau-aprueba-los-presupuestos-de-barcelona-gracias-al-partido-de-manuel-valls-y-la-abstencion-de-erc.html> (Consultat el 31/05/2022)
- Decidim.Barcelona. (s.d.) *Superilla Barcelona a l'Eixample*. Disponible a: <https://www.decidim.barcelona/processes/SuperillaBarcelona/steps?locale=ca> (Consultat el 14/04/2022).
- El Periódico. (06 de juliol 2021). Janet Sanz a Acebillo: "El urbanismo no necesita recetas antiguas". Disponible a: <https://www.elperiodico.com/es/barcelona/20210706/janet-sanz-criticas-jose-acebillo-urbanismo-barcelona-11888081> (Consultat el 18/04/2022).
- El Periódico. (17 de març 2022). El PSC pide repensar la 'superilla' del Eixample de Barcelona antes de aplicar los cambios en Consell de Cent. Disponible a: <https://www.elperiodico.com/es/barcelona/20220217/psc-pide-repensar-superilla-eixample-13250708> (Consultat el 13/04/2022).
- Esquerra Republicana de Catalunya (ERC). (21 de setembre 2016). Jordi Coronas: 'Demaneu al Govern que tiri endavant les superilles i que ho faci bé'. Disponible a: <https://www.esquerrabcn.cat/noticia/8123/jordi-coronas-demanem-al-govern-que-tiri-endavant-les-superilles-i-que-ho-faci-be> (Consultat l'11/04/2022).
- Esquerra Republicana de Catalunya (ERC). (10 de maig 2017). Proposta d'ERC Poblenou-Besòs per a l'actual 'Superilla' del Poblenou. Disponible a: <https://www.esquerrabcn.cat/noticia/8459/proposta-derc-poblenou-besos-per-a-l-actual-superilla-del-poblenou> (Consultat l'11/04/2022).
- Esquerra Republicana de Catalunya (ERC). (09 de juny 2017). Intervenció d'ERC al plenari de Districte sobre la superilla del Poblenou. Disponible a: <https://www.esquerrabcn.cat/noticia/8506/intervencio-derc-al-plenari-de-districte-sobre-la-superilla-del-poblenou> (Consultat l'11/04/2022).
- Fem Sant Antoni. (09 de gener 2018). El nostre concepte de superilla. Disponible a: <https://femsantantoni.wordpress.com/2018/01/09/el-nostre-concepte-de-superilla/> (Consultat el 14/04/2022).

- Fem Sant Antoni. (02 d'octubre 2019). Ens estan fent fora de Sant Antoni!. Disponible a: <https://femsantantoni.wordpress.com/2019/10/02/ens-estan-fent-fora-de-sant-antoni/> (Consultat el 14/04/2022).
- Foment del Treball Nacional (29 de gener 2022). Foment demana a l'Ajuntament de Barcelona paraitzar el programa "superilla" i obrir un diàleg constructiu amb els agents econòmics. Disponible a: <https://www.foment.com/demana-ajuntament-barcelona-paraitzar-programa-superilla-obrir-dialeg-constructiu-agents-economics/> (Consultat el 14/04/2022).
- Junts. (16 d'abril 2021). Elsa Artadi alerta que la Superilla provocarà segregació i desigualtats entre carrers i veïns i exigeix a Colau i Collboni més rigor i qualitat. Disponible a: <https://junts.barcelona/noticies/elsa-artadi-alerta-que-la-superilla-provocara-segregacio-i-desigualtats-entre-carrers-i-veïns-i-exigeix-a-colau-i-collboni-mes-rigor-i-qualitat/> (Consultat el 12/04/2022).
- Junts. (07 d'octubre 2021). Elsa Artadi: "convido la gent de Barcelona a dir prou i a construir junts l'alternativa per recuperar la ciutat que estimem" Disponible a: <https://junts.barcelona/noticies/elsa-artadi-convido-la-gent-de-barcelona-a-dir-prou-i-a-construir-junts-lalternativa-per-recuperar-la-ciutat-que-estimem/> (Consultat el 12/04/2022)
- Junts. (11 de febrer 2022). Junts acusa el Govern Colau-Collboni de trencar els consensos establerts els darrers 40 anys en el desenvolupament urbà de Barcelona. Disponible a: <https://junts.barcelona/noticies/junts-acusa-el-govern-colau-collboni-de-trencar-els-consensos-establerts-els-darrers-40-anys-en-el-desenvolupament-urba-de-barcelona/> (Consultat el 12/04/2022)
- Llabina, N. (11 de març 2022) El PSC tem que la superilla de l'Eixample porti gentrificació i desigualtats entre carrers. *Betevé*. Disponible a: <https://beteve.cat/politica/psc-superilla-eixample-gentrificacio-desigualtats-carrers-oposicio/> (Consultat el 13/04/2022)
- López, L; Llabina, N. (28 d'agost 2021). Sant Antoni Comerç atribueix la davallada de vendes a la pandèmia i no a la superilla. *Betevé*. Disponible a: <https://beteve.cat/economia/sant-antoni-comerc-atribueix-davallada-vendes-pandemia-no-superilla/> (Consultat el 14/04/2022).
- Márquez, D. (15 de setembre 2021). Barcelona saca pecho con la actividad comercial de Sant Antoni. *El Periódico*. disponible a: <https://www.elperiodico.com/es/barcelona/20210915/supermanzana-sant-antoni-estudio-actividad-comercial-covid-12079694> (Consultat el 14/04/2022).
- Márquez, D. (02 de desembre 2021). El RACC avisa que el pla d'eixos verds de Barcelona portarà un caos circulatori. *El Periódico*. Disponible a: <https://www.elperiodico.cat/ca/barcelona/20211202/estudi-racc-sobre-increment-transit-implementacio-eixos-verds-barcelona-12935725> (Consultat el 14/04/2022).

- Martín, P. (11 de febrer 2021). Casi el 11% de las muertes en España están causadas por la contaminación. *El Periódico*. Disponible a: <https://www.elperiodico.com/es/medio-ambiente/20210211/muertes-espana-causadas-contaminacion-harvard-11512669> (Consultat el 12/04/2022).
- Oliver, L. (16 de novembre 2020). El pare de les superilles de Barcelona, sobre la de l'Eixample: “No té cap sentit”. *Betevé*. Disponible a: <https://beteve.cat/basics/superilla-eixample-no-te-sentit-salvador-rueda/> (Consultat el 18/04/2022).
- Palmer, J. (29 d'octubre 2021). L'oposició no li compra a Janet Sanz el Model Superilla. *El Nacional*. Disponible a: https://www.elnacional.cat/ca/barcelona/oposicio-no-compra-janet-sanz-model-superilla_663413_102.html (Consultat el 13/04/2022).
- Polo, J. (03 de setembre 2021). L'impacte de les superilles varia depenent del barri. *La Vanguardia*. Disponible a: <https://www.lavanguardia.com/encatala/20210903/7696864/1-impacte-les-superilles-varia-depenent-barri.html> (Consultat el 18/04/2022).
- Portella, N. (24 de novembre 2021). L'efecte rebot de les superilles de Colau: més contaminació al seu voltant. *El Nacional*. https://www.elnacional.cat/ca/societat/superilles-colau-insuficients-contaminacio-efecte-rebot_674012_102.html (Consultat el 18/04/2022).
- Ramírez, O. (17 de novembre 2020). Consulte alcaldesa, antes de tocar la trama Cerdà. *Populares Barcelona*. Disponible a: <https://www.ppbarcelona.org/partido-popular-de-barcelona-noticias/noticias-partido-popular-de-barcelona/consulte-alcaldesa,-antes-de-tocar-la-trama-cerd%C3%A0.html> (Consultat el 12/04/2022).
- Rodriguez, R. (03 de novembre 2021). L'ONU posa les superilles i els eixos verds de Barcelona com a exemple contra el canvi climàtic. *Betevé*. Disponible a: <https://beteve.cat/medi-ambient/onu-superilles-barcelona-exemple-contra-canvi-climatic/> (Consultat el 18/04/2022).

16. Annex - Entrevistes a col·lectius i qüestionaris a usuaris de la superilla

16.1. Entrevista 1 - Fem Sant Antoni

Nom:	Jesús Fabà Aniето	
Càrrec:	Militant de Fem Sant Antoni	
Dia de l'entrevista:	10-05-2022	
Lloc de l'entrevista:	Presencialment	

A l'any 2018, amb l'inici de la implantació de la superilla de Sant Antoni va publicar a la vostra pàgina web el següent: *“Però no podem ignorar que la proposta de millora al barri, que implica la Superilla i la rehabilitació del Mercat i entorns, du amagat el fantasma de la gentrificació, impulsada pels especuladors que en volen treure profit, i amb ella l'augment del preu dels lloguers i, fins i tot, la venda d'immobles sencers amb veïns encara dins els pisos. I el que abans semblava una cosa bona pel barri s'acaba convertint també en una amenaça per a persones i famílies...”*

A partir d'això, la meua pregunta era, si després de pràcticament quatre anys des d'aquesta afirmació, des del 2018, que era justament quan es començava a implantar la superilla, quin posicionament mereix la ja aplicada superilla al barri per part de Fem Sant Antoni, envers la seva afectació a l'habitatge?

Primerament, el que ens ha passat aquí al barri de Sant Antoni és semblant al que va passar en el seu dia al Born. Aleshores, aquí ens van venir dues obres essencials, que eren necessàries per el barri. Primerament va ser la renovació del Mercat de Sant Antoni, va ser un fet molt important a nivell de barri, i alhora al cap d'un temps va venir la creació de les superilles. Nosaltres com a col·lectiu, quatre anys abans, vam començar a tractar a nivell d'habitatge un increment que tenien els veïns del barri de Sant Antoni de lloguers. Ens vam trobar amb el tema de que vivim en un barri que casi el 45% és gent de renda antiga.

Aleshores, ens vam trobar de cop i volta que per la compra de varies finques al barri, totes aquestes eren fetes per part de fons d'inversió.

Aleshores nosaltres arrel d'això vam fer una campanya, que vam calcular que abans de dos anys d'inaugurar-se el Mercat de Sant Antoni, tocava renovar 3.500 contractes de lloguer al barri de Sant Antoni. Vam iniciar una campanya bestial a través de propaganda i bustiades a tot el barri. Això ens va incrementar la oferta de gent que necessitava consultar temes de contractacions, renovacions i alhora pujades de lloguer. Per dir-ho d'una manera, son danys col·laterals. Les renovacions tant del Mercat com de la superilla en part han sigut beneficioses pel barri, i per l'altre part ha sigut perjudicial arrel de que és el tema de l'habitatge. Ens trobem també amb uns lloguers que es van incrementar fins a un 60 o un 70%. No afectava només a la gent gran, sinó que va arribar a afectar fins i tot a les famílies. Això ha sigut com un globus que s'ha anat incrementant, a part del barri de Sant Antoni ha arribat a estendre's fins la zona de l'Esquerra de l'Eixample, Poble Sec... O sigui que poc a poc la bombolla immobiliària s'ha anat estenent arreu del nostre barri.

Actualment ens trobem amb el mateix tema o pitjor. Afortunadament, hem pogut aturar els processos de desnonaments arrel del tema COVID, però ens trobem que l'increment dels desnonaments arran de la renovació del Mercat de Sant Antoni és d'un 60 a un 70%. Això vol dir que arran de la rehabilitació s'ha produït una expulsió dels veïns, rehabilitacions de finques senceres i un increment de pisos turístics.

Llavors, quan has parlat d'aquest increment de lloguers, es pot relacionar directament amb la superilla? O potser estaria una mica camuflat en les dinàmiques de mercat que es veuen a la resta de la ciutat, on els lloguers s'incrementen d'una manera similar?

Tot ha tingut a veure. Abans de fer tota la renovació de la superilla i el mercat Sant Antoni, nosaltres vam començar a notar un nivell d'increment dels lloguers, igualment ha passat amb el comerç. No obstant, el que s'ha notat molt més ha sigut un cop inaugurat el Mercat de Sant Antoni i arrel de la superilla, Sant Antoni s'ha transformat en un barri de moda. No oblidem que això ha implicat un canvi de negocis o un increment de turisme, o sigui, que és el barri postmodern de Barcelona.

Doncs, si abans de la rehabilitació ja patíem l'increment de lloguers i també ens trobem amb l'increment de lloguers de negocis, ha sigut per nosaltres un canvi bestial a nivell de barri totalment.

I per concloure aquest bloc relacionat amb l'habitatge, has parlat de que s'han augmentat els desnonaments d'una manera molt important i per tant, entenc que això també implicaria una expulsió de aquestes veïnes a altres barris, ja que no es quedarien en el mateix barri, no?

Evidentment. Nosaltres, com a col·lectiu portem des de 2015. Inicialment amb la problemàtica del lloguer sí que tenien aquesta opció famílies o gent d'anar a viure a altres barris de Barcelona. Actualment la problemàtica de l'habitatge és a nivell de tot Barcelona. Ens hem trobat que normalment famílies habitants del barri de Sant Antoni, poden trobar una vivenda assequible, però no a les rodalies de Barcelona sino bastant més lluny de la zona metropolitana de Barcelona.

També a l'any 2017, vau publicar l'anomenat com “mapa de la vergonya”, que va tenir el seu petit ressò, on es recollien els diferents pisos turístics que es podien identificar el barri a partir de dades del portal Inside Airbnb. De totes maneres, aquest mapa està en un context previ a la superilla. Per tant, em preguntava de quina manera ha evolucionat aquesta turistificació que ja es manifestava de manera prèvia a la superilla, i si la seva evolució fins l'actualitat pot relacionar-se d'alguna manera amb la implantació d'aquesta superilla.

Nosaltres el seu dia vam fer el mapeig per detectar els pisos turístics ubicats al barri Sant Antoni. Ens vam trobar que, per part de l'administració, només hi havien tres inspectors de zona per revisar el tema dels pisos turístics. Segons el càlcul que tenim fet actualment des del mapeig fins al dia d'avui, els pisos turístics del barri Sant Antoni s'han incrementat més d'un 60%. Això, degut a la compra de finques i alhora la pujada de lloguers, pensa que normalment un lloguer assequible abans de la gentrificació era d'uns 500 - 600€, i ara per un pis turístic, s'arriben a pagar de 900 a 1.600€.

El que ha passat és que la manera d'incrementar els lloguers ha canviat oficialment el barri de Sant Antoni. Evidentment el model de veïns ha canviat molt, ens trobem des de

gent que ve a treballar per una temporada a Barcelona i pocs tenen uns salaris molt assequibles, i ens trobem gent que està pagant uns lloguers de 1.200 a 1.500€ mensuals. Però fins i tot ara hem detectat pisos d'Airbnb que estan de lloguer per setmanes.

No obstant, també amb l'administració, hem tingut la sort que han creat el PEUAT. Va ser la creació de l'Ajuntament de Barcelona per aturar l'increment dels pisos turístics i mirar-los de regularitzar.

Nosaltres particularment, des del col·lectiu de Fem Sant Antoni sí que van iniciar una campanya, arran de la situació a la que estàvem molts ciutadans del barri on a les mateixes finques s'ubicaven pisos turístics il·legals. Aleshores arrel d'això, ens vam posar en contacte amb l'administració, i vam mirar de crear un canal de comunicació entre els veïns i l'Ajuntament de Barcelona per a denunciar o alhora saber si tenien llicència o no. Però vaja, l'increment és efectiu dia a dia.

La modificació del teixit comercial del barri ha patit canvis aquests últims anys amb una conversió evident cap a locals gastronòmics i de restauració. Un exemple és el carrer Parlament on a l'any 2017 ja va denunciar l'existència de 46 bars i restaurants al llarg de només tres illes de cases. Des de l'any 2018, i coincidint amb la implantació de la superilla, de quina manera ha evolucionat aquesta situació? Quin paper ha jugat la superilla en aquest cas? Quina afectació ha tingut cap el comerç de proximitat?

Degut a la renovació i el canvi, que ha sigut bestial a nivell de barri amb la superilla i alhora el Mercat de Sant Antoni, sí que ha hagut una afectació al comerç de proximitat, ja que aquí que tenim el carrer Parlament, s'ha perdut el que era el comerç de tota la vida. Ens hem trobat que molts locals, alhora que han pujat els lloguers als propietaris, s'han transformat en ubicacions de restaurants i de bars. En canvi, el pas compensatori és que el barri compta amb una xarxa comercial molt important.

Sí que hem mirat a nivell de diversos dels col·lectius, de voler conservar el que és el típic comerç de barri. Alhora també va passar quan es van trobar amb la renovació del mercat de Sant Antoni.

Evidentment, has de fer un procés participatiu. Nosaltres arreu de totes les entitats demanàvem sobretot la renovació del mercat, que era una obra molt complexa, que es pogués seguir conservant el que havia sigut la parada del mercat de tota la vida. En un inici sí que hi havia la intenció, per exemple, de voler posar sis llocs de degustació com al Mercat de la Boqueria. Parlant amb l'Associació de Veïns o el comerç, gràcies a Déu, es van posar només dos llocs de degustació al Mercat de Sant Antoni.

També ens vam assabentar que hi havia la pretensió de posar una parada de bus turístic darrere el Mercat de Sant Antoni. Una vegada més, tots els col·lectius del comerç i col·lectius del barri de Sant Antoni ens vam posar a treballar sobre l'assumpte amb l'Ajuntament de Barcelona i per això no es va seguir amb el tema.

Nosaltres a nivell de barri hem promogut sempre l'acord de totes les entitats, respecte la renovació del barri, la transformació de la superilla... Però, alhora tampoc hem volgut perdre tota l'essència del barri. Pensa que és un barri de molts anys, és un barri molt característic i no és que estiguéssim en contra de la reforma i la renovació del barri, però sí que sempre hem procurat guardar l'essència de barri. Vulguis o no, en part ho hem aconseguit, que és l'important.

També els últims mesos han aparegut manifestacions, per exemple amb Foment del Treball, en relació a la Superilla Barcelona que defensaven que la implementació de projectes com el que hem vist aquí a Sant Antoni, al Poblenou o

altres superilles a Barcelona, tindrien un impacte negatiu sobre el comerç del barri. També altres associacions del barri, com els Encants del Mercat de Sant Antoni conjuntament amb Som Sant Antoni, van dur a terme un estudi que plantejava també un descontentament dels comerciants del barri, tot i que tampoc van mostrar en cap moment de quina manera s'havia efectuat aquest estudi.

Quina opinió us mereix aquest tipus d'estudis o aquest tipus de manifestacions d'altres col·lectius que defensen maneres diferents a la vostra de descriure la realitat actual del barri?

Al tema de les superilles sempre ha hagut veus a tots tipus, discordants i alhora positives. Nosaltres de cara als comerciants entenem la seva postura. És un comerç de proximitat. Llavors, allò que diuen que si la gent no em ve a comprar amb el cotxe, i deixa d'haver un pàrquing, em deixaran de venir comprar...

Avia'm, hi ha uns fets i uns estudis realitzats, com els de l'Ajuntament de Barcelona, que indiquen que no és així. Això ha suposat un desplaçament de part del trànsit i alhora guanyar una zona peatonal. Aleshores arrel d'això es promocionen de cara a l'administració i de cara al veïnat, primerament amb unes campanyes comercials, tant a l'estiu com a l'hivern.

Si es guanya una zona peatonal és molt important, tant pel Mercat com per els eixos comercials de Barcelona.

Estudis reals ho admeten, ens mostren també el que és la zona de la carretera de Sants, ja que ara estan fent peatonal cada cap de setmana i la veritat és que és un èxit. Sabem que normalment costa canviar les mesures i les maneres de fer, però no hem d'oblidar que primerament amb la creació de la superilla guanyem un estat de bé social, una qualitat de l'aire i alhora deixem de tenir un increment de trànsit.

També és veritat que en el seu inici, quan es va crear la superilla del Poblenou, va haver multitud de divergències. També era un barri que tota la vida havia tingut unes costums, passaven una sèrie de transports i tenia una funcionalitat. Però clar, aquest barri ha deixat de ser un barri industrial i ens hem trobat que ara és un barri on hi ha vivendes i és un barri per viure i per conviure. Doncs el mateix ha passat amb el barri de Sant Antoni.

Sé que el canvi va ser molt dràstic, ara ens vam trobar amb el mercat de Sant Antoni i a la llarga la creació de la superilla, però vaja, els estudis ho demostren i si mirem tots els estudis realitzats a totes les ciutats europees, considerant que el barri de Sant Antoni és molt pròxim al centre de Barcelona, el futur és que ha de ser peatonal, o sigui tant a la nostra generació com les generacions que vindran. És el fet.

Per tancar aquests 3 blocs que hem vist, d'habitatge, turisme i comerç, m'has afirmat que sí que s'han vist aquests impactes al barri, per tant em preguntava si aquests impactes s'han vist d'una manera més important als carrers on està present la superilla o, per el contrari, ha sigut un fenomen que es presenta homogeniament al barri?

Ha sigut un canvi dràstic el barri. Sí que és veritat, no ens enganyem que Barcelona és una ciutat molt saturada del trànsit, evidentment. Però si les coses es fan amb ordre i planificació, tot és possible.

També és veritat a l'hora de valorar que arreu de la superilla els carrers que estan pròxims a la superilla s'ha incrementat el trànsit.

Però, un cop especificant una zona, has de mirar que l'altre no quedi perjudicada, si es destinen horaris comercials, horaris de càrrega i descàrrega i tot amb ordre... Són

costums que dia a dia costen d'administrar, però jo crec que amb el temps, si tots posem el nostre granet de sorra, els avantatges són súper positius.

Tornem a dir, guanyes en qualitat de vida, qualitat de l'aire, guanyes espais pels nanos... Penseu que arreu de la dues superilles del barri Sant Antoni hem guanyat 24.000 metres quadrats sense trànsit. És una millora, ja que a la raó de la superilla tenim 3 escoles de nanos. És un *modus operandi* súper positiu a nivell de barri.

Sí que sempre hi han danys col·laterals, però vaja, jo crec que és super positiu. De fet ara està planificada la tercera part de la superilla, que és la part alta de San Antoni, la zona de Gran Via amb Borrell, que és un futur projecte. Ens tornem a trobar els mateixos temes, tema de d'increment de lloguers... Però de totes les problemàtiques se n'aprèn, i sabem que les coses n'hi han de diferents maneres. Però hem de mirar cap al futur i els beneficis guanyen més que els perjudicis.

Considerant que la superilla ha implicat un canvi urbanístic immens al barri, la majoria de nous espais podrien ser definits com places dures, en contraposició a les places toves que realment caracteritzarien els espais verds. Des de Fem Sant Antoni, tot i que ja has explicat que ho considereu un canvi positiu, de quina manera interpreteu els nous espais públics que s'han generat? Veieu suficient els canvis que s'han fet o creieu que s'ha d'anar encara més enllà en la transformació d'aquestes places i carrers?

Nosaltres de cara a l'Administració amb tots els col·lectius del barri de Sant Antoni, sempre hem tingut nivells de participació. Això vol dir que s'ha canalitzat una participació per els veïns i els implicats. Un cop fet el Mercat de Sant Antoni, vam fer una consulta, ja que era una renovació i una obra dràstica i molt complicada, que va ser molt positiva.

O sigui, primer vam tenir un procés participatiu a nivell de la creació de la superilla, després el funcionament i el destinament dels usos, i després el manteniment.

El que ha sigut el més important és que junt amb l'administració, la consulta amb els veïns i la utilitat dels espais verds no s'han aturat. Com he dit abans de tot se n'aprèn. Ara anirem per la tercera fase de la superilla, a la zona de Gran Via.

Arran d'això, sempre poden haver-hi unes modificacions del projecte. Ara actualment tenim un tercer projecte molt ambiciós dins del barri que és la Ronda de Sant Antoni, que es va presentar un projecte al 2018 que va quedar sobre la taula i ara estem amb una renovació dràstica, que per nosaltres seria un punt molt important per a continuar l'eix verd de barri, que demanem que sigui tan de pujada com de baixada peatonal. És un projecte complex, ja que és canalitzar i crear un gran eix verd dins del barri de Sant Antoni

Com he dit abans, sempre tenint en compte de cara al comerç, els efectes que poden sorgir cap el trànsit i modificant i avaluant tots els avantatges i desavantatges que poden produir-se al barri.

Tampoc oblidem amb el tema de la Ronda de Sant Antoni, igualment, com ens ha passat amb les superilles, el tema de la gentrificació, els lloguers... Però, com he dit abans de tot se n'aprèn i entre tots pot arribar el tema a bon port.

Llavors, has explicat prèviament que l'objectiu és que Sant Antoni sigui un espai completament peatonal, és a dir, a dècades vista, es visualitza com una realitat que la totalitat del barri pugui ser una zona completament pacificada i destinada als veïns del barri?

Sí, evidentment. De cara al barri, és guanyar qualitat de vida, tant ara per nosaltres, com per a les generacions caminant darrere.

D'acord que vivíem una generació que contínuament estava produint canvis, evidentment sense deixar ningú pel camí. No oblidem el gran tema que és el comerç, no oblidem que les vendes i la cara al comerç han canviat molt les coses, les compres per internet... Per això hem de procurar que no quedi ningú per el camí. Tampoc deixar de costat el veïnat, aprofitar aquestes zones, amb la participació de les escoles, i fer activitats escolars, a nivell de barri... O sigui que hi hagi alhora una participació del veïnat amb l'espai, és importantíssim.

Una part d'aquest TFG també ha consistit en analitzar els diferents posicionaments que han tingut els actors polítics de la ciutat, tant partits com comunitats del barri. Quina opinió us mereix la participació dels diferents actors i partits polítics envers l'aplicació de la superilla?

Nosaltres com a col·lectiu de Fem Sant Antoni hem tingut sempre una connexió directa amb l'Ajuntament de Barcelona a nivell de districte. Aleshores hem demanat amb els col·lectius del barri que se'ns escolti a nivell d'entitats i sobretot, fer processos de participació a nivell d'entitats de barri i de veïnat.

Jo crec que ha sigut un pas important tant pels medis polítics com a nivell de barri. Sobretot, ens han escoltat hem tingut múltiples reunions en tots els aspectes, avantatges, desavantatges... Igual que un cop realitzades les obres hem tingut un seguiment sobre les seves conseqüències. Jo crec que això ha sigut vital.

Com nosaltres diem amb totes les entitats de Sant Antoni, ells fan política, que està molt bé, però nosaltres fem política de carrer, i alhora política de barri. Les entitats coneixem els problemes del dia a dia que es troba el veïnat, el comerç o les entitats, i això és important. Crec que bàsicament és molt important també tenir una connexió constant amb l'administració.

Davant la situació de la pandèmia de la COVID-19, creieu que ha afectat d'alguna manera a les problemàtiques d'habitatge, turisme i comerç que va provocar la implantació de la superilla?

Arrel del tema de la pandèmia sí que va haver un aturada total, no només a nivell de barri, sinó que va ser una aturada general. Llavors en el tema de l'habitatge, sí que ens vam trobar arrel d'això que malauradament teníem previstos molts desnonaments, moltes problemàtiques. Però Fem Sant Antoni, amb altres col·lectius d'habitatge i alhora també treballant juntament amb el Sindicat de Llogateres, sí que vam aconseguir per part de l'Administració crear una situació d'aturada. Amb això vam aconseguir primer una pròrroga de 6 mesos i després es va aprovar per 6 mesos més. Per tant, amb el tema COVID, per les famílies que estaven sent afectades d'un procés d'un desnonament, en part quedava aturat.

Ens vam trobar també per part de l'administració en una situació que no ens havíem trobat mai. Ens vam trobar serveis socials súper saturat, el CAP de Manso... Va ser una aturada total de funcionalitat del barri.

Ens vam posar les piles amb tots els col·lectius del barri de Sant Antoni. Nosaltres participem a una ONG que tenim al barri i vam donar junt amb totes les entitats del barri, una continuïtat i un servei a la gent necessitada. *(ONG De veí a veí)*

Vam crear una xarxa comunitària junt amb el comerç, el Mercat i la ONG que tocava diversos vincles. Primer tocava amb la gent que tenia problemes d'habitatge, la gent que tenia problemes per menester menjar... Per exemple, no oblidem que vivim un 60% de

gent gran al barri, per tant es duia personalment la compra que feien del mercat a casa. O sigui que vam fer arran d'això una taula comunitària amb totes les entitats del barri que va ser molt important i alhora ens vam ajudar entre tots i crec que això va ser un punt positiu que encara ens va reforçar més a nivell de barri. De fet, un cop passat el tema del COVID hem continuat treballant amb la taula comunitària i arrel d'això ara estem treballant a nivell d'escoles o famílies que es troben en processos de desnonament i és un treball que s'ha anat incrementant amb totes les entitats del barri.

Ahir, dia 9 de maig, va realitzar un acte a la llosa de la Ronda de Sant Antoni amb la Xarxa Veïnal del Raval per a reivindicar aquest carrer per a les veïnes d'aquests dos barris, defensant que s'ha de consolidar com un espai de cohesió entre Sant Antoni i el Raval, i en cap cas com una frontera com havia sigut històricament amb la trama urbana plantejada a l'Eixample.

Creieu que aquesta concepció de cohesió entre barris es podria implantar a altres fronteres de Sant Antoni, com el Paral·lel o la Gran Via en un futur?

Per nosaltres és una oportunitat única, a part de la pacificació, és un projecte molt important a nivell de barris. Per nosaltres és una gran oportunitat per obrir les portes i fronteres al que és la zona del Raval, que no segueixi sent considerat com un gueto. De fet, l'aprofitament de la Ronda de Sant Antoni pot comportar moltes coses, tant a nivell social per la gent de Sant Antoni com la gent del Raval, i obrir unes portes i unes connexions, per fer intercanvis culturals, activitats culturals, sociològiques... Pot ser un pas molt important per a que no segueixi quedant tancat el Raval com un gueto.

Sí que en part ho hem volgut fer i ho hem fet amb la zona del Paral·lel. Amb el barri del Poble-sec hem compartit i estem compartint moltes activitats tant sociològiques com culturals. Però el que trobem molt important ara és l'oportunitat del Raval.

Sí que tenim varies veus discordants, tenim eleccions pròximes, però jo crec que com tot el que hem fet a nivell de barri, seure a una taula tant les entitats del Raval com nosaltres i dissenyar el projecte és de vital importància. Seria evidentment, una continuació de l'eix verd que ja tenim implementat al barri Sant Antoni, sense oblidar que el Raval pateix d'una absència de zones verdes.

Per tant, amb aquesta connectivitat del Raval amb Sant Antoni, creieu que es podria fins i tot agafar l'empenta d'aquesta ronda de Sant Antoni i continuar la pacificació també a la zona de Ronda Sant Pau?

Ens agradaria. Tampoc hem d'oblidar el tema del trànsit, però no desconfiem i tampoc diem que no. Jo crec que el canvi de la ciutat, no només a Sant Antoni, sinó a nivell de barris, s'haurà d'anar incrementant el tema i anar canviant el projecte.

La vida va canviant a nivell de comerç, a nivell de barri... Per tant, entre tots poc a poc podem aconseguir una qualitat de vida per tothom al barri.

Quines perspectives de futur visualitzeu amb la continuïtat de la superilla?

Nosaltres estem esperançats i evidentment ho volem a llarg termini i sempre modificant el projecte. Evidentment la vida va canviant, les coses van canviant, els veïns del barri també van canviant i arrel d'això tenim els col·lectius del barri, activitats, projectes i futur, si tots anem a una, es poden fer milers d'activitats i alhora no oblidar guanyar la qualitat de vida. Això és essencial. Sabent que tot s'anirà modificant i alhora corregint els defectes i els desperfectes que passen. Però vaja, confiem i sabem que és el futur i volem un barri per viure millor.

16.2. Entrevista 2 - Sant Antoni Comerç

Nom:	Jordi Arias Pérez
Càrrec:	President de Sant Antoni Comerç i comerciant del barri.
Dia de l'entrevista:	25-05-2022
Lloc de l'entrevista:	Presencialment

Per iniciar l'entrevista, quina valoració fa Sant Antoni Comerç de la superilla d'una manera general?

En general, la valoració és positiva. Després ja entrem en particularitats i problemàtiques.

L'associació és molt àmplia, som 170 botigues, més el mercat, som molt grans. Llavors, opinions, problemàtiques i casuístiques personals és molt divers. És a dir, podem tenir tantes opinions com socis tenim. Però en general, nosaltres la lectura que fem és positiva.

Ha existit un augment dels preus dels locals comercials al barri a partir de la implantació de la superilla de Sant Antoni? Existia prèviament aquest augment?

El tema dels preus dels lloguers i les pujades ja van ser abans de la implementació de la superilla perquè al barri, farà 10-12 anys que tinc la botiga, va tenir un boom, sobretot a partir del carrer Parlament, d'un barri *hipster*, va haver com una revolució al barri, a partir d'obrir diferents cafeteries que van començar a portar un públic de gent molt concreta. Llavors això va revitalitzar el barri, és a dir, va haver una renovació. Però això també va provocar una pujada dels preus dels lloguers comercials.

I després amb la superilla que va lligada amb la reobertura del mercat, que va ser tot al 2018 quan es va finalitzar el mercat, les obres aquestes faraòniques, i es va obrir la superilla. Tot va ser com un esclat de vida que es va veure reflectit en els preus dels lloguers

Quins canvis s'han identificat al comerç de proximitat amb la superilla quan parlem només de les botigues i la venda al detall?

Han tancat botigues de tota la vida, de gent que portava molts anys perquè s'han jubilat, o per el que sigui han tancat, i ha arribat gent jove, molts artesans, és a dir, potser com passava Gràcia, doncs ha hagut aquí un creixement.

I després també han arribat botigues de marca, de disseny i coses així, no tant de barri, per exemple Brava o Baobag, que són marques importants. Van arribar al barri i això no hagués passat si no hagués estat per la superilla.

Llavors és evident que la implantació de la superilla ha produït canvis sobre aquest tipus de comerç.

Has parlat del cas del carrer Parlament amb aquestes reobertures de nous locals de restauració. També Fem Sant Antoni a l'any 2017 ja va denunciar la conversió que estava experimentant al barri cap a un sector comercial centrat en locals de restauració. De quina manera s'ha produït aquesta situació a partir de la implantació de la superilla?

Es va aprovar un pla d'usos, que ha regulat el tema de la de les llicències de l'hostaleria. Però sí que és veritat que moltes botigues s'han transformat en bars i restaurants, sobretot a la zona del carrer Parlament.

L'hostaleria és veritat que atrau molta gent, que atrau visitants, que les botigues també de retruc es veuen beneficiades. Però s'ha de trobar equilibri. Això sí, ho ha de regular l'Ajuntament i s'ha regulat.

Ara crec que s'està intentant fer un pla d'usos encara més restrictiu. Aquí a Sant Antoni no es poden obrir més bars i restaurants, és el que hi ha.

Sí que és veritat que potser s'han obert masses i han desaparegut botigues. Llavors és important trobar l'equilibri entre les dues coses.

Llavors ara mateix existeix aquest equilibri?

Jo crec que ara mateix sí que hi ha un equilibri. Sí que potser al carrer Parlament hi ha molts bars, jo tinc la botiga al carrer Parlament, i els dissabtes el carrer Parlament està a tope perquè la gent va a fer el vermut, però hi ha un retruc i beneficia.

Però el barri en general té un teixit comercial molt ampli, és molt potent i també es va veure amb la pandèmia. Aquí a Sant Antoni sí que va haver botigues que ho van passar molt malament, però el suport veïnal també ha estat molt fort.

Arran de la implantació de la superilla s'ha identificat una modificació del perfil de consumidors al barri? I dels comerciants?

Potser sí que és veritat que amb el boom que ha hagut al barri hi ha més turistes estrangers que arriben, molta gent de fora que s'instal·la al barri, és a dir, gent d'Itàlia, França, Alemanya... S'ha aconseguit que sigui un pol d'atracció, perquè si el barri és maco, el barri és agradable, doncs és normal que la gent vulgui instal·lar-se. Després la gent de la resta de ciutat ve més a comprar, això també és veritat. Amb la reinauguració del mercat va haver un boom de vendes, molta gent era de fora, de la resta de la ciutat que venia a comprar al barri, però també de fora de Barcelona.

Els canvis generats per la superilla cap el comerç s'han vist només en aquells carrers on han existit actuacions urbanístiques o s'han pogut veure a tot el barri?

No s'ha notat, s'ha quedat molt centricat a la zona de la superilla.

Hi ha queixes veïnals i queixes comercials de que s'ha centrat tot a la superilla i al voltant del mercat i la resta del barri ha quedat una mica abandonat. S'ha quedat com una illa, la superilla.

És que és superilla i mercat, el mercat és un pol d'atracció. Evidentment, tu quan vols obrir una botiga, no obriràs a la Ronda Sant Antoni.

Llavors què prefereixes? Doncs muntar-la al carrer Parlament, al carrer Borrell, al carrer Tamarit o al carrer Manso.

Recentment, diferents actors (La patronal comercial Barcelona Oberta (Encants de Sant Antoni i Som Sant Antoni) + Foment) han dut a terme estudis i posicionaments contraris al projecte de les superilles, argumentant que eren actuacions que afectaven negativament als comerciants del barri. Què opineu d'aquestes afirmacions?

Nosaltres totes les opinions que vinguin de gent que treballen al comerç, que viu a Sant Antoni, que té botiga a Sant Antoni, les respecto, les valoro i les tinc en compte. L'únic que s'hauria de veure amb detall aquesta enquesta que van fer. Quanta gent va respondre, qui va respondre, quines preguntes es feien?

Crec que sobretot va respondre gent dels Encants, de les parades i no botiguers a fora, molt poques respostes va haver-hi.

Nosaltres, des de fa molts anys es fa un control de visitants, un flux de visitants al barri. Nosaltres tenim repartits pel barri diferents comptadors que et detecta amb el WiFi del telèfon, llavors saps si ets veí si vens de fora, etc.

Llavors, amb la implementació de la superilla i la inauguració del mercat, es va augmentar molt el número de visitants i la gent que va venir al barri.

Nosaltres aquí no podem entrar si compren o no compren, però que arriba molta més gent sí, i això és un fet objectiu que es quantifica.

Després l'Ajuntament presenta un estudi, que és el número de transaccions que es fan amb els TPV, que és pagar amb targeta de crèdit. A la zona de la superilla és superior el número de transaccions que a altres punts de la ciutat o que al mateix barri de Sant Antoni.

És el que t'he dit al principi, que tu, perquè tens una botiga en concret, diguis que perjudica ho veig bé. Però si estàs representant una entitat, no pots posar la teva opinió com una opinió general. Tu representes un col·lectiu. Jo crec que aquí ha passat això.

T'ho dic amb franquesa ara, jo crec que també aquí hi ha interessos polítics darrere. Amb el tema de la superilla, claríssim.

Aquests discursos anteriors també afirmen que el paper que té el transport privat a les ciutats és beneficiós per el comerç. És d'aquesta manera realment?

Per una persona que viu al barri és molt millor viure a un barri al que pots caminar tranquil·lament. A més, Sant Antoni és un barri que no hi ha espais verds, és l'Eixample de la ciutat, està massificadíssim. Llavors la cruïlla de Parlament, amb Borrell, per exemple, és una meravella. Que poden haver evidentment problemes, però en general, jo em paro allà, faig un cafè, veus a gent llegint, jugant a escacs... Això és una meravella per a un barri. Aquest espai està guanyat al cotxe, jo crec que això ningú no ho pot discutir.

Després, arribar al barri és molt fàcil, hi ha transport públic, en bicicleta... Jo no visc al barri i vens molt fàcilment.

Evidentment jo tinc clients que es queixen: "Aquí és impossible aparcar", però és que potser hem de canviar la mentalitat i no has de venir amb cotxe, tots com a ciutadans

hem de fer el canvi de xip. Jo crec que és millor una ciutat sense cotxes i és millor pel comerç.

L'antic president, el Vicenç Gasca que va estar 25 anys al càrrec, va dir una frase que m'agrada molt: "Vam passar d'un barri en blanc i negre a un barri en color". I és veritat, va haver un canvi brutal al barri, això ho pot discutir ningú.

Segons les ulleres d'un comerciant, quin seria el millor tipus d'espai públic per el comerç? L'actual superilla seria suficient?

Els comerciants sempre et diran que és bo que hi hagi espais pacificats, però potser prefereixen que hi hagi almenys un carril de circulació. Però bueno, la superilla ja ho té, poden passar els cotxes. Amb aquesta barreja d'espais pacificats, espais per la gent i que pugui haver una càrrega i descàrrega, a vegades tenim molts problemes amb el teu client que en un moment determinat pugui passar per davant amb cotxe, el pugui deixar un moment i agafar algo. Per tant, en general per els comerciants és l'espai ideal el que ja seria la superilla, perquè ja pot passar el cotxe.

L'únic que dins de la superilla, i això ho hem dit moltes vegades, falta que estigui una mica endreçada. Perquè ara mateix és un espai en què es pot fer tot, tothom pot passar per allà, cotxes, bicis en les dues direccions, els cotxes no ho entenen... Després a Parlament hi ha un troç de carril bici que es posa entre els contenidors.

Ara hi ha un caos, que reclamem que es pot millorar. És a dir, la superilla de Sant Antoni té millores que es poden fer.

La turistificació dels últims anys ha fet canviar el tipus de teixit comercial del barri?

No. El turisme al barri n'hi ha, és important, però no és una cosa massificada, i a més el turisme que ve a Sant Antoni és bastant familiar, bastant tranquil, parelles...

I quan s'ha intentat obrir alguna cosa, ha hagut molta polèmica, perquè va obrir una botiga de souvenirs davant del mercat, i va acabar tancant. És a dir, ni el mercat ha evolucionat cap a una Boqueria, ni crec que ningú obri un negoci a Sant Antoni pensant en el turisme.

Quines perspectives de futur teniu envers la superilla i el comerç al barri?

El model superilla, nosaltres el defensem i creiem que és bo pel comerç. Llavors sí que es necessiten millores a la superilla, en el concepte superilla. Després millores de neteja, millores de seguretat, millores de civisme. I necessitem també que la gent sigui més cívica amb l'espai públic. Això li reclamem als veïns. Fem també campanyes de civisme perquè falta civisme i respecte pels veïns.

Jo vull ser positiu, i pensar que les coses aniran bé i que Sant Antoni és un barri fort. I que si es fan aquestes millores, jo crec que en definitiva beneficiarà el comerç.

Llavors la perspectiva és completament positiva.

Vull ser positiu. El comerç d'avui en dia ho té molt complicat, però si les botigues que han sobreviscut a la COVID encara seguim, jo crec que almenys 10 anys més de vida tenim, després veurem.

16.3. Qüestionaris a usuaris de la superilla

Usuari 1:

Ets resident de Sant Antoni?

Del Pueblo Seco, aquí en el Paralelo.

Quin ús fas normalment de la superilla?

Normalmente siempre vengo a pasar un rato, sentarme, leer las noticias. La verdad que está muy bien porque es un sitio donde se puede andar, viene bien para descansar un poco.

Les principals motivacions que et porten a fer ús d'aquest espai són les que ja has esmentat no?

Sí, la verdad es que está todo muy bien colocado, muy bien puesto. No solamente por mí, lo digo por gente mucho más mayor que viene aquí, se sientan al sol... Yo lo veo correcto, lo veo bien.

Cada quant de temps vens?

Con asiduidad, porque ahora no estoy trabajando y lógicamente tengo mucho tiempo libre y entonces aprovecho para sentarme y descansar.

De quina manera has vingut al barri?

Caminando, yo vivo aquí cerca y siempre paso por aquí.

Abans de la superilla venies igualment a Sant Antoni?

Yo es que llevo poco tiempo aquí ahora. Yo soy de aquí, pero hace mucho tiempo me fui a Málaga y ahora he vuelto.

Compres més als comerços de la superilla que als d'altres carrers?

Sí, aquí es normal comprar, hay mucha variedad para comprar. La verdad que está muy bien.

Si has d'anar a algun bar o restaurant prefereixes un que estigui situat dins de la superilla?

La verdad es que yo a restaurantes voy poco.

Quines parts positives i negatives veus de la superilla? De quina manera la milloraries?

El problema no es mejorar, el problema es que la gente tiene que ser un poco más cívica. Ya que por ejemplo la suciedad que hay en el suelo, a la gente le importa más bien poco la limpieza de la ciudad. Y a mi me resulta molesto, porque hay que tener un mínimo de respeto hacia los demás.

Usuària 2:

Ets resident de Sant Antoni?

No, i tampoc sóc resident de Barcelona.

Quin ús fas normalment de la superilla?

Normalment de pas, i de tant en tant per esperar algú.

Quines són les principals motivacions que et porten a fer ús d'aquest espai i quins aspectes són els que més t'atrauen?

Suposo que el que no hi hagi trànsit i per tant és agradable dins de la ciutat un espai sense trànsit. I també que hi ha vida i fa més bonic el barri.

Cada quant de temps vens?

He passat varies vegades per aquí, també per les superilles del Poblenou i això. Sí, passo de tant en tant per aquí

De quina manera has vingut al barri?

He vingut en tren fins a Barcelona i aquí caminant.

Abans de la superilla venies igualment a Sant Antoni?

Crec que vinc igual, però ara és més agradable estar per aquí.

En aquest cas, quins aspectes creus que han canviat més d'aquest espai?

Suposo que l'ambient al barri canvia perquè el no haver trànsit constant i haver més moviment dels veïns i això, és més agradable.

Compres més als comerços de la superilla que als d'altres carrers?

M'és indiferent. Si vinc per aquí per comprar alguna cosa sempre he vingut expressament. Per tant per mi no ha canviat gaire.

Si has d'anar a algun bar o restaurant prefereixes un que estigui situat dins de la superilla?

Sí, perquè a vegades quan estàs a una terrassa tens els cotxes passant constantment i no és gaire agradable. Així que s'agraeix una mica que estiguis en exterior però que no t'hagis de menjar tot el fum.

Quines parts positives i negatives veus de la superilla? De quina manera la milloraries?

Crec que no la milloraria de cap manera. Ara mateix no se m'acut cap millora.

Usuària 3:

Ets resident de Sant Antoni?

No exactament, yo vivo en Poble-sec.

Quin ús fas normalment de la superilla?

Suelo venir aquí a quedarme un ratito, porque este barrio está mejor que donde yo vivo. Donde yo vivo, no es que haya muchos “manguis”, pero esto está un poquito más despejado.

Quines són les principals motivacions que et porten a fer ús d'aquest espai?

A mí me gusta todo esto de aquí peatonal. Lo que veo que no lo han dejado muy bien es donde la Ronda Sant Antoni hacia arriba. Han hecho una rambla un poco de estar por casa, sinceramente, muy fea. Y pienso que se podrían gastar un poco más de dinero en esa rambla.

Cada quant de temps vens i de quina manera has vingut al barri?

Suelo venir siempre que puedo, casi cada día. Sabes que pasa? Tengo los huesos muy mal, entonces si tengo ganas vengo casi cada dia, y si no pues a veces cojo el autobús este del *barri*, que para en la calle Manso. Porque es agradable todo esto de aquí. Si me encuentro bien de los huesos vengo caminando.

Abans de la superilla venies igualment a Sant Antoni?

Bueno, es que es mi mercado, sí que venía. Lo que pasa que no venía tan a menudo, porque la obra esta ha durado más que la Sagrada Familia, entonces venía cuando iba a comprar.

En aquest cas, quins aspectes creus que han canviat més d'aquest espai?

Ha cambiado mucho el personal que viene. Antes claro, era un mercado que estaba en la Ronda de Sant Antoni. Y la gente antes tampoco se desplazaba ahí, se desplazaba más bien a la Boqueria que a venir ahí. Pero desde que está arreglado, mucha gente viene a este mercado y viene gente de l'Eixample. El personal que viene es muy majó.

Compres més als comerços de la superilla que als d'altres carrers?

Yo suelo comprar mucho en el Condis, pero no el del Paralelo, tengo uno en mi misma calle y suelo comprar ahí. Pero pescado, carne y eso vengo aquí (*senyala el mercat*).

Si has d'anar a algun bar o restaurant prefereixes un que estigui situat dins de la superilla?

Yo no voy de restaurante porque no me lo puedo permitir. Pero si alguna vez digo: “me voy a quedar a comer”, pues suelo ir ahí al Paralelo a la Ría de Vigo, o a los Cachitos, que son del mismo dueño, está agradable. Por aquí no suelo venir porque no conozco mucho.

Quines parts positives i negatives veus de la superilla? De quina manera la milloraries?

La gente no respeta, porque las plantas estas que han puesto tan bonitas, pues hay gente que sube los perros ahí, y los perros se mean en las plantas. Lo que pasa que no puedes decir nada, porque si lo dices encima se encaran contigo. Y gente joven, que no estamos hablando ahora de las yayas. Pero solamente diría eso.

Usuària 4:

Ets resident de Sant Antoni?

Sí.

Quin ús fas normalment de la superilla?

Com que visc al costat passo sovint. Normalment no m'he aturat gairebé mai a asseure'm, però passo molt i trobo que està bé.

Quines són les principals motivacions que et porten a fer ús d'aquest espai?

El que més m'atrau és que no hi hagi tant de cotxe. Més m'atrauria si haguessin posat molt més verd de que hi ha. No sé per què "tanto cemento", tenint tantes possibilitats. Se suposa que el que hi ha posat per aquí, i més endavant al carrer Parlament (*referint-se al mobiliari urbà*) està consensuat amb el veïns. Ja se sap que no sempre plou a gust de tots, però es podrien haver estirat una mica més amb les zones verdes i moltes més coses. És molt d'agrair que hagi "algo". També em sembla lletgíssim el que han fet al voltant del mercat (*en relació a les pèrgoles per a cobrir les parades del diumenge*), ciment gris i esquelets de coses així... Podria ser tot més maco, no crec que costin molts més diners fer-ho i fer més amigable la vista. També s'agraeixen molt aquests creuaments que fan amb arbres, que algo és algo.

Cada quant de temps vens?

Pràcticament cada dia, perquè per moltes coses passo per aquí. Joestic al carrer Tamarit entre Urgell i Villarroel, per tant vinc molts cops per aquí.

Des de que existeix la superilla utilitzes més cops aquests carrers?

Sí, clar. La veritat és que està millor passejar sense fixar-te gaire en els cotxes.

Quins aspectes creus que han canviat més d'aquest espai?

Sobretot això de veure gent més tranquil·la passejant, sense tantes presses. Just venia d'un altre lloc i venia fixant-me en aquest arbre d'aquí pensant: "què bonic, l'han posat on abans passaven els cotxes". Els arbres i qualsevol planta aporta vida i aporta algo que no es pot explicar. És una alegria per sí mateix.

Compres més als comerços de la superilla que als d'altres carrers?

La veritat és que no crec que hagi hagut cap diferència en això.

Si has d'anar a algun bar o restaurant prefereixes un que estigui situat dins de la superilla?

Jo sóc totalment negacionista i hem va fotre molt tot això que van fer del passaport COVID. Llavors he utilitzat poc temps els bars abans de que passés tot això.

Quines parts positives i negatives veus de la superilla? De quina manera la milloraries?

El mobiliari per exemple. Hi han moltes cadires individuals, ja sé que ho fan en teoria per a que no es posin a dormir aquí la gent que viu al carrer, potser hi ha altres solucions. Falta d'alguna manera caliu, que jo crec que és a base de plantes, mobiliari urbà, a base de que sigui una mica més bonic això que han posat per els comerciants. I el que fa bastanta pena a la nit, és que amb aquesta il·luminació que posen per estalviar, estalvien tant que és excessivament fosc.

